

מוסף שבת

כ"ה בשבת תשע"ח, פרשת וארא

משפט השלום

18

חודש לאחר שנבחר, רבה של ים, הגאון רבי אליהו בר שלום בראיון מיוחד ➤ מאשים את המדינה: "מזלזלים ברבנים, הליך הבחירות פגום, מסורבל ומושחת, הכל דילים ולציבור אין השפעה" ➤ מגלה: "יש שלושים חנויות חזיר בבת ים ולא נצא להפגנות נגדם כדי לא להעצים אותם" ➤ וגם: דעתו על חוק המרכולים, הסולחה עם הגר"י מלכה, החברותא עם מורו ורבו הגר"י זילברשטיין, השיעורים ממרן הגרש"ז אורבנך זצ"ל ומדוע נציגת 'מרץ' בירכה על המינוי שלו?

מאמר מרדכי

26

שלוש שנים לפטירת רבה הנערץ של כפר חב"ד, הרב מרדכי שמואל אשכנזי זצ"ל, שוחח יוסי גיטלר עם בנו ומשרטט קווים לדמותו • הקרבה לרבי, העמל בתורה, האחיזה במושכות תנועת חב"ד, שפלות הברך ושנות ההנהגה המשותפות ברבנות • וגם: הפילוג בתשמ"ט, חלקו בהשכנת השלום, קשריו עם אישי הציבור ופטירתו הפתאומית • ולסיום: פרופיל לדמות בנו, הרב המכהן רבי מאיר אשכנזי

ביצוע כל סוגי עבודות האלומיניום

גלאסדור
Aluminum Industries
תעשיות אלומיניום
חלון ההזדמנויות שלך!

חלונות | דלתות | סגירת מרפסות
חלונות הזזה | חלונות בלגיים
חלונות דרייקיפ | תריסים | מעקות זכוכית

מתחייבים למחיר הכי זול בעיר!*

לפגישת ייעוץ ללא התחייבות:

1-700-500-380

glasdoor73@gmail.com

בקר באתרינו:

www.glass-door.co.il

בכפוף לתנאי החברה

סורגדור

תעשיות מתכת

להרגיש בטוח!

Grates

מומלץ ע"י
הבית לשיפוץ
{073-750-750-5}

ביצוע והתקנת כל סוגי הסורגים
ביצוע כל עבודות המתכת למוסדות ופרטיים

חלונות | דלתות | מרפסות | מעקות
קונסטרוקציות מתכת
מבחר ומגוון של כל סוגי הסורגים

המחיר הכי זול העיר! בהתחייבות!

מחיר מיוחד
לקבוצות רכשה
(מנימום 10 דירות)

להזמנת יועץ מיגון ללא התחייבות:

1-700-555-055

מייל: soragdoor@gmail.com

בקר באתרינו: www.soragdoor.com

בכפוף לתנאי החברה

חדש לתושבי פתח תקוה אלעד!

גם לתושבי פ"ת אלעד מגיע להנות

מהשפע, הטריות, האיכות והכשרות
של עופות הודו ובשר המפורקים וארוזים
לפי דרישת הלקוח ובהשגחה צמודה*

במשלוח עד הבית.

ועכשיו מחירי היכרות לתושבי פ"ת אלעד בלבד!!!!

מחירים לדוגמא: (בכשרויות שארית, רובין, מחפוד)

קרטון עוף טרי מפורק לפי דרישת הלקוח.....	רק 27.9 לק"ג
כרעיים, חזה, ירכיים.....	רק 34.9 לק"ג
שניצל עוף טרי.....	רק 44.9 לק"ג
עוף טחון טרי.....	רק 39.9 לק"ג
הודו אדום טרי, טחון.....	רק 54.9 לק"ג
גרון הודו טרי.....	רק 34.9 לק"ג
פילה סלמון נורבגי.....	רק 57.9 לק"ג

ניתן להזמין גם בווטסאפ
<<< 058-6196874 >>>

< למידע על מבצעים עדכניים ויחודיים >
< 03-6196874 > שלוחה 4

בשר | עופות | דגים | סלטים | קפואים | אוכל מוכן
רחוב ר' עקיבא 50 בני ברק, טל: 03-6196874

*שארית ומחפוד השגחה צמודה של הכשרות | בכשרות רובין, ובדף, השגחה על האריזה מטעם הרב שטרן.

השבועון

הגאון רבי אריה שטרן רבה של ירושלים

גאולה ונטיעה

מציינים את אחיזתנו בארץ ע"י הנטיעות. ובעיון ובהתבוננות נמצא שכמו שיש נטיעת אילנות כך יש נטיעה בבני אדם, ושתייהן מכוונות לדבר אחד.

במדרש נאמר: "כי תבואו אל הארץ – ונטעתם ... אע"פ שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא ניטע אלא הוּוּ זֵהִירִים בנטיעות וכו'".

ובשירת הים אותה קוראים בתורה בשבת של ט"ו בשבט, נאמר: "תביאמו ותטעמו", רוצה לומר שלא די בעצם הכניסה לארץ ישראל, אלא שצריכים ללוותה בנטיעה. זו מתממשת ע"י היאחזות עמוקה בארץ, היאחזות המלווה במעשים של בנייה ונטיעה ביחד עם שמירת התורה והמצוה.

אכן, כאן, ורק בארץ ישראל הננו יכולים לממש את יעודנו כעם כפי שבא לידי ביטוי בלשונות הגאולה אשר בפרשתנו: "והוצאתי אתכם וגו'", והצאתי אתכם וגו', וגאלתי אתכם וגו', ולקחתי אתכם לי לעם וגו', והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב, ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'".

ספר שמות נקרא ע"י הרמב"ן בשם "ספר הגאולה" וזו מתגלה בפרשיות הראשונות דווקא מתוך החושך והגלות. חיבתו של הקב"ה נודעת לבני ישראל גם בזמן של הירידה והעבדות, וכלשונו של רש"י בתחילת הספר, כשמסביר מדוע מנאם שוב אע"פ שמנאם מקודם בחייהם, ברם, הם לא שמעו מקוצר רוח ומעבודה קשה.

לפיכך אנו מוצאים בפרשה סתירה כביכול בין החיבה של ה' לבין תגובות העם, והחידוש הוא במסקנה של חיזוק היחס והתגלות, ללמדך עד כמה גדולה החיבה, כשהתכנית היא להוציא את העם ממצרים לארץ ישראל דרך המדבר שם יקבל את התורה מפי הגבורה, וזו הנוסחה הנותנת את היכולת להבין ולקבל את ההנהגה האלוקית. ולמה שהיו האבות יכולים להגיע בזכות מעלתם האישית, יכול העם כולו להגיע בזכות התורה והמצוות.

עם ישראל לאחר יציאת מצרים ומתן תורה מסוגל לשמור על מעמדו וחוסן רוחו גם במצבים קשים, ובזכות האמונה מקבל הוא מידה של אורך רוח עד שנוכה ונראה את הגאולה בשלמותה, בייחוד כשכבר זכינו לראשית צמיחתה. כעת אנו עומדים בפתחו של חודש שבט, החודש שבו הננו

מיוחדת היא פרשת "וּאֵרָא" בתחילתה בדברי אלוקים חיים אל משה רבנו ע"ה, לאחר שמסר לה' את תלונות העם על קושי השעבוד שגבר, בניגוד למצופה בעקבות בשורת הגאולה. בדברים עצמם יש מצד אחד הצהרה על ירידה כלשון המדרש "אמר לו הקב"ה למשה, חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרבה פעמים נגליתי אל אברהם יצחק ויעקב בא – ל שדי ולא הודעתי להם כי שמי ה' כשם שאמרתי לך וגו'".

אבל מיד לאחריה באה התשובה המבטיחה ומודיעה על תנופה רוחנית חדשה הנחוצה דווקא בגלל חולשת העם שאינו יכול לגלות את האלוקות רק ע"י הכוח המצוי בטבע, בעליותיו ובמורדותיו.

זו אמנם הייתה מידת האבות שהיו יחידים באמונתם, שגם כאשר היה נראה שלא התקיימו ההבטחות שניתנו להם, בכל זאת לא הרהרו אחר מידותיו של הקב"ה.

כעת בזכות הברית עם האבות מתחילה ההנהגה האלוקית לעם, שאמנם אין היחידים בדרגת האבות, אבל ככלל יש להם מעלה גבוהה, מעלת כלל ישראל, וזוהי לגילוי השם של האלוקים, השם שמתגלה מעל לטבע, ומאפשר להבין ולקבל את הדברים גם בתוך הייסורים הקשיים.

הרב זמיר כהן הידברות

השפעת הצבעים על נפש האדם?

מדוע יש לאדם נטייה לצבע מסוים לעומת צבע אחר? והאם ישנם הבדלים בין גברים לנשים בנטייה לצבעים?

וזאת לפי שבעולמות העליונים שורש הנקבה בצד שמאל: הוא קו ספירות הגבורה. ואילו שורש הזכר בצד ימין: הוא קו ספירות החסד.

נטייה ברורה של זכר בוגר לאדום, מצביעה על העובדה כי הוא נוטה לרגשנות ולתכונות נוספות שאינן אופייניות לגברים. אדם זה עלול להיקלע לקשיים ואפילו לסבול מתכונות אלה בתחומים אחדים בחייו, משום שתפקידו של הגבר בעולם שונה מתפקידה של האישה. לכן עליו ללמוד לאזן את עצמו כראוי.

ואילו באשה אין הנטייה לאדום חיסרון כלל. שהרי כל אחד מהם, הגבר והאישה, קיבל תפקיד המיוחד לו, כאנשי צבא המשרתים כל אחד בחיל שונה. שכולם חשובים ונדרשים לבצע את תפקידם. זה בחיל הים, למשל, וזה בחיל השריון. לכן האישה יכולה להיות רוחנית כראוי, ולהשתמש בנטייתה לצבעים סגוניים באופן החיובי ביותר. אמנם כמובן שעליה להישמר מהתבלטות פסולה, באמצעות לבוש אדום או כל דבר המושך את העין, לכל תכשיל את הרבים חלילה. (וראה בהרחבה בספר "הצופן" בפרק האות ה', אודות סיבת הופעת האות י' באיש והאות ה' באשה, לעניין כשרונותיהם המיוחדים ותפקידו של כל אחד מהם בעולם, והשלמתם זה את זה עד היותם יחד, אדם אחד. ואדרבה, על פי הסוד, האישה מטבעה רוחנית יותר מהאיש ומגיעה לשלמותה הרוחנית ביתר קלות. ומשום כך אינה זקוקה למצוות עשה התלויות בזמן).

הבדל זה שבין חסד וגבורה, ימין ושמאל, כחול ואדום, שבסוד שורשי הזכר והנקבה, והשלכתו על נטיית כל אחד מהם לצבע שונה לפי שורש נשמתו, בא לידי ביטוי אפילו בהתייחסות בני האדם לתינוקות, מבלי שיחשבו בסיבת הדברים. את התינוק הרוך מלבישים בתכלת - הוא הכחול בנוסח העדין שלו, ואת התינוק הרכה מלבישים בוורוד - הוא האדום בצורתו העדינה.

חשובות המחייבות כובד ראש ודורשות הכרעת דין, כגון דיינים, שופטים וראשי ממשל, הם בצבע שחור. אולם חדר שהשחור שולט בו לחלוטין, ישרה אורה דיכאונית הבולעת את שמחת החיים.

צבעי הירוק והתכלת משרים אורה נעימה ומרגיעה - בפרט כאשר הם סמוכים זה לזה. משום כך, בזמני שפע ובמקומות שפע [שבבחינת חסד], האדמה החומה מתכסה במעטה ירוק ואגמי המים נצבעים בתכלת. וכך, מרחבי טבע ירוקים ותכולים פזורים למעננו למטה, בעוד שמלמעלה כיפת תכלת סוככת עלינו. כל זאת כדרך ההנהגה האלקית, להטיב בכל לכל בריותיו. האם נוכל להעלות בדמיוננו כיצד היינו חשים אילו היו עלי וענפי וגזעי העצים, המדשאות, הימים והנהרות, וכל פרטי הבריאה, צבועים מטבעם בצבע אדום?

ואכן, במרכזים רפואיים רבים שלמדו להעריך את השפעתו המרגיעה של הצבע הירוק, צבועים בגדי הצוות הרפואי וכותלי המקום בצבע זה, לרווחת החולים.

את השפעתם המיטיבה של צבעי הטבע ניתן לנצל גם לריפוי רבות ממחלות הנפש, באמצעות צעידה יום יומית עם החולה בחיק הטבע, ושיחה עמו תוך כדי הליכה על נושאים המעניינים אותו. הפעלת הגוף בחיק הטבע בשילוב שיחה נעימה ומשחררת, מאזנת את הנפש ומזרזת את ריפוי מכאוביה.

לא לחינם נמשך אדם אחד לצבע מסוים, ומעדיף ואוהב אותו תמיד, בעוד זולתו נמשך לצבע אחר. כל אדם נוטה לצבע מסוים על פי מצבו הרוחני. גם במחקרים פסיכולוגיים התברר שניתן לאבחן אדם, מכמה היבטים, לפי הצבע אליו הוא נמשך. שהרי גבר המעדיף לרכוש לעצמו מכונית בצבע אדום זוהר על פני מכונית בצבע תכול רגוע, לא במקרה הוא.

ככלל, בבני-האדם, זכרים ונקבות שונים בהעדפת צבעים. הנקבה נוטה מטבעה על פי רוב לצבעים סגוניים ולגווני האדום, ואילו הזכר מעדיף צבעים רגועים ואת גווני הכחול.

נשמת האדם, הרוחנית במהותה, חשה מטבע בריאתה בשורשי מקורם של הצבעים השונים במערכות הרוחניות, שכמה מהחשובות שבהן הוזכרו בפרק זה. זוהי הסיבה שהצבעים שבסביבת האדם, משפיעים על מצב רוחו.

נביא דוגמאות אחדות לכך: במחקרים חדשים שנערכו במערכת העצבים של האדם התברר, כי החלק של העצבים שאינם בשליטת האדם, מורכב משתי מערכות שפעולותיהן מנוגדות. המערכת האחת, המערכת הסימפתטית, מכניסה את האדם למתח ומדרבנת את הגוף להתאמץ. למשל, בשעת בהלה נגרם גירוי למערכת העצבים הסימפתטית והיא מעוררת תחושת מתח ודריכות. ואילו המערכת השנייה, המערכת הפאראסימפתטית מאפשרת לגוף ומעוררת אותו לנוח ולאסוף כוחות. עוד התברר כי המערכת הראשונה מגיבה בעיקר לגירויים של צבע אדום, והשנייה מגיבה בעיקר לגירויים של צבע כחול.

כלומר, הסתכלות האדם במשטחים אדומים, מגרה את מערכת העצבים הסימפתטית שלו, והיא ממריצה את גופו לפעילות ולמאמץ. גירוי זה נוצר ביתר שאת כאשר האדם נחשף בפתאומיות לאור בצבע זה. אדם היושב בחדר חשוך ולפתע מבהיק מולו אור אדום, לחץ הדם עולה, וגוברים קצב הנשימה ופעילות הלב. התוצאה שונה לחלוטין כאשר הוא נחשף לאור כחול.

עוד התברר כי גם מי שמחבב את הצבע האדום, אינו מסוגל להישאר זמן רב מולו. אם אדם זה ישב מספר שעות בחדר בו הצבע האדום שולט, הוא יחוש עצבנות-יתר. באותה מידה גם אוהבי הכחול חשים שלא בנוח כשהם מוקפים זמן רב בצבע זה. הסביבה הכחולה מעניקה להם תחושה קרירה מדי, ואפילו מרדימה. גם השהיה בחדר שהצבע הלבן שולט בו לחלוטין, יחוש מותקף מריבוי אור שקשה לעמוד בו.

לעומת זאת, הצבע השחור הסופג משרה אורה של רצינות וכובד ראש. לכן בגדיהם המסורתיים של מקבלי הכרעות

יסודות ההצלחה

ערב עיון יוצא דופן
מפי המרצה: אליהו שירי

ערב עיון בן 3 שעות,
החושפות את הגישה אל הכוחות
הבלתי נדלים שבתוכנו.
כולל תרגילים מעשיים לשינוי
תמונת המציאות, הגישה לחיים
והזנקת רמות האושר וההישג.

*

הסדנה
לגברים ונשים
בהפרדה

(לא תתאפשר כניסת
עגלות ותינוקות)

הכניסה בתשלום

בואו לחוות שינוי מהיר לטובה בעוצמות שלא הכרתם!

אולם "כליל מלכות", רח' שלמה המלך 8,
בני ברק

14/01/18 יום א'
כ"ז בטבת 18:15

מעוניינים לשמוע עוד?

צלצלו עכשיו: 0722-722-777

יוכבד

נסתר שמכוון את החיים?

משה חי בידיעה ש"כה אמר ה' אלוקי ישראל שלח את עמי", ואולם פרעה לעג לו על האמונה הפרימיטיבית ואמר: "לא ידעתי את ה'". ובפשטות: אל תבלבל במוח, אין שום דבר למעלה.

מוסבר בחסידות רעיון נפלא ומיוחד במינו: שורש הוויכוח בין משה ופרעה נבע מהיאור. מנהר הנילוס שחוצה את מצרים. נשים לב כי כל המאבק בין משה ופרעה מתנהל סביב הנילוס. פרעה גוזר להטביע את הילדים ביאור, ומנגד, אימא של משה מטמינה אותו ביאור. אחר כך משה ופרעה נפגשים בבוקר על יד המים, ובסופו של דבר, משה מלקה את היאור בשתי המכות הראשונות.

הדבר לא היה מקרי בכלל: היאור סימל את כל מה שמפריד בין משה ופרעה. משה האמין בפשטות בקיומה של ישות עליונה, משום שמשה הגיע במקורו מארץ ישראל ובארץ רגילים לחכות לתשועת ה'. שכן הפרנסה בארץ ישראל תלויה בקב"ה. בכל שנה חקלאית חדשה, החקלאי עושה את כל ההכנות הדרושות, הוא חורש, זורע ומדשן את האדמה, אך אז הוא מרים את העיניים לשמים ומתחנן לגשם. הוא יודע שהפרנסה לא מתחילה להיות תלויה בו, רק ברחמי שמים.

במצרים, לעומת זאת, "לא ידעו את ה'". משום שהפרנסה במצרים מגיעה מהנילוס. מצרים היא ארץ מדברית שאין בה גשם, ותמורת זאת, בין יולי לספטמבר הנילוס עולה על גדותיו ומציף את האדמות במים. זהו מנגנון טבעי שמתרחש בכל שנה מחדש – בלי להתפלל ובלי לבקש "ותן טל ומטר לברכה". ולכן במצרים התרגלו להאמין בטבע ולא העלו על הדעת מציאות למעלה מהטבע.

בכך מובן עד כמה הגלות של בני ישראל במצרים הייתה מהותית. זאת לא הייתה רק גלות פיזית, בארץ לא להם, אלא גלות אמונית. אחרי מאתיים שנה במצרים ומאה שנה של ייסורי עבדות נוראים, הם נחלשו בעצם האמונה בכוחו של א-ל עליון לשדר את הטבע ולגאול אותם ברגע מייסורי הגלות.

מי יכול להוציא אותם משפל כזה? מי יכול להרים אדם מייאוש פנימי? רק אדם שמגיע מבחוץ ולא נשם מעולם את התודעה המצרית. אבל איפה מוצאים אדם כזה? הרי כולם נולדו במצרים ואפילו משהו רבנו עצמו גדל בארמון פרעה? התשובה היא: יוכבד. היא נוצרה בארץ ישראל ונולדה בין החומות במצרים. החינוך שלה והאמונה היהודית המקורית שלה הם אלו שיכולים לגדל את גואל ישראל, האיש שיאיר בעולם את האור האלוהי שלמעלה מהטבע, אותה בחינה אלוהית שעבורה הטבע והנס הם היינו הך ממש.

וכעת אפשר להבין את השאלה הנוספת: מדוע משה היה צריך להיוולד מאימא בת 130 שנדרשה לנס כדי ללדת אותו? הרבה יותר מהנס של שרה שילדה בגיל 90... משום שמה שהיה חייב להיות יצירה של נס. הוא היה מוכרח להיות יצור על-טבעי, אנטי-גלותי, שגלות מצרים אינה נוגעת בו. למען האמת, כל אימא בעולם מגדלת "משה רבינו". כל יהודי הוא עולם מלא, יש בו ניצוץ מנשמת משיח, יש לו ייעוד אישי משלו ואין סוף לפוטנציאל שלו. וכדי להצליח במשימה הזו ולגדל ילדים בריאים ויראי שמים, האימא מוכרחת להיות מחוץ למצרים.

אימא חייבת להיות אחת כזו, שהיא בעצמה מרוממת יותר מהצרות והדאגות של החיים. היא מנוע של אמונה, של שמחה וביטחון בה'. ולשם כך יש רק דרך אחת: לדבוק בצדיקי הדור, וללמוד ולעסוק ולהתייגע בתורה. הקב"ה העניק לנו "עיר מקלט" בעולם הזה, "ושמתי לך מקום לנוס שמה", והם הרעיונות המרוממים של התורה. אימא שרוצה לגדל ילדים בריאים, מוכרחת להימצא בעצמה בעולם גבוה יותר מאשר החיים עצמם – ומשם לשאוב את הביטחון והאמונה בגאולה פרטית ובגאולה כללית, לה נזכה כולנו בקרוב ממש.

במצרים, אלא בארץ ישראל. ובכך אפשר להתחיל להבין מדוע עמרם היה מוכרח להתחתן דווקא אתה, בת הדור הקודם, משום שמה רבנו היה יכול להיוולד רק מאימא שנוצרה עוד בארץ ישראל ולא מאימא גלותית שהורתה במצרים.

והשאלה היא, מה מונח כאן? מה זה משנה מי האימא של משה? ואיפה התחיל ההיריון שלה? האם העיקר אינו באישיותו של משה עצמו?!

את הסיפור הבא סיפר הרב יעקב פעליג, השליח במיאמי: הייתה לו ידידות עם איש עסקים חשוב מברזיל, אדם שהחזיק בדעות שמאלניות והיה ידיד קרוב של שמעון פרס. במשך הזמן הם התיידדו וקבעו שיעור תורה משותף והאיש התקרב לחיי תורה ומצוות. הוא כבר היה מוכן לקבל את האמונה בבריאת העולם ובתורה משמים, אך לדבר אחד הוא לא היה מסוגל להסכים: לעיקרון של השגחה פרטית. לא נראה לו, הוא טען, שאלוקים כל כך גדול מתעניין להיכן יתגלגל עלה נושר ברוח. פעם נסע האיש לקונטיקט ליום כיפור וציף אליו ידיד שהיה רופא לב. הם קיבלו מראש פרטים על בית הכנסת האורתודוקסי, אך לא הצליחו למצוא אותו לפני החג. הם נכנסו ללחץ, השמש עמדה לשקוע והם לא הכירו כלל את האזור. לפתע הבחינו בצעיר חובש כיפה עומד על ידם ברמזור, הם שאלו היכן בית הכנסת והוא אמר שאינו מכיר את המקום הספציפי הזה, אך יש כאן בית כנסת חדש והוא יפנה אותם לשם. לא הייתה להם ברירה והם הלכו למקום ההוא, בו לא הכירו איש.

באמצע 'כל נדרי' נשמעה מאחור צעקה. אחד המתפללים עבר אירוע לב חמור. אותו רופא לב שהגיע עם איש העסקים מפלורידה זינק ממקומו והציל את חייו לפני שהגיע האמבולנס. זה בהחלט הפך להיות אירוע מרגש, שלימד אותם משהו על השגחה פרטית, אבל זה עוד לא היה הכול. בשנה הבאה הם נסעו שוב לקונטיקט ליום כיפור והלכו כמובן לאותו בית כנסת חדש. אחרי התפילה, ניגש אליהם אותו אדם שחייו ניצלו, ביחד עם אשתו, והודו להם מכל הלב על הסיוע שהעניקו להם בשנה שעברה. ואז האישה סיפרה: הייתי חייבת לדעת מי היה הבחור הצעיר שכיוון אתכם ברמזור אל בית הכנסת למרות שתכננתם ללכת למקום אחר. ובכן, היה זה לא אחר מאשר בני הבכור, שהלך עם חברים להתפלל בבית כנסת אחר. כך שאלוקים זיכה את הבן שלי להיות השליח שיציל את חייו של אבא שלו. רופא הלב הביט באיש העסקים מפלורידה ואמר: "ייתה לך סיפור טוב לספר לראייתך שלך על השגחה פרטית"...

יש כלל בגמרא האומר: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים". אדם שנמצא בתוך גלות, מפתח תודעה של עבד. הוא הופך להיות איש גלותי במהותו ומאבד את האמון ביכולות שלו להשתחרר. הוא הופך להיות נשלט על ידי הגלות וכנוע לה. כך מספרת הגמרא בברכות ה' על רבי יוחנן שחלה ונפל למשכב. הגיע רבי חנינא לבקר אותו ושאל אם הוא רוצה בייסורים הללו? רבי יוחנן ענה בשלילה מוחלטת. נתן לו רבי חנינא את היד והקים אותו מהמשכב. שואלת הגמרא, מדוע רבי יוחנן לא הקים את עצמו? והגמרא עונה: "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים". כאשר אדם נופל למשכב - ואפילו אם הוא רבי יוחנן בעצמו – הוא מאבד את הכוחות הפנימיים שלו, הוא שוכח את התקווה לצאת ממנה. ולכן הוא נזקק לאדם חיצוני, בריא בנפשו ובתודעתו שיראה את הדרך החוצה.

וזאת הייתה הבעיה הגדולה במצרים: אחרי מאתיים שנה, בני ישראל הפכו להיות עבדים במהותם. "לקחת גוי מקרב גוי". הם היו שבורים וחסרי אמונה. אז מי יכול להיות זה שיציא אותם? הרי כל בני ישראל באותה תקופה נולדו במצרים והושפעו בדרך זו או אחרת מהתרבות המצרית?

הבה נעמיק יותר: בין מצרים לישראל הייתה פעורה תהום אידיאולוגית. המחלוקת בין משה ופרעה לא הייתה רק ברמה הגיאוגרפית, האם לשחרר את בני ישראל ממצרים או לא? אלא בשאלה הפילוסופית החשובה ביותר: האם יש משהו או מישוה

הרב חיים גוטניק היה אחד הרבנים החשובים באוסטרליה והרב הבלתי-רשמי של מלבורן. באחת מהפגישות היחידות שלו אצל הרבי מליובאוויטש, עורר אותו הרבי לייסד שיעור לנשים בענייני טהרת המשפחה. הרב גוטניק הופתע מהבקשה, משום שהוא חשב שנשות אוסטרליה לא בשלות לנושא כזה, אך הוא כמובן לא התווכח עם הרבי.

הוא פרסם מודעות ודיבר עם אנשים, ואז קרה לו הדבר הגרוע ביותר שיכול לקרות למי שמארגן אירועים. הערב נפתח והגיעה רק אישה אחת. בעיקרו של דבר, במצב הזה מוטב שלא יבוא אף אחד ואז אפשר לדווח לעיתונות שהשתתפו 5,000 איש, אבל אצלו הגיעה בכל זאת אישה אחת. הוא המשיך לפרסם מודעות ולהזמין את הציבור, אך מדי שבוע הגיעה רק אותה אישה.

כשהוא ביקר שוב בניו יורק והרבי שאל איך השיעור בטהרת המשפחה, הרב גוטניק השיב: כישלון חרוץ. רק אישה אחת מגיעה. הרבי נעשה רציני ואמר: "למה אתה מזלזל באישה אחת? כמה אימהות היו למשה רבינו"?

כששמעתי לראשונה את הסיפור הכל כך מיוחד הזה, שאלתי את עצמי אגב, עד כמה אנחנו באמת מכירים את אמו של מנהיג המנהיגים ונביא הנביאים משה רבינו?

סיפור הלידה של משה מתחיל במילים "וילך איש מבית לוי וייקח את בת לוי", וכבר אלפי שנים תמהים המפרשים על כפל הלשון: "וילך ... וייקח"? לאן הוא "הלך" כדי לקחת אותה? מדוע לא נכתב בקצרה ובפשטות: 'וייקח איש מבית לוי את בת לוי'?

הגמרא מביאה תירוץ ידוע, כי יש כאן רמז לכך שהיו אלו נישואים שניים של עמרם ויוכבד ולכן עמרם עשה שינוי בחייו ו"הלך" לשאת את גרושתו. אחרי שפרעה גזר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", עמרם חשש ללדת ילדים וגירש את יוכבד, אך מרים הצעירה הוכיחה אותו שהוא יותר גרוע מפרעה ובגללו לא יולדו גם בנות ולכן עמרם הלך ונשא שוב את יוכבד (ומכוח הנישואים הללו נולד משה).

אולם האברבנאל מביא רעיון שונה ומעניין מאוד: התורה רוצה לרמוז כי היו אלו נישואים לא-פשוטים ולא צפויים הן מבחינה הגיונית והן מבחינה הלכתית. ולכן מדגישה התורה "וילך איש", הוי אומר שעמרם עורר את עצמו לעשות פעולה לא רגילה - לולי קיבל על כך הוראה מפורשת מהקב"ה.

עמרם היה כדברי הגמרא במסכת סוטה "גדול הדור", עד כדי כך שאומרת הגמרא במסכת שבת נה"א: "ארבעה מתו בעטיו של נחש [לא היה להם חטא ומתו רק בגלל חטא עץ הדעת] ואלו הם: בנימין בן יעקב, עמרם אבי משה, ישי אבי דוד, וכלאב בן דוד".

פרשתנו מדגישה כי יוכבד הייתה "דודה" של עמרם. יוכבד הייתה בתו של לוי ואילו עמרם היה נכד של לוי, בן קהת. כך שאחיין נשא את הדודה המבוגרת שלו. וזה דבר ממש לא מצוי, ויותר מזה, אחרי מתן תורה היו אלו נישואים אסורים על פי ההלכה.

שנית, יוכבד הייתה אז זקנה באופן מופלג. סדר הדורות כותב (לפי חישוב פשוט) כי בעת הנישואים הראשונים לעמרם, היא הייתה בת 123 ובעת הליקוחים השניים, לקראת לידת משה, היא הייתה בת 130. כך שהם נזקקו לנס אדיר כדי ללדת ילדים. ראוי לזכור כי האישה הכי מבוגרת שילדה עד אז (אחרי המבול), הייתה שרה בגיל תשעים ונדרשו לכך ניסים עצומים, וכאן מדובר על גיל 130.

והשאלה עולה: למה עמרם עשה את זה? האם עמרם שהיה "גדול הדור" לא היה יכול למצוא אישה צעירה שתלד לו ילדים, בלי להיות דודה שלו?!

שאלה נוספת: בספר במדבר אנו מוצאים משהו מיוחד לגבי יוכבד, וכאן אפשר לקבל פתח של הבנה לגבי המעלה הייחודית שהייתה לה לעומת כל נשות ישראל במצרים.

מתברר כי יוכבד הייתה האדם היחיד באותו דור שלא נוצר

זה הזמן לעצב חלומות

// את מערכת הישיבה שלי, קניתי אצל מייבל לפני שמונה שנים. היא חלומית ונראית חדשה. לא להאמין שרהיט אחד משנה את המראה של בית שלם. //

הדרך מעיצוב דמיוני, למוצר מושלם עוברת במחלקת הנגרות המקצועית של מייבל סנטר.

עיצוב וגימור ללא גבולות.

<<< למזמינים >>>
עכשיו
אספקה לפסח

36
עד-
תשלומים באשראי

• אדריכלית עיצוב במקום

מטבחים < מזנונים < חדרי שינה < מערכות ישיבה < שולחנות וכסאות

אולם תצוגה:

רח' חבקוק 25 בני ברק | טל': 03-5788870

שעות פתיחה: א'-ה': 10.00-14.00 אחה"צ: 18.00-22.00 (יום ג' אחה"צ-סגור) | יום ו' 10.00-12.00

הרב בן ציון נורדמן

איכות לא רק בסביבה

"תן דעתך שלא תקלקל את עולמי" אינו רק אמירה רוחנית, עלינו לשמור ולהקפיד גם על ניקיון ואיכות הסביבה, בשביל האישיות שלנו ובשביל חינוך ילדינו ובריאותם

השבוע הוזמנתי על ידי ידידי, השר להגנת הסביבה זאב אלקין, לטקס חריג במעט: 'טקס סיום פרויקט סביבתי אסטרטגי' - הפחתת הפליטות באתר תחנת הכוח 'אורות רבין' בחדרה.

נואמים בטקס עמדו על עניין ההתחממות הגלובלית וההשלכות של איכות הסביבה. הממונה להגנת הסביבה השר זאב אלקין גילה נתון מדהים כי "בכל שנה מדינת ישראל מאבדת 2,200 איש מזיהום האוויר. מאנרגיה, מתעשייה ותחבורה. לפרויקט הזה של הסולקנים וסגירת היחידות 1-4 תוך החלפתם בגז תהיה משמעות רבה בהורדת הסטטיסטיקה והיא תוכל להציל את חייהם של לפחות 150 בני אדם בשנה - רק כאן באזור חדרה".

ה'סולקנים' אותם הזכיר השר, הינם מתקנים אשר באמצעותם מסלקים את הגופרית הדו-חמצנית, הנפלטת מתהליך שריפת הפחם. ראש העיר חדרה, צביקה גנדלמן, אמר כי "הפחתת הפליטות היא פרויקט מורכב. הנתונים כפי שהם מוצגים לנו, מעוררים, הכוונה שמאחוריו חירובת ונכונה".

○○○

למען האמת, עדיין לא גיבשתי דעה מוצקה בעניין ההתחממות הגלובלית, ובאמת שדעתי לא כל כך משנה וכנראה גם לא תשנה כלום, אבל משהו בדבריו של הנשיא דונלד טראמפ באחרונה מציב בפנינו וויכוח עולמי. פעמיים בעת האחרונה התייחס הנשיא להתחממות הגלובלית, לפני כשבועיים בעודו מתבונן מחלונות 'טראמפ טאואר' כתב הנשיא לעולם: "ניו יורק קפואה ומושלגת - אנחנו צריכים התחממות גלובלית!"

ואילו בשבוע האחרון אל מול מפלי הניאגרה שקפאו, כתב טראמפ שזו הוכחה שהעולם לא מתחמם. אכן, טראמפ מתנגד חריף ל'התחממות הגלובלית'. ההוריקנים האחרונים בארה"ב, הקיץ הקיצוני באירופה, הקרחונים שנמסים וניתקים, אזהרות 97 אחוז ממומחי האקלים - הם בעיניו לא יותר מפייק ניוז. כך או כך, ברור לכולנו כי תשומת הלב שלנו לעניין היא גם זכות וגם חובה: יש לנו לחדד את המסרים וההתנהגויות בינינו לבין סביבתנו, לא לזרוק לפח דברים בלתי מתכלים, להרים אשפה אחרי פיקניק, להפריד בין פסולת וכו'.

זה לא בשביל העולם, זה לא בשביל קק"ל או החברה להגנת הטבע - זה קודם כל עבורנו, לאישיות שלנו, לחינוך הילדים, לסביבה נאותה ובריאה. על הדרך יתכן וגם נציל את העולם.

○○○

בפרשה שלנו, פרשת וארא, אנו לומדים מוסר השכל על התנהגות האדם מול העולם. משה רבינו לא היכה את היאור, אלא שלח את אחיו אהרון. וכל כך למה? אומרים לנו חז"ל כי הוא נהנה מהיאור שהגן עליו בשעת לידתו, ואסור לו להכות אותו.

כותב השורות עם יו"ר חברת החשמל יפתח רון - טל

ברי לכל בר דעת שהיאור לא יפגע מהמכה, רק נפש האדם. וכפי שבעלי המוסר מרחיבים בנידון וכלשונו הזהב של בעל 'החינוך' (מצוה טז) "כי האדם נפעל כפי פעולותיו, וליבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם, אם טוב ואם רע". זו הסיבה העיקרית עלינו לשמור על סביבתנו. כי אנחנו צריכים קודם לשמור ולחנך את עצמנו. ויש בזה גם ממד של קידוש השם. כמה הפליגו חז"ל בעניין נזקי שכנים. נזקי הסביבה תפסו מקום של כבוד בספרי הפוסקים ובדיונים הלכתיים. כשאנחנו לא מקפידים על סביבה נקייה אנו עלולים לגרום צער ונזק למי שמסביבנו ולגרום

חלילה לחילול השם. הנה עוד סיבה לשמירה על הגנת ואיכות הסביבה.

○○○

בבריאת העולם אנו קוראים במדרש על נשיאת החן שהעולם מצא בפניו בשעה זו: "אמר הקב"ה, עולמי הלוואי תהא מעלת חן לפניי בכל עת כשם שהעלית חן לפניי בשעה הזאת". העולם היה אז אוריגניל, מקורי, קרוב לבריאה. העולם שהגיע אחר כך הוא עולם מאיים ומסוכן, הטכנולוגיה רצה ודוהרת קדימה. מחד, משרדגת את העולם והופכת אותו לכפר

גלובלי קטן, הכול זמין ונוח. אין ספק שהקדמה מסייעת גם לרוחניות, ניתן לכתוב חידושי תורה, ולהרבות פעלים לתורה וליראה.

מנגד, העולם הפך מסוכן ביותר. תמלילי שיחות ברכב סגור מלפני שלוש שנים הופכים לאייטם מרכזי ופתוח את מהדורות החדשות. כבר אין סודות, הכול נגיש וזמין, החיים כאן לפניך.

אין ספק, שהעולם הישן והמקורי, זה שברא הקב"ה בטובו ובחסדו, הוא הטוב ביותר לאנושות וכל הטכנולוגיה גם אם הם באו לשרת אותנו יש בהם גם חסרונות המאיימים על העולם ושלמותו.

נסיים בדברי המדרש שהזכרנו רבות:

בְּשֶׁעָה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת

אָדָם הָרִאשׁוֹן

נָטַל וְהַחֲזִירוֹ עַל כָּל אֵילָנֵי גֶן עֵדֶן

וְאָמַר לוֹ: רָאָה מַעֲשֵׂי כָּמָה נְאִים

וּמְשׁוּבָּחִין הֵן וְכָל מֵה שֶׁבָּרָאתִי-

בְּשִׁבְלֶךְ בְּרָאתִי,

פֶּן דַּעְתְּךָ שְׁלֹא תִקְלַקֵּל וְתִתְּרִיב אֶת

עוֹלָמִי,

שְׁאֵם קִלְקֵלֶת אֵין מִי שֶׁיִּתֵּן אֲחֶרֶךָ.

(קהלת רבה)

יחד נשמור על העולם

יחד שבטי ישראל

שבת שלום ומבורך

הרב בן ציון נורדמן nordman@jss.org.il

יש בזה גם ממד של קידוש השם. כמה הפליגו חז"ל בעניין נזקי שכנים. נזקי הסביבה תפסו מקום של כבוד בספרי הפוסקים ובדיונים הלכתיים. כשאנחנו לא מקפידים על סביבה נקייה אנו עלולים לגרום צער ונזק למי שמסביבנו ולגרום חלילה לחילול השם.

תדיראן אלפא אינוורטר מנצח את החורף

3 שנות
אחריות
מלאה!

מזגן אלפא אינוורטר – הפתרון המושלם לחימום בחורף
בזכות מנוע עוצמתי וטכנולוגיה חדשנית לחלל חמים ונעים בכל טמפרטורה.

A
חיסכון בצריכת
החשמל

מנוע 7 מהירויות
לפעולה שקטה במיוחד

אינו מייבש את
האוויר בחדר

לא קופא
בטמפרטורה נמוכה

בית של טכנולוגיה
TADIRAN

מאושר לשבת ע"י
ועד מדי טכנולוגי חלל
מותרת באישור המצורף
(בהזמנה מראש)

בתוקף עד י"ג באדר תשע"ח (28.2.18), מותנה בהפעלת אחריות תוך 30 יום בשירות לקוחות 08-946-700-700. כפוף לתקנון.

תצורף
מוצרי חשמל
עם הגב החזק של צורף

SWITCH

שדה חמד 1 ק"ס
טל: 08-9739030
פקס: 08-9739040

יונה 17 ירושלים
טל: 02-5382823
פקס: 02-5388622

דונולו 13 בני ברק
טל: 03-6164242
פקס: 03-5785335

זהירות מהשפעת הסביבה

כשאנו באים לקנות איזה דבר מאכל, ורואים לפנינו רשימה של רכיבים שאין לנו מושג בהם, אנו אומרים לעצמנו שזה נראה בסדר... אבל הצדיק מתייחס למאכל שאינו כשר כמו לרעל! ועד שהוא אינו יודע בוודאות של מאה אחוז שהדבר כשר ללא כל חשש ופקפוק, הוא מפקד להתקרב למאכל הזה! מילה של לשון הרע אצל הצדיק עבורו היא כמו סכין בלב! והנה אם נשים לב נבחין בתופעה, שאף שצדיקים אין לנו כל כך הרבה בדורנו וזאת ודאי מחמת קלקול הדור, אבל תלמידי חכמים יש הרבה ב"ה, והרי לכאורה מצב הדור נוגד גם את כל ענין לימוד וגדלות התורה?

הסיבה לכך היא משום שהדבר היחידי שהסביבה לא יכולה לפגום בו הוא התורה, כי התורה היא הקב"ה, לימוד התורה יש בו כזו קדושה, עד שאין לטומאה כל שייכות ונגיעה אליו! "דברי תורה אינם מקבלים טומאה" (ברכות כב ע"א) – הכל מקבל טומאה, חוץ מדברי תורה.

אם כן, כשאנו חיים בסביבה שהכל ספוג בטומאה, הדרך היחידה שאנו יכולים לשמור על עצמנו, היא רק על ידי לימוד התורה הקדושה! זוהי החומה היחידה שבכוחה להגן עלינו מפני השפעתה המסוכנת של הסביבה. בעבר, בעיירות שבחו"ל, היו יהודים שהיו בורים ועמי-ארצות גמורים, לא ידעו אפילו קרוא וכתוב, ומכל מקום באווירה של הקדושה ששרתה על העיירה הם יכלו לשמור תורה ומצוות גם ללא לימוד התורה, אבל באווירת הטומאה השוררת כיום, בה הכל נהרס ונפרץ – המגן היחידי שנותר לנו כיום מההשפעה הקלוקלת של הסביבה הוא רק לימוד התורה הקדושה! אנשים שלא לומדים תורה, לא מתמסרים ללימוד תורה ולא נמצאים במסגרת של תורה – כמעט ואינם יכולים להיות מוגנים מהשפעת הסביבה!

זוהי ההגנה היחידה מפני השפעות הסביבה, הבטחון היחידי לשמירת יהדותנו ויהדות ילדינו – לימוד התורה הקדושה מתוך מסירות והקרבה.

בברכת שבת שלום ומבורך
צוריאל

בשעה שיש לו איזשהו קשר עם הדבר, למשל, אדם שיש לו תרנגולים, ויום יום, שעות על גבי שעות הוא מתעסק ונמצא בחברת התרנגולים – אף על פי כן, הוא מעולם לא מושפע מהם בכי הוא זה, ומעולם לא עלה על דעתו להיכנס ללול ולקרקר...

אדם שמתעסק עם בעלי חיים אינו מושפע מהם, כי האדם מושפע מהסביבה רק במקרה שיש לו איזה קשר אליה, איזה מכנה משותף עם הסביבה, אדם ובעל חי כה שונים במציאותם, שלא תיתכן שום השפעה שלהם עליו.

אם אדם יגיע להכרה פנימית שההבדל בינו לבין הסובבים הוא הבדל תהומי ומהותי, כהבדל שבין אדם ובעל חי – יוכל לשמור על עצמו כראוי מפני השפעתם המזיקה.

לימוד התורה מגן מהשפעת הסביבה

על הקב"ה נאמר, "אני ה' לא שנית" (מלאכי ג, ו), הקב"ה אינו משתנה, אין לסביבה שום נגיעה ושום השפעה עליו.

והנה ישנם ביטויים בזהר הקדוש, המופיעים פעמים רבות בנפש החיים – "ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא חד הוא", "תורה – דא קוב"ה", ויסוד הדברים האלו נמצא במאמר חז"ל (שמו"ר פ"ג, א), "אמר הקב"ה לישראל, מכרתי לכם תורתי, כביכול נמכרתי עמה", לעומת שאר המצוות, שהמצווה מקרבת את האדם לבוראו, לימוד התורה של האדם הוא שונה הוא כביכול לימוד של הקב"ה בעצמו!

ישנן הרבה צורות של גדלות אצל עם ישראל – צדיקים, חסידים, יראי שמים, אוהבי ה', האם יש לנו צדיקים היום? חז"ל אומרים לנו מהו "צדיק" – "צדיקים – יצר טוב שופטן" (ברכות סג ע"ב) – כל פעולותיהם מותוות על ידי יצר הטוב, הם אינם נמשכים לכוס שתיה סתם, רק אם הם זקוקים לשתות כרגע, וגם זה, רק אם השתייה באמת מועילה למטרתה, אם היא מכילה תוספות מיותרות של טעם – הם נמלטים ממנה כמו מסם המוות!

כצאתי את העיר אפרש כפי אל ה' (ט, כט). אבל בתוך העיר לא התפלל, לפי שהייתה מלאה גילולים (רש"י). משה רבינו לא רצה להתפלל בתוך עירם של המצרים, מחמת שפחד מהשפעת העבודות זרות שהיו שם.

במבט פשוט נראה כי מתוארת כאן גדלותו של משה, אולם שמעתי פעם כותב הגרש"ד פינקוס זצ"ל בספרו עה"ת "תפארת שמשון", מתלמיד חכם משיבת "בית התלמוד" בארה"ב שהביא לפרש כאן תביעה כלשהי על משה רבינו [נכמובן הכל לפי מדרגתו, שאין לנו השגה בה כלל].

מהי? הרי על הקב"ה נאמר במכת בכורות "ועברתי בארץ מצרים", ולכאורה יכול הקב"ה לעבור בתוך עיר מלאה גילולים? אלא שההבדל התהומי בין הקב"ה לבין טומאת מצרים מונע כל אפשרות של השפעה.

אם כן, מדוע משה רבינו הוצרך לצאת את העיר? אילו הוא היה כה מרוחק ומרומם מהם, הם לא היו יכולים להפריע לו, לא הייתה להם שם שייכות אליו! אין זאת אלא שלסביבת המצרים הייתה השפעה כלשהי, דק מן הדק, על משה רבינו!

כשהבדל תהומי – אין השפעה

למדנו מכאן יסוד חשוב בעניין השפעת הסביבה. הרי בעיה זו של השפעת הסביבה על האדם הייתה קיימת בכל הדורות, וכפי שכתוב בתהלים (קו, לה), "ויתערבו בגוים וילמדו ממעשיהם", והרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"א) הגדיר נקודה זו במילים ברורות, "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו נוהג כמנהג אנשי מדינתו", איננו יכולים להתעלם מכך ולומר 'מה אכפת לי מהסביבה, אני לא קשור אליה', כי האדם מטבעו נמשך אחר הסביבה. ולפעמים אדם תוהה, איך יוכל לפעול בעצמו שהסביבה הקלוקלת לא תשפיע עליו? התשובה על כך היא, השפעת הסביבה על האדם תיתכן רק

אגודה פוגל

טובים בחרוזים?

רכשו 3 מוצרים של ופלים ועוגיות מן, השלימו את המשפט הבא עם חרוז מקורי ומתוזמן ותוכלו לזכות בפרסים שחבל על הזמן!

- 🚗 פרס ראשון טיסה משפחתית בשמי הארץ
- 🚗 3 זוכים בטיולים משפחתיים בטרקטורוני שטח
- 🏆 3 זוכים במנוי שנתי לשבועון מרווה לצמא
- 🏠 2 זוכים בחוויה משפחתית בחדר בריחה
- 🎁 50 זוכים במארזים משפחתיים של מוצרי מן במתנה

"גדלתי על הופלים והעוגיות של מן"
מן _____

הקליטו את המשפט בתיבת הטלאול: 03-9411441
או שלחו למייל: mivzaman@gmail.com

כל האמצעים כשרים

התחושה כאילו המשבר הקואליציוני מאחורינו עם חקיקת חוק המרכולים ועונש מוות למחבלים - שגויה • התקשורת לא תניח לרגע לנתניהו ומשפחתו, כפי שנוכחנו שוב השבוע, אך גם הם צריכים לנהוג בהתאם

צילום: אלכס קולומובסקי, ידיעות אחרונות

התמקדות אישית פוגענית, האג'נדה שהכל מותר למען המטרה, הינם הפועל היוצא. האופוזיציה, מביטה ועיניה כלות. פעם אחר פעם, בכישרון פוליטי אדיר, נתניהו משטה בסקרים, משתמש במדיה לצרכיו, נוהג בה מנהג בעלים כזקן ובקי, בניגוד לכל אג'נדה. נתניהו "קובע" את סדר היום ומהלך העניינים, מחזיק בהגה השלטון למורת רוחה של ה"אליטה" שהכתירה את עצמה, בעצמה. הסוציאליסטים והליברלים חברו לברוני התקשורת ואילי העיתונות ב"מטרה", השלטון נשאר לדידם, "משאת נפש". במרחק נגיעה לכאורה, אך לא בר-השגה. את נתניהו יוכל "להדיח" רק נתניהו. מעשיו יקרבוהו ומעשיו ירחקוהו. הוא הצגה של איש אחד. נתניהו הביא לליכוד את הנצחון ברגע האחרון, בשימוש מושכל במדיה! "הערכים מציפים את הקלפיות"! נתניהו יכול לאבד ולהעביר את השלטון בהתנהגות בוטה, או בנפילה כואבת בכתב אשמה והעמדה לדין. גם קואליציה מגובשת לא תוכל לשרוד, כתב אישום והעמדה לדין, בהאשמות כבדות. הביטחון העצמי שמראים ראשי הקואליציה, לאחר השבוע הסוער, שברירי! בשבועות הקרובים נדע, באם גם את המכשול האמיתי, הקואליציה צולחת ובהצלחה!!!

לחגורה וגולשת לעיתים לכדי "אג'נדה נגד", אישית וציבורית. מאחורי הדברים לא נמצאת אמת אידיאולוגית! ישנה "אידיאולוגיה של מלחמה", בהחלט, ואפילו מלחמת מצווה שבה כל האמצעים כשרים. במפורש, לא אידיאולוגיה של שמאל, ימין, מרכז, או דרך פוליטית, שיטת חיים. עקרונות סוציאליים, מול שיטה קפיטליסטית המאדירה תחרות ומשק חופשי. תורה רביזיוניסטית, מול עקרונות תנועת העבודה בנוסח ברל כצנלסון ודויד בן גוריון. המלחמה היא על שליטה וכסף! כסף גדול. בנימין נתניהו "ערער" את השיטה. לא רק שהוא "העז" לפתוח עיתונות מתחרה בבעלות שונה. "ישראל היום", ערוץ 20 וערוצים ייעודיים. הוא הוסיף, פיצל, פתח ופיתח את ערוצי המדיה הטלוויזיונית והרדיו לתחרות ובכך פגע פגיעה אנושה, בברון התקשורת ששלט בשוק. קרי קבוצת ידיעות אחרונות בראשות נוני מוזס. היום לא צריך להיות ברון! או טייקון, בכדי להחזיק ערוץ טלוויזיה, או תחנת רדיו. הפגיעה האנושה ב"כיסו" של נוני מוזס ומשפ' מלבה ומבעירה את "כעסו"! ורתמה אותו, ואת שופרו קבוצת ידיעות אחרונות, ל"מלחמת הקודש" רק לא בנימין נתניהו. "טורי השכירים" החרדים למשכורתם ואיכות חייהם, ה"כותרות" שמחפשות בכל מחיר ועניין דם וצבע, השיטה שמכתיבה

חוק המרכולים הועבר. בקושי - אך עבר. חוק עונש מוות למחבלים עבר בקריאה טרומית. הרב ליצמן חזר למשרד הבריאות כסגן שר במעמד שר, לאחר חקיקה מזוהזת. בג"ץ עוד יפסוק את פסוקו בעתירה הקנטרנית המונחת לפניו, לפסילת חוק המרכולים, לא צפויה התערבות. נדמה שהמשבר הרציני ביותר שאיים על שלמות הקואליציה הנוכחית, מאחוריה. ולא היא. חילוקי הדעות בקואליציה לא מהותיים. "המאחד" רב על המפריד, ההבדל בניואנסים, לא משנה ולא מפריע להתנהלות היומיומית, אם כל כך טוב? למה זה נראה רעוע? מקרטע, ושבר? למה ראשיה מודאגים? הבעיה בקואליציה נתניהו אינה בתוכה, ו-או בין מרכיביה. מה שמאיים על שלימותה ושרידותה, זה התגבשות האופוזיציה, לגוש אחד ומאוחד, של "רק לא נתניהו" ובכל מחיר, תנאי וזמן. "הנושא" לא חשוב ומינורי, רק "הנושא" חשוב. לפיד יצביע נגד! גם באם הצעת החוק הנידונה תהיה הכרזה על "מדינת תל-אביב" והקלות מס לשכונות הצפון, רמת השרון, סביון ורחביה-טלביה. גבאי יצביע נגד! גם באם ההצעה תהיה "לתעדף" את הקיבוצים ויישובי תנועת-המושבים. בקונסטלציה של "הצבעת אמון" בכל ממשלת ליכוד, עם "ראש" אחר! וחלקם הגדול מצביעים בחדווה ובצחלה, "בעד". הווי אומר: לא אופוזיציה עניינית לדרך ולשיטה, שנאה אישית לאיש, לאושיה, ולמה שהוא מסמל. התקשורת מחרה אחרי השמאל האופוזיציוני, מידרדרת לתת רמה עיתונאית, מאבדת דרך, אמון וכבוד עצמי, בהתלכדות השערורייתית סביב ומול "המטרה הקדושה", קרי סילוק משפחת נתניהו ובנימין נתניהו מהבית ברחוב בלפור, ומהתפקיד. מאידך, "בני משפחת המלוכה" אמורים לדעת ולהבין, שהם חשופים בצריח, לנהוג ו"להכיל" בהתאם. טבע הדברים שהם ומעשיהם, מסקרנים, מסוקרים ומדווחים, ברמה כלשהיא של פרטיות ואינטימיות מתבקשות. בכל אופן, הם רק "הבן של", "האשה של", לא "האויש" בעצמו. אצל משפחת נתניהו עם "אשם תורם" לבני המשפחה, נפרצו הגבולות, נשברו מוסכמות, השתנו סדרי עולם. שם, זה גם "הכלבה של", ומי "החברים של, הבן של". זו לא עיתונות חוקרת וגם לא עיתונות צהובה כהגדרתה. זה "מסחרה", במסווה של עיתונות אידיאולוגית, מוסתת, מוכוונת מטרה, "הנעולה" על התוצאה הנדרשת מצידה. בדרכה למלאכת-הקודש כהבנתה החד ממדית, היא מוכנה להפוך עצמה ל"קדשה", לטיית, להעלים, לשקר ולהמציא. בדרכה האימתנית לנסות להפיל שלטון נבחר ורמוקרטי, בדרכים לא דמוקרטיות בעליל! היא "תארגן" את מי שצריך, תחביא מה, ואת מי שבעין-סערה, אך כרגע חשיפתו וחשיפת מעלליו לא מתאימים לאג'נדה הנוכחית, של סילוק השלטון. כל זה, למה? ומדוע המלחמה ממוקדת בנימין נתניהו אישית? תוך שבירת כל אמות מידה עיתונאיות, ניתוח כל "כללי תקשורת" המכתיבים סיקור אמין, שקול ומאוזן, תוך ביקורת עניינית, בונה. המלחמה בנתניהו ובבני משפחתו, יורדת "מתחת

אהבם חורף עונת

השבוע הזה תהיו כל הזמן בשריים

פרשת בא | כ"ז טבת - ג' שבט | 14-19.1.18

פיקנטי/מזרחי/כבש

קבב

12⁹⁰
ליח"י

קפוא

קרטון חזה עוף

19⁹⁰
לק"ג

מזבל ל-2 קרטונים

טחינה
במקום

בקר טחון

3 ק"ג-ב-
109

ובנוסף - כל יום מבצע מיוחד

צלי כתף
קפוא

יום
ל'

59⁸⁰
לק"ג

ירכיים עוף
הרב גרוס | קפוא

יום
ה'

23⁹⁰
לק"ג

מארז VIP
6 עופות במארז

יום
ד'

לחזה 19⁹⁰
לק"ג
לשניצל 21⁹⁰
לק"ג

צוואר/מכסה
הצלע קפוא

יום
ג'

23⁹⁰
לק"ג

מיץ ענבים
תירוש כרמל

יום
ב'

12⁹⁰
1 ליטר

חדש בסניף ב"ב: מחלקת יינות ומשקאות חריפים

אשפד, מבינים בבשר.

בני ברק: שלמה המלך 17 טל: 03-6718300 ירושלים: מוסיף 14 טל: 02-5812885/6
קרית אתא: ליד תחנת דלק שלו בכניסה לקרית אתא מכיוון רכסים טל: 04-8436969

אשפד ילד - משלוחים לבית הלקוח

בראשות מרן ראש הישיבה
הגאון רבי שלום כהן שליט"א

המבצעים עד גמר המלאי | מוגבל ל-4 ק"ג/יחיד טל.ח.

לפופוליזם בחרתנו

חוק המרכולים כמו גם עונש מוות למחבלים הם חוקים פופוליסטיים שאין מאחוריהם שום יעד של ממש, רק לצעוק • וגם: הנזק בהגדלת הגירעון הלאומי והדו-שיח הפיקטיבי של השמאל

"לפעמים, כל מה שניתן לעשות, זה לצעוק, להרעיש ואף להתעמת עם השופט, כדי שהלקוח יתרשם שאתה נלחם בשבילו ועושה הכל", כך שח לי פעם עורך דין ממולח ברגע של גילוי לב. "יש מצבים שבהם לא משנה מה תאמר, גורלו של הלקוח שלך נחרץ. אבל הוא הרי שילם לך הרבה כסף, ואתה חייב לתת לו תמורה עבור התשלום. אז צועקים. למרות שזה לא משנה את התוצאה, זה מרשים את הלקוח. הוא רואה שאתה עובד בשבילו". פרקטיקה של ממולחים, כדי להוציא כסף מתמימים. ונזכרתי בדברים אלה בעקבות חוק המרכולים וחוק גזר דין מוות למחבלים שעברו באחרונה בקריאה ראשונה בכנסת.

בשני המקרים מדובר בחקיקת סרק, אשר השלכותיה בפועל הן בטלות בשישים, אך הפוליטיקאים שעסקו בה צעקו, זעמו, התראיינו, התעמתו, גידפו ונאמו נחרצות, כאילו מדובר בעניינים הרי גורל. חברי הכנסת החרדיים נלחמו בעד החוק, והשמאלנים נלחמו נגדו. אותה פרקטיקה של עורכי הדין הממולחים, עובדת גם אצל פוליטיקאים נכלוליים. אם אי אפשר להביא תוצאה, אז ניצור רעש וקולות מלחמה. לא נטמון ידיים בצלחת, אלא נקשקש בכף על כוס ופנכה. רעש והמולה, על מאומה. לפופוליזם בחרתנו.

הציבור טיפש, אז הציבור משלם. מלחמות ציבוריות יש להן מחיר. הפוליטיקאים גוזרים קופון אלקטורלי בלי לפעול מהותית למען הבוחר ובתקשורת, אשר תמיד תיתן עדיפות למי שנותן כותרת, מתגמלים את מי שמייצר את כל כותרות הסרק הללו. בזכות שטויות אלה נמכרים העיתונים. אבל הציבור הוא זה שיישא במחיר הקיטוב שנוצר. מלחמות ציבוריות מייצרות שנאה, הן מייצרות התנגדות, וחבל שכל אלה יהיו לשווא.

יש דברים עקרוניים אשר שווה להילחם בהם. כך למשל היה עניין גיוס הבנות, אשר כל גדולי ישראל הורו להתנגד לו בתוקף. הפטור הגורף ייצר מחלוקת ואף שנאה (אשר אולי עומעמה עם הזמן, והתקבעה כסטטוס קוו אשר לא מערערים עליו), אך העניין היה כה חשוב ועקרוני שמוסכם היה כי יש לשלם מחיר זה. לעומת זאת, חוק המרכולים זהו חוק סתמי, הצהרתי וחסר שינויים, ואין הצדקה לשלם מחיר ציבורי עבורו. תועלת אין, נזק יש. העיקר הפוליטיקאים עשו רעש.

חוק גזר דין מוות למחבלים גם הוא חוק חסר תועלת מאותה סיבה, אשר נראה כי כל הורתו ולידתו אינם אלא כדי להוכיח שהפוליטיקאי "עבד והתאמץ" עבורנו. מדינה צריכה לעשות הכל כדי להרתיע מחבלים מלפגוע באזרחיה, וישנם פתרונות יעילים יותר ופשוטים יותר אשר קודם כל יש לנקוט בהם. אין צורך לנקוט בחקיקה קולנית, כאשר דברים יעילים יותר מונחים תחת היד.

הכלי היעיל ביותר שהוכח במלחמה בטרור, הוא פגיעה במשפחות המחבלים, הריסת בתיהן וגירושם לחו"ל, לעזה או מדינה ערבית מפגרת כלשהי. המשפחות הן נקודת התורפה המשמעותית ביותר של המפגעים. כיום, לא רק שהמשפחות אינן ניזוקות, אלא הן מתוגמלות במשכורות גבוהות על ידי הרשות הפלשתינאית. אותה רשות אשר דובר בה נכבדות כ"פרטנר" להסכם שלום. מחבר שיושב בכלא הישראלי בגלל רצח, משפחתו מקבלת שכר הגבוה פי חמש מהשכר הממוצע ברשות. מה זה אם לא תמריץ ברור לטרור?

כנגד כלי גירוש המשפחות לחו"ל נלחמו הערבים ותומכיהם בשמאל בכל תוקף, וכל ניסיון גירוש נתקע בבג"צ. מחבל שיוצא לפיגוע התאבדות, הרי לא עונש מוות הוא שיפחיד אותו, הרי לכך בדיוק הוא שואף. אך כאשר יודעים המחבלים שהמשפחה תשלם מחיר יקר על כל מעשה רצח, הם נמנעים מכך. וגם אם לא הם עצמם, אז בני המשפחה, אשר לרוב יודעים על כוונות הזדון עוד בהתהוותן, ימנעו מהן מלהתבצע. אחרי הכל, החיים כביבוש הישראלי הם גן עדן לעומת החיים בירדן או בסוריה. על פתרון כזה צריכים הפוליטיקאים להילחם, ועם פתרונות כאלה אין צורך "לעשות רעש כדי להרשים את הבוחר", אלא הבוחר ידע לזהות כי באמת עובדים עבורו. עונש המוות למחבלים לא יעיל, כיון שהוא כרוך בבירוקרטיה אינסופית אשר יש לה גם עלויות גבוהות. מטבע הדברים, כאשר שופטים מובא בפניהם לדיון עונש מוות, אזי רף ההוכחה עולה. עונש מוות הרי לא ניתן להחזיר אחור, ולכן כל ראיה לזכות תיבחן ברצינות רבה יותר, ועל כל פסיקה יקפידו הסגורים לעתור לערכאה גבוהה יותר.

ניתן ללמוד מארצות הברית, אשר בחלק מהמדינות בה קיים עונש מוות, ולראות כי הליכי משפט לעונש מוות אורכים שנים רבות, ומגיעים אף לעשרות שנים. גם העלויות יקרות, ובממוצע כל הוצאה להורג עולה למדינה כשלוש וחצי מיליון דולר (הליכי המשפט, עלות הסנגוריה הציבורית, עלות התביעה, עלות הכליאה לאורך ההליך וכו'), וזה בשעה שכמות הפשיעה במדינות אלה איננה נמוכה ממדינות בהן אין עונש מוות. לכן, דווקא על פי ניסיון של מדינות המיישמות זאת, ניתן ללמוד כי לא מדובר בפתרון קסם אשר פותר הכל. מדובר רק בניסיון של פוליטיקאים "להרשים את הלקוח".

התפקיד של עיתונות אחראית הוא להציג לציבור את התמונה המלאה, להציג את הפתרונות שאינם "צבעוניים" אלא דווקא יעילים, לא את הפתרונות המקטבים שיוצרים פילוג ושנאה, ולגרום לכך שהציבור שהוא שידרוש זאת מהפוליטיקאים, וגם שיעניש בקלפי פוליטיקאים ש"מחוקקים צעקות". אני מקווה שיותר אנשי תקשורת

יבצעו תפקידם נאמנה בעניין זה.

הגדלת ההוצאה – על חשבונכם

שר האוצר כחלון פרסם כי הוא מעוניין להגדיל את ההוצאה הציבורית עבור צרכים חברתיים בתקציב 2019, ומי הולך לשלם את הכספים האלה? הסתכלו ימינה, הסתכלו שמאלה, ואם אתם לא רואים את הפראייר שמשלם – אתם הפראייר. אתם אלה שהולכים לשלם על ההוצאות האלה, ואתם אלה שלא תקבלו מהן כלום. פראיירים למהדרין.

תקציב המדינה הוא גירעוני, כלומר יש היום למדינה יותר הוצאות מהכנסות. אפילו בשנה האחרונה, שעלו לכותרות "עודפי הגבייה" המפורסמים, עדיין התקציב לא הפך להגיוני וחסכני. פשוט הגרעון באופן מפתיע היה קטן יותר ממה שתוכנן, אבל עדיין הגירעון קיים. ועל חובות משלמים – ריבית. וגם ריבית דריבית.

בשנה האחרונה שילמנו כ-40 מיליארד ש"ח רק עבור הריבית על חובות העבר, שזה תקציב העובר בגודלו את תקציב משרד הבריאות (כ-35 מיליארד). כשליש מתקציב המדינה משועבד להחזר הקרן. הדורות הקודמים בזבוזו יותר ממה שהכניסו, ואנחנו היום משלמים עבורם את הריבית. כל ההתרפקות השקרית על העבר "פעם היה כסף למורים, פעם לכולם הייתה דירה, פעם לכולם הייתה עבודה", ובכן, לא באמת היה את זה, הכל היה הלוואות על חשבון העתיד, ולכל הדברים האלה יש את תוית המחיר היקרה שלהם. תהיה זו טעות גדולה להעביר את הרעה הזו לילדינו.

חובות צריך לשלם, אין דרך להיפטר מהם, וככל שזה לוקח יותר זמן כך גם משלמים יותר ריבית. הדבר נכון בהלוואה פרטית למשק בית, ונכון באותה צורה גם ברמת המדינה.

מדינה יכולה לקחת הלוואות (להיכנס לגירעון) בשנים קשות, אך חובה עליה לחסוך ולשלם חובות בשנים היותר טובות. גם הכלכלן הנודע ג'ון מיינרד קיינס ואסכולת ה"תמרוץ הממשלתי" הגורסים כי הממשלה צריכה להוציא כספים ולהתערב ו"לתמרץ" את הכלכלה, הם גם שטבעו את חלקה השני של המשוואה – שהממשלה גם צריכה לחסוך ולשלם חובות כאשר המשק חוזר לפעילות בריאה.

זה בדיוק המצב היום. המשק במצב טוב, האבטלה נמוכה ברמה היסטורית. זו בדיוק הנקודה בה אתם צריכים

נתניהו וחברי הכנסת החרדים

מחיר הקפה. כמה קפה שרה שותה אתה יודע? בא נבדוק איך היא מבקשת קפה מעוזרת הבית. אני כבר רואה את זה בכותרת אדומה "שרה הכריחה אותי לבחוש ארבע גלון קפה ביום", או הקוטג' - "היא דרשה שאביא לה קוטג' דווקא בשקית בארבע לפנות בוקר". או מחיר הטיסות - "שרה לטוס במחלקה עם מושבים מתהפכים".

זה שווה כותרת? מה קורה לך? עם שרה הכל הולך. ואז כל האנשים המרוצים האלה, שעובדים ושותים את הקפה שלהם בעבודה בבוקר, ובערב מתכננים את הטיסה לחו"ל, יגידו לעצמם "יא בכה, ארבע גלון? בארבע בבוקר?"

אז יגידו. אנשים יפסיקו לטוס? לא יפסיקו, אבל ישאלו את הדיילת למה אין להם מושבים מתהפכים כמו שרה. אתה יודע איזה בלאגן זה יעשה? למה שזה יהיה אכפת לו.

אכפת, אכפת. עם זה הוא לא ידע להתמודד. בעיתון גם נכתוב דיאלוגים של שרה והעוזרת, דיאלוגים כאלה, עם מקף בתחילת הפסקה, ובבוקר יקריאו את זה ברדיו. אז יקריאו. אז לכן אנשים לא יטוסו לחו"ל? יפסיקו לשתות את הקפה שלהם בבוקר בעבודה? איך זה יעף את ביבי?

כי מה הוא יעשה עם זה? יענה לזה? יתעלם? או בכלל נקליט את הבן שלו בטיול בוקר עם הכלב, או עם חברים. זה בכלל יהיה שוס. זה ימאס עליו את החיים. בסוף ימאס לו. ואז אולי יש סיכוי שיציביעו שמאל.

תגיד, ואם מישהו יפרסם את התכנית שלנו על הכותרות האדומות, בדיאלוגים כאלה עם מקף בתחילת פסקה, עדיין יאמינו לדיאלוגים שאנחנו פרסמנו?

אנשים עסוקים, קפה, טיסות, למה שיקראו את זה? העיקר להעפיק את ביבי. וחוז' מזה, למה שאנשים יתעניינו בדיאלוגים שלנו, הם הרי רואים אותם בכותרות האדומות!

עשר שנים!

בעיה, הציבור פה בארץ מרוצה ממה שיש, ועכשיו עם טראמפ בבית הלבן, הוא בכלל עושה רעש וצלצולים של נביא שצדקה נבואתו. והתרבות, הקיבוצים, וכל שאר הארגונים הפרוגרסיביים, אין להם סיכוי להתקדם ככה. בעיה.

- יש אולי איזשהו משבר ברקע? איזה גירעון, או איזה תקציב שעובר לישיבות?

- יש כסף לישיבות, ואין משבר. בעיה הביבי הזה. -אולי איזה בניה בשטחים, ונעשה כותרות על כל הגיוניים של ארה"ב, אירופה, סין.

-אמרנו לך, טראמפ נשיא, הוא לא מגנה. הוא עוד יותר ביבי מביבי. מבחינתו שביבי יבנה את בית המקדש השלישי ויעשה פיגוע בינוי קטן בהר הבית. הוא בכלל הרי איש נדל"ן, הוא עוד יגיד שזה אחלה דין, כי זה רק משיב את ערך הנכס. והסינים מגיעים לפה לבקש פגישות עם ביבי וכל ההיי-טק שלו.

-בעיה. אולי איזו מחאה חברתית? משהו, קוטג', מחירי הגבינה, נוציא כמה מובטלים לרחובות ונצלם. נוכל לכתוב "הפגנת המיליון - מובטלים צועדים במחאה על מחיר הקפה".

- אין מובטלים. האבטלה בשפל, ואת הקפה רובם שותים בבוקר בעבודה. יש עבודה, אז יש קפה. וגם קונים רכבים, תראה, 280 אלף רכבים חדשים עלו השנה לכבישים בארץ, ועוד טסים להם לחו"ל, תראה כמה טיסות יצאו השנה ליעדי תיירות. לא טוב.

-בעיה הביבי הזה.

- בעיה. בעיה.

- אם אנשים מרוצים מהמצב, והולך לו טוב במשחק הפוליטי הזה. בוא פשוט נציק לו, בסוף ימאס לו המשחק הזה.

-איך נציק?

להדק את החגורה, ולשלם את בזבזי העבר. כעת אנו יכולים לעשות זאת בלי "כאבים" ו"חיתוכים", אלא פשוט לעשות שימוש בשפע הקיים כדי להתנהל באחריות. אם לא נעשה זאת, אזי כמו בתרמית פירמידה קלאסית, אנו פשוט נגדיל את החובות, נגדיל את הריביות, ואת התוצאות הקשות נשליך על עצמנו בעוד מספר שנים, או גרוע יותר - לפתחם של ילדינו שיצטרכו לשלם על חוסר האחריות שלנו.

נקודה קריטית נוספת שחובה לזכור - הגדלת תקציב לא מבטיחה שיפור כלשהו בשירותים. תקציב החינוך גדל דרמטית בעשור האחרון, אך התוצאות בחינוך הציבורי המשיכו להיות עלובות רק במעט פחות. אין שום מתאם בין התקציב הגדל, לאי השיפור בתוצאות החינוך.

זכרו את המשוואה: "יותר כסף ≠ יותר תוצאות". ובמילים: יותר תקציב אין משמעו יותר תוצאות.

עיקר השיפור בחינוך, בבריאות ובכל התחום אחר, יבוא בעיקר לאחר רפורמה מבנית ושינוי שיטת התגמולים של ספקי השירות. שמורים טובים יתוגמלו טוב, ומורים גרועים יאלצו לפרוש. הגדלת התקציב לקליקות וקבוצות הלחץ הקיימות רק תגרום להם להשמין, והשירות ימשיך לדשדש.

אז כאשר תשמעו על "הגדלת הוצאות" למטרה "חברתית" זו או אחרת, דעו את המשמעות - אתם הולכים לשלם על זה בריבית, וילדיכם ימשיכו אחריכם בריבית דריבית. שום שירות או תועלת לא תקבלו מזה. אתם הפראייר.

מעצבן הביבי הזה

מה עושים אתו? עשור הביבי הזה יושב על הכיסא שלו, והעם סבבה עם זה. בקצב הזה הוא עוד ישב על הכיסא עוד

לפקח על המשגיחים

במאמר שני בסדרה תוקף הרב מרדכי רוט את היד הקלה על ההדק בזריקת בחורים מהישיבה, ואת חוסר האכפתיות של משגיחים רבים מנפש הנער
● וגם: יש משגיחים שעושים עבודתם נאמנה

בשבוע שעבר כתבתי על אחד הנושאים שבוערים בנושאתי - נושא זריקת בחורים מהישיבה, ועל כך שידם של המשגיחים קלה על ההדק כשמדובר בלזרוק בחור, בלי לחשוב על התוצאות ההרסניות של הצעד לו ולצאצאיו. הבאתי מספר עובדות ממרן הגר"ל שטיינמן זצ"ל, שנלחם בכל מאודו נגד התופעה, והבאתי את דבריו שבשביל לזרוק בחור מהישיבה צריך להושיב סנהדרין על זה.

קיבלתי הרבה תגובות חיוביות וכמובן מספר נגד, כמובן שאלו היו בעיקר מכמה משגיחים בישיבות. שלא תטעו, יש משגיחים מיוחדים, מתחשבים ומשקיעים, וגם אם יקרה מצב שהם יזרקו בחור - הם לא יעשו את זה בצורה הרסנית. הם ישבו עם הבחור, ידאגו לו לישיבה אחרת וישמרו אתו על קשר. אני מדבר על אותם משגיחים שידם קלה על ההדק, ולצערנו יש מהם הרבה. הם לא יאהבו לקרוא את הנכתב כאן, אך האמת כואבת ובעיקר כואב על הבחורים הללו ועל הדורות הבאים שלהם.

קיבלתי השבוע טלפון מבחור כבן עשרים, משיעור ג בישיבה גדולה, והוא אמר לי כך: "הרב רוט הצלת אותי, הצלת את הרוחניות שלי, את הקדוש ברוך הוא שלי ואת היהדות שלי. אני מודה לך".

וכך הוא סיפר: "לפני כחודש המשגיח העיף אותי לצמיתות מהישיבה. אני לא אשקר שהייתי העילוי של הישיבה, אך הייתי בחור טוב ששומר על הסדרים ומשתדל ללמוד ברובם. הייתי קורא לעצמי בחור בינוני. המשגיח שהיה לי היה מאוד קפדן, צועק.

יום אחד הייתי בחתונה של בן דוד עד לשעה מאוחרת בלילה. הגעתי לישיבה מאוחר וכך ישנתי עד תשע בבוקר. בערך בתשע וחצי שמעתי דפיקות חזקות על הדלת בחדר, 'תפתח, זה המשגיח!' המשגיח היה זעוף פנים וישר החל לצעוק 'מה אתה עושה בלילות עד מאוחר? ועוד אתה קם מאוחר?'

כנראה זה היה בהיסח הדעת, ממש התרגזתי ופה הייתה הטעות שלי, עניתי לו בחוצפה ועל זה אני מתחרט. "מה אתה עוקב אחריי? תעקוב אחרי הילדים שלך מה הם עושים. מה אתה רוצה ממני?" התפרצתי ושאלתי.

"אתה חוצפן", הוא זעק, "בבחורים בעלי עזות לא יכולים ללמוד בישיבה, קח את החפצים שלך וברגע זה תלך מהישיבה".

לא יודע מה עבר עליי באותם רגעים, אספתי את הדברים שלי והלכתי הביתה. לא אחזור על כל הסיפור במלואו, כל תחנוניי ובקשת סליחה מאותו משגיח לא עזרו. שמעתי מאחורי הקלעים שהוא אומר 'מילא היה מתמיד, גם לא מתמיד וגם חוצפן - אז שבביל מה צריך אותו בישיבה?' המקרה מאוד שבר אותי, לא רק נפשית, אלא גם התחיל

לסדוק לי את הרוחניות. וכי כך מתנהג משגיח? זו דרכה של תורה? מה כבר עשיתי? הייתי בפרשת דרכים מאוד רצינית. האם לחפש ישיבה אחרת ולהמשיך ללמוד או לצאת לעבוד.

עד שנתקלתי ממש בסייעתא דשמיא בכתבה שלך. וזה נתן לי שכל וכוחות להבין שנכון שטעיתי ודיברתי לא יפה באופן חד פעמי למשגיח וביקשתי על כך סליחה תוך התנצלויות חוזרות ונשנות, ועל אף שהייתי בחור טוב בסך הכל ומשתדל ללמוד רוב הזמן ולא הייתי מסתובב בלילות, אז המשגיח היה צריך להחזיר אותי, וכן, הבנתי שיש משגיחים שהם לא בסדר, ואם הם לא אנשים טובים זה לא אומר כלום כלפי הקדוש ברוך הוא שלי, התורה שלי, הרוחניות שלי והעולם הפנימי שלי.

פשוט למדתי לעשות הפרדה ברורה ולא לקשור את התנהגות המשגיח להיותי חרדי ולהחלטה מהותית על המשך הרוחניות שלי. ברוך השם הלכתי להירשם לאחת מהישיבות הגדולות בירושלים ובחסידי שמים קיבלו אותי. אזכיר שוב את דברי מרן הגר"ל שטיינמן זצ"ל, שבשביל לזרוק בחור מהישיבה צריך להושיב סנהדרין על זה, להושיב סנהדרין אין אפשרות כרגע.

ישנה טענה שאומרת, אבל אם הבחור מקלקל בחורים אחרים אז צריך להעיף אותו, אבל זה בדיוק לב העניין: מעל 90 אחוז מהמקרים בהם מעיפים זה לא בגלל שהבחור מקלקל בחורים אחרים, אלא על דברים שהיו יכולים לפתור אותם ללא שום בעיה, וגם אותם בחורים שכן מקלקלים, השאלה היא איך לטפל בזה, באיזו גישה וצורה, זה משנה ממש את כל התמונה.

חושבים שמשגיח תפקידו בישיבה הוא להיות שומר ולתת קנסות למי שלא שומע, וזו טעות. משגיח בין שלל תפקידיו הוא נדרש לעזור, לתמוך, להתעניין בבחורים ולעזור להם - ולא לעשות סלקציות.

אני בטוח ב100 אחוז שמשגיח שמשקיע באמת בבחורים יהיה נדיר עד מאוד שהוא יצטרך לזרוק בחורים מהישיבה, כי זה לעולם לא יגיע למצב הזה. כי משגיח כזה, גם אם יש בעיה, הבחור יודע שיש משגיח שאכפת לו ממנו ושהוא מעריך אותו שיעזור לו ויתמוך בו. אני בטוח ב100 אחוז שברוב המקרים המצב ניתן לפתרון, ולא צריכים לזרוק את הבחור מהישיבה.

לפני כחודש הגיע אלי מקרה של בחור מאחד הישיבות הטובות ומדובר בבחור טוב שיושב ולומד רציני, מקפיד על כל הסדרים וזמני התפילות, שזרקו אותו מהישיבה, וכך הוא סיפר: "יש לי חבר שלומד בישיבה אחרת ואנחנו מאוד אוהבים לנסוע באופניים. היינו נפגשים פעם בשבוע בלילה ונוסעים לים הלך חזור דרך גני יהושע. רק הלוך וחזור. הדבר נמשך חצי שנה ולא הפריע לסדר הלימודים שלי ושל חבר שלי.

"יום אחד, כשאני חוזר בלילה די מאוחר, אני רואה את המשגיח מחכה לי בכניסה לפנימייה ושואל אותי בנחרצות איפה היית. פחדתי להגיד לו את האמת ועניתי שחזרתי מחתונה. אתה שקרן, הוא זעק, מה אתה מסתובב ליד הים בלילות, זה בחור ישיבה? זה בחור שיושב ולומד? ואתה עוד משקר - קח את הדברים שלך ותעזוב את הישיבה.

"אותו אדם שראה אותנו, סיפר גם למשגיח של החבר שלי, אך למרבה הפלא המשגיח של החבר שלי לא העיף אותו מהישיבה. הוא ישב אתו לשיחה ארוכה ואמר לו אם אתה מרגיש שאתה צריך להשתחרר פעם או פעמיים בשבוע, אני מאוד מבין אותך, לא אכפת לי, רק שהדבר ייעשה בהסכמה".

והנה הסיפור המלא: שני בחורים, שני משגיחים, איך כל אחד התייחס לבחור ואיך בקלות אפשר לפתור בעיות כאלו עם מעט התחשבות ורצון כנה לעזור לבחור.

אני חושב שלפחות פיקוח על משגיחים צריך להיות, מי אוכף אותם על מה שהם עושים. כמו שיש ועד הישיבות שאחראי על הסדרת דחיית השירות הצבאי של בחורי הישיבות הגבוהות במעמד תורתם ואומנותם, כך צריך שלפחות יהיה כזה ועד שאם רוצים לזרוק בחור מהישיבה, יבדוק האם זה נכון לעשות את זה, האם זה צודק, כך המשגיחים יחשבו פעמיים והדבר יהיה תחת פיקוח.

זה ענין של נפשות לזרוק בחור מישיבה, זה פיקוח נפש, לנשמה שלו ולדורות הבאים. זה ממש גוועלד.

אמר לי משגיח אחד "אתה לא היית משגיח"... אמרתי לו "דבר ראשון כן היית, שנית, היית בחור ואני יודע מה זה משגיח, שלישי, אני נתקל בהרבה מקרים של בחורים שנוזקים על כלום ודבר רביעי זהו שישנם אנשים שהם יותר חכמים מהרב שטיינמן והם מבינים אחרת... הרב שטיינמן נלחם בתופעה בכל כוחו".

ולסיום חשוב להדגיש שוב, כן, יש גם משגיחים קדושים. אני מכיר כאלו משגיחים ואני מקנא בעולם הבא שלהם.

באחת מהישיבות המפורסמות אני מכיר את המשגיח שם, הוא מעולם לא זרק בחור מהישיבה חוץ מפעם אחת. אך אותו משגיח שבעיניי הוא משגיח קדוש, לא זרק את הבחור לכלבים. הוא שמר אתו על קשר טלפוני שבועי, היה מתקשר אליו ומתעניין בשלומו ופעם בחודש היה נפגש עם הבחור. אותו בחור באמת יצא לעבוד ולא המשיך לישיבה אחרת, אך פעם הוא אמר לי 'זה שאני היום שומר תורה ומצוות, זה רק בגלל אותו משגיח שהוא שמר איתי על קשר למרות שהוא זרק אותי, הבנתי שבאמת אכפת לו ממני ובאמת לא יכולתי להיות בישיבה'.

לתגובות: machon.rot@gmail.com

הסרת משקפיים בלייזר

התאמה מלאה לציבור החרדי

מחיר קבוצתי!

- ימי בדיקות נפרדים לנשים ולגברים
- בדיקות לנשים ע"י נשים בלבד
- בדיקות לגברים ע"י גברים בלבד

אסותא
הסרת משקפיים בלייזר
אופטיק

לבדיקת התאמה חינם:

03-7922031

הסרת משקפיים עושים בבי"ח

משפט השעלום

חודש לאחר שנבחר לכהן כרבה של בת ים, הגאון רבי אליהו בר שלום בראיון מיוחד לכתב 'כל ישראל' ● מאשים את המדינה: "מזלזלים ברבנים, הליך הבחירות פגום, מסורבל ומושחת, הכל דילים ולציבור אין השפעה על ההליך" ● מגלה: "יש שלושים חנויות חזיר בבת ים ולא נצא להפגנות נגדם כדי לא להעצים אותם" ● וגם: דעתו על חוק המרכולים, הסולחה עם הגר"י מלכה, החברותא עם מורו ורבו הגר"י זילברשטיין, השיעורים ממרן הגרש"ז ואירבעך זצ"ל ומדוע נציגת 'מרץ' בירכה על המינוי שלו?

|| יענקי קצבורג ||

בישיבה הגדולה קול תורה, שם יצק מים על ידי מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, והוא מקורב במיוחד עד היום לראש ישיבת קול תורה הגאון רבי משה יהודה שלזינגר. "הגרש"ז אויערבאך לימדני היטב ישרות בלימוד ובהוראה בעז"ה, כבוד לכל חכמי ישראל, אהבת ישראל וסבלנות להנהגת הצבור. הייתי מלווה אותו רבות לאוטובוס בסופי היום, והיה מדבר עמי. הוא אצלי 'מורי ורבי'. אבי, הגאון רבי יוסף בר שלום, היה הרב הראשי לבת ים. ולכן אהבתי תמיד לידע את הנהגת הצבור, והחילותי עוד לפני החתונה ללמוד אצלו את הגישה לצבור הרחב" אחר החתונה למד הגר"א בר שלום בכולל "בית דוד" שבראשות הג"ר יצחק זילברשטיין וכדבריו, "שם התחלתי מיד בלימודי ההלכה והדיינות למעשה" משך 14 שנה למד הגר"א בכולל זה. שם למד חלקים נרחבים מיורה דעה, את כל חושן משפט, ונבחן על כך. למד

המפורסמים שלה היו 'בוא תרד יש מכות'. כאשר השיב את נשמתו בטהרה ליוצרה, לאחר ארבעים שנה, יש בה כבר יותר מ-120 בתי כנסת, שלוש ישיבות, שני סמינרים, חמישה תלמודי תורה, מאות רבות של שיעורי תורה בכל הרמות ובכל הגילאים, קופות צדקה ומעשי חסד לאין שיעור" כך פורט לנו במהירות בנו של הר"י בר שלום, רב העיר הנבחר. הציבור בבת ים המתין הרבה לרגע הזה. את האהבה שהם רוחשים לרב הנבחר ניתן למשש בכל פינה. רצו אותו כאן, אין בזה ספק. מעמדי קבלת הפנים שהתקיימו באופן ספונטני בבית העיריה, בבית המועצה הדתית, ובבית אמו האלמנה שתבדל לחיים, לימדו כי הכל רוחשים כבוד לרב הנבחר, על אף גילו (56) הצעיר יחסית.

הרב אליהו בר שלום, נולד בשנת תשכ"א בירושלים. בילדותו למד בתלמוד תורה של החינוך העצמאי "שילה" בסיום כתה ח' התקבל לישיבת "קול תורה" בירושלים ולאחר מכן המשיך

שהוא נרגש מעט, בנאומו הראשון לאחר ההכתרה, לפני כלי התקשורת, דקות ספורות אחרי הכרזת התוצאות, הגיב רב העיר הטרי של בת ים, הגאון רבי אליהו בר שלום, על בחירתו ברוב גדול לרבנות העיר: "רבנות עיר אינה מלאכה קלה. ולהיכנס לנעליים הגדולות של אבא זצ"ל – זה בוודאי לא קל. והלא ימדדו אותי לפי דרגתו של אבא לאחר ארבעים שנות רבנות, ואני הנני רק חדש ומתחיל. אולם אף על פי כן, על כוחו אני נשען, ומתחיל את התפקיד בתפילה לסייעתא דשמיא, ובמלוא הרצינות והמרץ" אביו של הרב הנבחר, הגאון רבי יוסף בר שלום זצ"ל, מפורסם היה בשיעור קומתו. עוד בצעירותו היה מהמתמידים המפורסמים של ירושלים, ובבגרותו כבר היה נחשב כפוסק בר סמכא במקומות רבים בעולם. המהפכה שעשה בבת ים ידועה לכל: "אבא קיבל את העיר בת ים, כשראשי התיבות

בכנס רבני רוסיה

בישעור תורני לכולל בקווינס

בחברותא שנים רבות עם ראש הכולל הגר"י זילברשטיין, וחיבתו אליו המפורסמת. הרבה מפסקי ההלכה שכתב – נערכו על ידו. "רבות מהשאלות המעניינות הנמצאות כיום בספרי הגר"י זילברשטיין, כתבנו אז ביחד בתקופה היפה ההיא", כך אומר לנו הרב. בשנים אלו גם למד ונבחן על כל הש"ס במסגרת "מפעל הש"ס" שעל ידי חסידות צאנז, בתוכנית הידועה של 30 דף לחודש, וסיים בציונים גבוהים.

בשנים שלאחר מכן הקים הגר"י זילברשטיין "בית-דין לממונות", ותיכף נתמנה לדיין. לפני כ-20 שנה, כאשר התאכלסה שכונת רמת שלמה בירושלים, עבר לגור בה. אז נתבקש על ידי חבר מועצת חכמי התורה הגאון רבי ראובן אלבז לעמוד בראשות כולל לדיינות לאברכים מטעמו. בראשות כולל זה עמד כ-10 שנים, אז נקרא על ידי הגר"י דרעי, הרה"ר וראב"ד באר שבע, לעמוד בראשות כולל לדיינות מטעמו. אחרי 3 שנים נעשה ראש כולל במושב אחיעזר. עם השנים התמנה גם למו"צ שכונת רמת שלמה מטעם המועצה הדתית בירושלים.

במקביל, קיבל מהראשון לציון דאז הגר"א בקשי דורון כושר לרב שכונה. בשנת תשע"א, לאחר השלמת המבחנים, קיבל מהרה"ר לישראל גם "כושר לרב עיר".

כבר בהלווייתו של אביו הגאון הנערץ רבי יוסף זצ"ל, עת התכנסו אלפי תושבי העיר להלוויית רבם, הכריז הראש"ל הגאון רבי יצחק יוסף כי על פי ההלכה יש למנות את בנו הגאון רבי אליהו לממשיך דרכו של אביו ברבנות העיר. "כך ההלכה, כאשר הבן ראוי לשבת על כסא אביו", אמר, וסיפר לקהל המשתתפים כי בידו תשובה שכתב אביו הגר"ע יוסף, שיש לנהוג כך אפילו בבחירות של זמננו, שהרב נבחר מראש לפי התנאים והתקנות של המדינה. (לימים, נדפסה תשובה זו בשו"ת יביע אומר חלק י"א, שיצא לאור לאחר פטירת מרן הגר"ע יוסף). באותה עת, איש לא צפה שהמערכה על רבנות העיר תעבור דרך בית המשפט, שלשה בג"צים, וחוות דעת בהולות של יועצים משפטיים למיניהם, אבל עם זאת סופה של האמת לנצח, ותורתו של הבן, בעל "משפט הכתובה", ניצחה את המערכה, ובת ים יצאה לדרך חדשה, עם רב רבנן העומד בראשה.

תמימות של ילד

כוח דיבורו ושיעוריו המרתקים של הגר"ר אליהו הפכו לנכס של כלל ישראל, והוא מצא את עצמו מוזמן לאמירת שיעורים בקהילות רבות בחו"ל. גם ניסוחו הבהיר ולשונו הברורה היו לו לתועלת, וכך מצא את עצמו מפרסם עשרות מאמרי הלכה, בכל ירחוני התורה הקיימים. בשת תשנ"ו חזר לירושלים, שם כיהן כדיין ומו"צ שכונת רמת שלמה, וראש כולל אברכים 'משפטי החיים', ולצד זה שימש כאב"ד לממונות וראש בית הוראה 'משפטי החיים' בבת ים. באשר בתווך הוא מספיק להיות ראש הכולל למקצועות אבן העזר וחושן משפט בבאר שבע ובמושב אחיעזר.

שמות חלקי ספרו 'משפט הכתובה' נתפרסמו בכל מקום, והפכו מכבר להיות אבני פינה ויסוד בעולם הרבנות כולו. שיעוריו הנפלאים וכח דיבורו הרהוט הפכו אותו מבוקש ביותר בהרצאות ושיעורים בכלל, ובענין חופה וקידושין בפרט. באופן לא פורמלי, הפך הרב להיות 'משיב' לרבנים מכל קצוות הארץ ואף מחוצה לה, בענייני כתובה ונישואין, וכימים אלו הוא עומד לקראת הוצאת סדרת ספריו 'משפט הנישואין'.

כאשר חלה אביו, רבה הקודם של העיר בת ים, ביקש מבנו הגאון רבי אליהו שיפתח בית הוראה מסודר בעיר, ולשם העביר את השאלות של תושבי העיר. "בת ים היא לא בני ברק, היו לנו מדי יום כ-50 שאלות, לאורך ורוחב כל הסקאלה האפשרית, משאלות של קביעת רגע

יעקב כהן

עם מרן הגר"ש כהן

המוות בזקן ישיש, ועד שאלות של איפה קונים כיפה בבת ים. בית ההוראה הפך לכתובת אמיתית לכל תושבי העיר, כל שאלה בהלכה וביהדות הגיעה לשם, ולצד זה גם השאלות של מחלקת הנישואין והעירובין בעיר, וכך זכינו לעמוד לצידו של אבא ולעשות אצלו שימוש בהלכה. אבל לא רק בהלכות למדנו ממנו, אלא גם בהליכות: מתי צריך להיות רך כקנה ומתי פחות, מתי לרחק ומתי לקרב. אלו דברים שהם קנייני נצח לרב בישראל בעיר שיש בה מכל הגוונים", אומר הגאון רבי אליהו.

מספר הגר"א בר שלום, סיפור בלתי ידוע, שאירע עמו: "כנודע לכל, דיוק ההלכה היה תמצית חייו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל. הוא לחם על כל שינוי וזיוף, ונגד הכותבים טעות או אומרים טעות, ראה לא נכונה, או ציטוט שאינו נכון. אבל אעפ"כ, היה פעם ש'הרשה' כביכול טעות. ומתי היה זה? כאשר היה מדובר על 'כין אדם לחברו'. ומעשה היה כך היה:

"בר המצוה שלי התקיימה בישיבת פורת יוסף (בחודש אב שנת תשל"ד). אל האולם באו רבנים רבים (לכבודו של אאמו"ר רבי יוסף זצ"ל, שכבר אז הכל ידעו שעדיו לגדולות). גם רשכבה"ג רבנו עובדיה יוסף, הטריח עצמו ובא לכבודו של אבא, והכל הרגישו ביראת הכבוד כאשר נכנס.

"והנה תיכף כאשר הושיבוהו לידי, לא בזזו זמן, ושאלני מיד, 'כבר דרשת?' אמרתי לו שכן. אמר לי 'אז תחזור לי על הדרשה'. שאלתי אותו 'איזו דרשה?' כי הדרשות באותו זמן היו רציניות משל זמננו: היה בהן 4 חלקים: הקדמה, דרוש אגדה, דרוש פלפול וסיום. (ששה דפים גדושים). אמר לי 'תחזור על דרוש פלפול'.

"היה לי בטחון עצמי (כמו שקוראים את זה), והתחלתי לחזור במרץ, והוא היה שומע, מהנהג בראשו מחיץ ונהנה. במהלך הדברים אמרתי שהרמב"ן סובר כך וכך. הוא הרצין, הפסיק אותי ושאל: 'הרמב"ן? אין רמב"ן כזה!' אמרתי לו 'יש!' הוא שאל אותי 'מי אמר לך?' השבתי בתמימות של ילד: 'אבא שלי אמר לי!' הוא חיך ואמר, 'אה, אם אבא שלך אמר לך, זה דבר אחר'. המשכנו את הדרשה, בסיומה הוא צבט אותי בלחי בהנאה ובייך אותי ברכות רבות. קם והלך כשהצבור כולו מלווה אותו.

"כאשר ישבתי במקומי בחזרה, שאלני אבי שליט"א (הרה"ר לבת ים), 'מה שאל אותך הרב באמצע הדרשה?' סיפרתי לו. הוא ספק כפיו באכזבה ואמר לי: 'מה עשית? הרמב"ן סובר הפוך ממה שאמרנו. אבל אמרתי לך שכך סובר הר"ן'. מ"מ, מרן זצ"ל לא העליבני באותו מאורע, שמר על כבוד אבי בפניי, ואדרבא העריף עלי חיבה גלויה מאוד, מה שעודד אותי ללמוד עד היום הזה. עכ"פ הוא כנראה ידע ושיער, שאבא זצ"ל כבר יעמידני על טעותי ושלא יגרם מכך נזק לדורות, ומה יותר חשוב לו היה לעודד אותי לדורות..."

שבעים לשון

בעת קבלת הפנים שנערכה לרב העיר החדש, במעמד הראש"ל וכל רבני העיר, עמד הרב החדש ותהה: "מבואר בגמרא מס' סוטה שפרעה ידע שבעים לשון, ויוסף ידע עוד לשון (לשון הקודש). ויש להבין: מפני מה פרעה לא למד גם לשון זאת? וכי לא היה לו מורה מברליץ ללמד אותו? מדוע דילג דווקא על לשון זו?"

והשיב בדרך דרש: "כשאמרו חז"ל שבעים לשון, אין הכוונה דווקא לשבעים שפות, אלא לשבעים מנגינות וניסוחים של דיבור. אינו דומה הלשון שיש לנקוט בה כנגד מפר ברית, ללשון שיש לנקוט בה כנגד אברך משי הבא לשאול שאלה; גם אינה דומה הלשון של התשובה לנערה מתקרבת, ללשון שיש לנקוט כנגד אשה מבוהלת ומשתפכת. כל אחד ואחד זקוק לסוג דיבור משלו... פרעה ידע אמנם שבעים לשונות של דמגוגיה ושביית לב ההמון, אבל יוסף ידע עוד לשון: היא הלשון הכנה והקדושה של התורה הקדושה, החודרת אל הלב, ולא רק אל האוזן. אף אני אצטרך לדבר בשבעים לשון", סיים הרב, "אל כל אחד בשפתו הוא, אבל בעיקר אקוה לדבר בלשון הקודש, היינו בלשון המכניסה אהבה וקדושה בכל

שמונת חלקי ספרו 'משפט

הכתובה' נתפרסמו בכל

מקום, והפכו מכבר להיות

אבני פינה ויסוד בעולם

הרבנות כולו. שיעוריו

הנפלאים וכח דיבורו הרהוט

הפכו אותו מבוקש ביותר

בהרצאות ושיעורים בכלל,

ובענין חופה וקידושין בפרט

בעריכת ספריו עם תלמידו המסור יוחנן

בשיעור לרבני הקהילות הבוכריות
ימנו, ויעשו הכל להפריע למינוי
ידיו של הרב כבר מלאות עבודה?

“הגעתי ללשכה והוצפתי בפניות בנושא מקוואות וכשרות. שאלתי את יו”ר המועצה הדתית איך הסתדרתם עד היום ללא רב עיר. יש כל כך הרבה לטפל, אבל צריך לעשות הכל לאט לאט, אני מעדיף להתחיל בנחת, ללמוד את נושא הכשרות, את העירובין ואת המקוואות, להכיר את מפת שיעורי התורה ולצערנו את מפת חילולי השבת, כל נושא דתי ללמוד ולהכין תכניות מסודרות, כבר כיום ידעי מלאות עבודה, אתמול הלכתי לישון בשלוש בבוקר. שאלות קשות עם בלניות, בעיות עירובין, לסדר ולהכשיר את כל העירוב זה הוצאות אדירות. להשיג

שאלתי את יו”ר המועצה
הדתית איך הסתדרתם עד
היום ללא רב עיר. יש כל
כך הרבה לטפל, אבל צריך
לעשות הכל לאט לאט,
אני מעדיף להתחיל בנחת,
ללמוד את נושא הכשרות,
את העירובין ואת המקוואות,
להכיר את מפת
שיעורי התורה
ולצערנו את מפת
חילולי השבת, כל
נושא דתי ללמוד
ולהכין תכניות
מסודרות, כבר כיום
ידעי מלאות עבודה

בראיון לרשת טלוויזיה ארגנטינאית

מתוך שליחות גדולה, אבל עם זאת כואב הלב לראות איך מדינת ישראל לא מכבדת תפקיד של רב בישראל. אם לא יהיו עובדים באגף התברואה הארץ תרעש, אבל שיש ערים בישראל שאין בהם רב שנים רבות זה עובר בשקט, הכל צריך שיהיה חוץ מתפקיד של רב, וכאשר כבר ממנים רב לא מוצאים לו משכורת אלא חצי משרה, וכי מה חושבים? שתעודת כשרות אחת אתן ואחת לא, אלך להלוויה אחת ולאחת לא? אבל עם זאת צריך לזכור כי העיקר זה להרביץ תורה, ותקוות שנוכל לרום את קרן הרבנות עד כי גם אלו המרוחקים יבינו את החשיבות שיש לרב בישראל”

פורסם כי פנית מיד אחרי הבחירות לבקש סליחה מהרב המפסיד...
“לא לבקש סליחה, כי לא נעברה שום עבירה, אלא לבקש המשך ידירות ושיתוף פעולה. כבוד הרב מלכה שהתמודד מולי, היה אברך בכולל של אבי. הוא ידע את רצונו של אבי בקשר להמשך הרבנות, אבל אעפ”כ ניגש להתמודד, וכפי שהבנתי היה זה בהוראה של גדול אחד. אולם כדרכה של התמודדות, רק אחד יכול להיבחר. ומשבחר ה’ בי, ביקשתי ממנו, שעה קלה אחרי הבחירות, להודיע שאני עוצם את העיניים בכל הנוגע לאחר, ופניי רק אל העתיד.
“הלא הנושא העיקרי הוא לא מי ייקרא רב העיר, אלא איך מצליחים להרים את הרוחניות בעיר” לשם כך נעבוד יחד, ובכל הכבוד הראוי, תוך שאני זוכר את גילו הגדול יותר, את נסיונו רב השנים, ואת הוותק שלו בעיר בת ים. אני שמח שהוא אכן הבלוג על ההפסד, קבלו ברוח טובה, ומאז כבר עשינו פעולות רבות יחד, לטובת העיר”

“לא באתי לנצח מישוה, באתי להרים את קרן התורה, אסור שיהיה ריב, צריך שיהיה רב. כאנשי תורה אנחנו צריכים שיהיה אהבה אחווה שלום ורעות, מיד התקשרתי אליו ואמרתי לו ‘אין לי שוב מחשבה להראות ניצחון, אלא עובדים יחד באהבה’. וכשאני נמצא אתו באירוע אני נותן לו לדרוש לפניי כי הוא רב השכונות בעיר ומבוגר ממני ביותר מעשור שנים. אם נהיה אחד נגד השני מה זה יעזור, הלכתי כמעט לכל הרבנים ואמרתי להם באתי לעבוד יחד. אני צריך שיתוף פעולה מכולם ורצון. המטרה היא לא מי ישב על הכיסא אלא איך בת ים הופכת להיות יותר דתית ויותר רוחנית”
יש בעייתיות בהליך בחירת רבני ערים?

הגרי”א בר שלום משיב: “היום רב עיר נבחר על ידי 2 אנשים בלבד - ראש העיר ושר הפנים. לציבור אין משקל. אחד מחברי הגוף הבוחר, פוליטיקאי בכיר, אמר לי ‘מי סופר את הציבור?’ עד כדי כך. לציבור יש היום רק רבע מהחברי הגוף הבוחר, עוד רבע בידי השר והחצי הנוסף בידי העירייה. כדי שרב ייבחר צריך דיל בין ראש העיר לשר הפנים. במקרה שלי הלכנו אחרי גדולי הדור וראש העיר לא היה בעד, זכיתי בקולות מפני שהנציגים עצמם מכירים אותי ואת אבי זצ”ל והם בעצמם רצו לבחור בי. לא נבחרתי על ידי דיל ולא נאלצתי להבטיח שום מינוי או שום הבטחה לאף אדם. אני נבחרתי עם דף חלק לחלוטין, אבל אני אומר חד משמעית, אתה יכול לרשום - בכל עיר שאין דיל לא ייבחר בה רב.
“הרי הליך בחירות לוקח שלוש שנים. פעם בארבע שנים יש בחירות לעירייה וראשות הממשלה. לפי התקנות לא עורכים בחירות לרב עיר בשנת בחירות, שנתיים בתוך חמש שנים תפוסות בגלל שנת בחירות, אז מתי בדיוק ייבחר רב עיר?”

“במדינת ישראל אין חוק שמחייב בחירת רב עיר, כאשר עובדי תברואה לא עובדים, ביהמ”ש מתערב ותוך שבעה ימים ימונו עובדים. אם אין ראש עיר לעיר, ביהמ”ש מתערב ומחייב בחירות תוך שבעים יום, ויחייבו למנות ראש עיר זמני, אבל רב עיר שכל כך נצרך לעיר לא

אפיזודה מעניינת מספר הרב
בקשר להסכמת מרן הגר”ע
יוסף על פסיקותיו: “הגר”ע
יוסף נתן לי הסכמה חמה על
הסדרה ‘משפט הכתובה’
בעצם כתב ידו, למרות
שבתקופה זו כבר לא היה
כותב ביד אלא רק חותם על
הסכמות מודפסות. ההסכמה
הייתה ברורה וחזקה, וכתב בה
בפירוש כי הכתובה שסידרתי
היא מסודרת מאוד להלכה,
‘עליה אין להוסיף אות אחת
וממנה אין לגרוע אות אחת’

יהודי”

בחירות לרבנות

כבר בשנות חייו של הרבה הראשי המנוח, היה הרה”ר רבי אליהו יד ימינו בכל דבר, עד שאמר למי ממקורביו, “בלעדיו אני לא יכול לנהל את העיר” פגישות, אספות ושיעורים היו תמיד בנוכחותו, ושם ספג את האווירה המנהיגותית, הדרושה לרב עיר. כפי המפורסם, אישרו לכם רק ‘חצי משרה’ ברבנות, ניתן לפעול כך?

“כמובן שלא באתי לתפקיד הרבנות בכדי לקבל משכורת אלא

עם המופתי והקאדי של מוסקבה - בהסברת העמדה היהודית לגבי נישואין

עם הגר”א אבא שאול

גם שטח הכשרות זוכה ללימוד מעמיק, וכבר נערכו הרבה ישיבות עם המפקחים. תתפלא לשמוע, אבל אנחנו במלוא העוצמה של ההכנות לפסח.. זה כבר במרכז השולחן... אבל לפני כן אנחנו נמצאים בסוגיא אחרת, היא חנויות של בשר חזיר ל"ע הגולשות אל העיר, נגד החוק העירוני והסטטוס קוו.

עם הגר"י ש וויס

בקזבלנקה בבית הרב הראשי למרוקו עם דיני העיר

בשיעור לרבני בואנוס איירס

בצעירותו עם אביו זצ"ל אצל הגר"ש עמאר

בטובת עין מיוחדת. כידוע מחברי ספרים מביאים בספרים פסקי הלכה מפוסקי הדור, אבל לאחר מכן שומעים כי הרב לא בדיוק אמר כך או אמר אחרת. אני בספרי הבאתי פסקי הלכה רבים ממרן זצ"ל, וביקשתי ממנו שיעבור על כך לפני שאני מדפיס, מרן זצ"ל למרות עיסוקיו הרבים בתורה ובכתיבת ספרים עבר על כל מה שהבאתי, את הרוב הגדול הוא אישר, ויש שהוסיף, ובסוף בירך אותי בברכותיו הנרגשות

אפיזודה מעניינת מספר הרב בקשר להסכמת מרן הגר"ע יוסף על פסיקותיו: "הגר"ע יוסף נתן לי הסכמה חמה על הסדרה 'משפט הכתובה' בעצם כתב ידו, למרות שבתקופה זו כבר לא היה כותב ביד אלא רק חותם על הסכמות מודפסות. ההסכמה הייתה ברורה וחזקה, וכתב בה בפירוש כי הכתובה שסידרתי היא מסודרת מאוד להלכה, 'עליה אין להוסיף אות אחת וממנה אין לגרוע אות אחת'. והנה בסמוך לאחר קבלת ההסכמה, בלומדי בכולל בית דוד עם מורי ורבי הגר"י זילברשטיין, הגיעה לידינו שאלה, שהגר"י זילברשטיין פסק בה מה שפסק, ואני הערתי לו שחמיו הגר"ש אלישיב פסק לא כך. הוא היה מאוד מופתע ונחרץ שאין הדבר נכון, ואז הראיתי לו בספר מסויים, שם כתוב להדיא ששאל את הגר"ש אלישיב והשיב לו כאמור. הגר"י היה נחרץ שזה לא נכון, וביאר לי בארוכה שדברים רבים שכותבים משם הפוסקים אינם כלום, כי השואל לא הבין את התשובה כראוי, ואכן לאחר איזה ימים חזר אלי וסיפר שהיה אצל חמיו הגר"ש אלישיב, והוא אכן אישר שהמחבר ההוא בכלל לא הבין את דבריו וטעה במה שכתב בשמו, 'כמו שיש עוד הרבה מקרים כאלה'. עד כאן לשונו.

"זה הפחיד אותי, ובאתי אנכי אל הרב משה בנו של הגר"ע יוסף, וביקשתי ממנו לבקש מאביו לעבור על כל הפסקים שהדפסתי משמו בספרים שלנו, ולראות אם הבנתי נכון או לא.. הוא הצטחק בפני שאין לאביו זמן בשביל זה, ואם יעשה כן

תקציבים, ובמחלקת כשרות להכריע מה להכליל במהדרין ומה לא. מה הרמה של הכשר הרגיל ומה המהדרין, מישהו צריך לתת קו ברור, הנישואין מי מאשרים ומי לא, סיפורים של כתובות, נושא שאני מתחבר אליו, לאסוף את האברכים ולשדל אותם ללכת לומר שיעורים, לאסוף את עובדי המועצה הדתית לשכנע אותם לתת שירות הכי טוב שיבקשו מהציבור לעשות הכל לפי ההלכה, אין שטח שהרבנות לא נוגעת בו"

מה המסר לאלו שרצו להפריע לכם להיבחר?

"עמדנו נגדי כוחות אדירים, לא רוצה לומר מי ומה, אבל זה לא רלוונטי, העיניים שלי קדימה, יש לי שאלה, אם הקב"ה עשה לנו שתי עיניים למה לא עשה לנו עין אחת מאחורה שנראה גם את המאה שמונים מעלות אחורנית, אלא שבזמננו עולם לא רוצה שנסתכל אחורה. היום מבחינתי מי היה נגדי זה חסר משמעות. יש לי רק משימה אחת - איך אני עושה את בת ים יותר רוחנית, יותר אהובה, יותר חיה ויותר נהדרת"

מה הרב אומר על חוק המרכולים?

"צריך לזכור שבצד השני יש מי שמחפש אותנו למאבקים, יש מי שרוצה להיבנות על הנושא. בכסף, באינטרנט, בשדולות וסלבים ככנסת הם יותר חזקים מאתנו, ראינו את זה בחוש שמה שעשינו ברעש הרווחנו עשר והפסדנו מאה. אנחנו עובדים הפוך וביחסים טובים עם ראש העיר לרבות אפילו חברת מועצת העיר ממרצ שהגיעה לברך אותי ואנו מקיימים עם כולם קשרי ידידות מסוימת"

"לשאלתך, אף אחד בבת ים לא עומד לפתוח מרכולים ברוך השם, כי אנחנו מחבקים את ראש העיר והוא מצדו לא פוגע בקדוש והיקר לנו. בבת ים כיום יש שלושים חנויות חזיר, אבל אלו משרתות את הרוסים ולא את היהודים"

תלמיד נאמן

ביקשנו מהרב לשמוע על דרכו בהוראה וברבנות, מי הם רבותיו ומורי דרכו, והוא מצביע ללא היסוס על כמה מגדולי הדור: "בנעוריי למדתי ביישיבת 'קול תורה', ובניגוד לחבריי למדתי שלש שנים אצל מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, מקובל היה באותם ימים שלמדו אצלו שנה וחצי והמשיכו לר"מ הבא, אבל אבא לא הסכים לכך וביקש שאלמד אצל הרב אויערבאך תקופה נוספת, עבורי היה זה קשה מאוד, זה כמו להישאר כיתה, אבל אבא הסביר לי שחשוב שאקנה את דרך הישרות והפסיקה של הרב, ואכן כיום לאחר אני רואה כמה צדק אבי זצ"ל, ואותם אבני יסוד שקיבלתי בשלשת השנים ההם, הם מלווים אותי בדרכי ובספרי"

"בנוסף, זכות גדולה הייתה לי שמרן רבינו הגר"ע יוסף זצ"ל נהג בי

בהדלקות ל"ג בעומר שאירגן כדי להכניס בצבור הרגשה של קהילה חרדית כמו במרכזים הגדולים

אין זה סוד שבבת ים יש אחוז גבוה מאוד על עולי רוסיה, ומתוכם גם אחוז גבוה שבמוצאם אינם יהודים, והם רוצים בשר כזה. אולם בחכמה ובתבונה, בפחות רבה בגמישות ובנחישות, נצליח בעז"ה להדוף את המגמה

זיכוי הרבים

אנו מבררים מה הרב הספיק כבר לעשות בשלושה שבועות, והתשובה מפתיעה: "אולי לא תאמין. אבל ב"ה כבר נפתחו שבעה שיעורי תורה חדשים לגברים, ובנוסף גם מדרשיה נוספת לנערים. כעת פנינו אל שיעורי הנשים. הרבצת התורה היא הפעולה הראשונה כמובן. וכבר אנחנו בתכנון של כמה עצרות גדולות לימי השובבי"ם, להרבות טהרה וקדושה בעיר.

"יחד עם זה כבר נבדק נושא המקוואות ונקבע סיור מקיף. כבר ישבנו עם הבלניות לחדד הלכות שונות, להתקין נהלים נחוצים, ולפתור דילמות שלא זכו עד היום למעשנה.

"בנוסף, נעשה סיור על תוואי העירוב וכבר הגשתי טיוטה של הצעה איך לשכלל את העירוב באופן שלא יהיה חוט הנתון לחסדי הרוח, אלא יהפך לגדר שלמה יציבה יותר. בנוסף זימתי חלוקה של העיר לכמה רובעים, כדי שפסול אל העירוב ברובע אחד לא יפסול את כל העיר יחד.

"בכוונתי גם להקים מחלקה חדשה ברבנות עירי, שתפקח על הסת"ם ותשמישי הקדושה. השאלות הרבות שהגיעו לימדו אותי על הצורך בכך, וגם אני רואה בזה זיכוי הרבים גדול. בכוונתי לעבור על ידי קבוצת אברכים על כל כיתות הלימוד בבתי הספר, במעונות, בקופות חולים, במתנ"סים, בבתי אבות, ולברר את כשרות המזונות ושאר קדושה הניתנים לבירור.

"וכמעט שכחתי, כעת מתוכנן טקס לחתימה על היתר עיסקה מהודר בעיריית בת ים. אין זה סוד כי תשלומים שונים מהווים 'ריבית', ולשמחתי ראש העיר ער לשאלה זו, ומוכן לעשות הכל כדי שהתשלומים יהיו בלי שום ספק וסרך איסור. אני מוכרח לציין כאן לטובה את מ"מ ראש העיר רפי ברנז, ואת יו"ר המועצה הדתית בנימין אחרון, הפועלים בחכמה גדולה וללא שום הפסקה למען התושב הדתי בעיר.

"גם שטחי הכשרות זוכה לימוד מעמיק, וכבר נערכו הרבה ישיבות עם המפקחים. תתפלא לשמוע, אבל אנחנו במלוא העוצמה של ההכנות לפסח.. זה כבר במרכז השולחן... אבל לפני כן אנחנו נמצאים בסוגיא אחרת, היא חנויות של בשר חזיר ל"ע הגולשות אל העיר, נגד החוק העירוני והסטטוס קוו. אין זה סוד שבבת ים יש אחוז גבוה מאוד על עולי רוסיה, ומתוכם גם אחוז גבוה שבמוצהר אינם יהודים, והם רוצים בשר כזה. אולם בחכמה ובתבונה, בפחות רבה בגמישות ובנחישות, נצליח בעז"ה להדוף את המגמה"

ומילה אחת על מחלקת הנישואין?

"תסלח לי ידידי, שאני, אינני יכול לומר רק מילה אחת על מחלקת הנישואין.. בעניין מחלקה זו אני יכול להשיב רק במבול של מילים.. עם זאת, אוכל להבטיחך בקיצור, כי אני מתפלל לסייעתא דשמיא, ומחלקת הנישואין בעיר בת ים תהיה למופת לכל הארץ"

שמענו שהרב פעל רבות בחו"ל בעבר...

"אני דווקא מגיע להרבה מקומות בעולם, ובכל מקום יש ביקוש אדיר ללמוד היטב, ולדעת איך נוהגים בארץ ישראל, גם ברישום הנישואין וגם בסידור הקידושין. מרן רבנו הגר"ע יוסף זצ"ל אמר לי כמה פעמים: 'תשתדל שבכל קהילה ספרדית בעולם תהיה הכתובה והנישואין כמו בארץ ישראל'. דברים דומים שמעתי גם מכל הראשונים לציון, הגר"מ אליהו זצ"ל ויבדלו לחיים הגר"א בקשי והגרש"מ עמאר. ואני משתדל בזה ככל יכולתי. רבני הקהילות רצו תמיד לדעת בכל פרט את דעתו של רבנו הגר"ע יוסף, והרבה פעמים נתבקשתי להיכנס אליו כדי להורות לקהילות השונות אם להמשיך במנהגם או לתקן איזה פרט שיהיה כמו בארץ ישראל"

יצטרך כל חייו רק להגיב על הדברים הכתובים בשמו. מ"מ אני לחצתי עליו שישאל את אביו הגדול, והוא אמנם העביר לו את הדברים, ולהפתעתו השיב לו אביו: 'שיביא אלי את כל מה שכתב בשמי'.

"סידרתי הכל בששה דפי דפוס, ושלחתי אליו. כמה ימים היו מונחים הדפים הללו על שולחנו, ואחר כשבוע נתבשרתי: 'מרן קורא לך'. באתי מיד בכל הדרת הכבוד, ולאחר צ'פחות חיבה רבות (וצביטה בלחי) אמר לי 'קח: הכל טוב'. הוא הראה לי שכתב בעט שלו על כל הלכה והלכה את המילה 'נכון', כדי שיהיה בידי לאות עולם שמה שכתבתי בשמו, כך אכן דעתו. אח"כ אמר לי בנו רבי משה, שלמיטב ידיעתו זו הפעם היחידה בעולם שאביו עשה דבר כזה. אולי מפני שצפה שספרים אלו יתפרסמו בעולם, או אולי מפני שרצה לעודדני ולהראות חיבה יתירה.. כך או כך, אני הרווחתי..."

"כמובן שהרבה למדתי גם מאבי הגדול זצ"ל, לגדול בבית של רב בישראל זה לנשום את עולם הרבנות מגיל צעיר, למדתי ממנו דרכי פסיקה וגם דרכי הליכות עם הציבור. בת ים היא עיר מסורתית ביותר, והחיבור של הרב הוא חיבור בין כל רובדי הציבור, ואת זה למדתי מאבי זצ"ל שידע ללכת לפי רוחו של כל אחד ואחד"

מי הרב האישי של הרב?

"הרי למדתי בישיבת קול תורה אצל מרן הגרש"ז אורבך זצ"ל והוא בעצם הרב שלי. זכיתי להיות תלמיד של הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין, הייתי חבר בית דין שלו ובכולל שלו ולמדנו בחברותא, רבים מהפסקים שלו כתבנו יחד"

עם הגר"י הלל

בקבלת פנים עם הרב הראשי לגרוזיה

עם הצדיק הרב מויאל

במסירת שיעור באוסטרליה - עם הגר"י אולמן אב"ד סידיני

עם הגר"ד כהן

עם הגר"ב פינקל

שו"ת חופה וקידושין

לפני שבע שנים, פורסם ב'קו עיתונות' שו"ת מיוחד עם הגר"א בר שלום בענייני חופה וקידושין. כעת, לרגל הראיון וההכתרה, אנו מביאים שוב את השאלות המסקרנות ותשובותיו המדויקות של הרב, כמה שנשאר אקטואלי כמעט לגמרי.

האם יש הבדל בין חופה בציבור החרדי לחופה בציבור הכללי?
 "במהות אין הבדל", אומר הרב, "בכל פעם שמסדר הקידושין עושה תפקידו נאמנה, יש את אותם דינים, אבל במישור הטקסי יש הבדל גדול: בעוד שבחתונה חרדית בארץ ישראל מתרכזים יותר בתוכן ופחות בתפאורה, בחתונה חילונית המבט העיקרי הוא אל התפאורה, ההצגה, השואו והטקס"

בחור"ל החופות אינן אותו דבר?
 "בחורץ לארץ, גם בציבור שומר המצוות יש מעמד מרשים יותר", משיב הרב. "אני אישית חושב שהדבר גורם גם ליותר כבוד שמים, מפני שהכל עומדים בדומיה, החזן אומר את כל הברכות בנעימה שווה, וכלי צעקות מזדמנות, כמו שקורה לפעמים בחופות בארץ, שבהן רק קומץ נדחקים רואים ושומעים, והשאר מפטטים מאחור"
 ומה קורה בחופות במגזר הלא דתי?

"שם הכל טקס. בעוד שבאירוע חרדי הרב מסדר הקידושין הוא האחראי על כל הנעשה, באירועים אחרים קיים תפקיד מיוחד בשם מנהל (או מנהלת) הטקס, והוא זה שמודיע לחתן ולכלה מתי להיכנס, איך להיכנס, איפה לעמוד, ומה התזמורת תנגן בכל שלב" התנהגות זו, מסביר הרב, עלולה לגרום לא פעם לבעיות הלכתיות. "לדוגמה: החופה ההלכתית צריכה להיות עם ארבעה כלונסאות בצדדיה, בצורה ובדגם שתיקרא 'צורת הפתח' וכניסת הכלה אל רשות הבעל, אבל כאשר מעצב החופה איננו דתי, הוא מעצב את החופה כרצונו, ואז פעמים רבות החופה מאבדת את הנתון ההלכתי הנ"ל" לרב עוד דוגמאות רבות לעיוותים הנגרמים מכך.

ואיך מסתדרים עם כל זה?
 "הרבנים עורכי החופות בציבור הכללי מקבלים הדרכה מפורטת מה הבעיות המתעוררות בחופה כזו, ואיך לפתור אותן במינימום חיכוכים ובמקסימום רגישות. אם הרב מיומן, וכאשר הוא מודע לטקס שלפניו, לא יצטרך אף פעם לעבור על שום הלכה, את הכל ניתן לפתור מראש. אגב: בסידור קידושין בציבור הכללי יש לרב הזדמנות ראשונה במדרגה להאהיב את ה'. הציבור הזה אינו נתקל כל כך במגע ישיר עם רב, 'בגודל טבעי', ואם הרב נכבד באותה שעה, והוא משדר שמחה וכנות, הוא מקדש שם שמים"

"כשיש טלפון שאיננו מרפה בשעות שמונה ותשע בערב, אני יודע שזה טלפון מאיזה מסדר קידושין הנמצא בהתלבטות, והוא מחפש עצה והדרכה", מתאר הרב את סדר יומו בשעות החופות. "התקשר פעם מסדר קידושין שהיה אובר עצות: הנוכחים כבר עלו על החופה, ולתדהמתו, אחד מהנוכחים הוא לא אחר מאשר 'בובי' הכלב של המשפחה... כשהרב ניסה לומר להם שהכלב איננו מתאים למעמד החופה, נעלבה האמא ואמרה: "הוא כמו אחד מהילדים שלנו, לכל מקום שהלכנו הוא הלך אתנו, וגם כאן הוא יהיה. אם לא הוא גם לא אני" בצר לו התקשר הרב מה לעשות. השבתי לו שמן הדין אין לחופה קדושת בית הכנסת, ומותר לכלב להימצא בתוכה. ואף על פי כן, אל יערוך את החופה, כדי לשמור על כבודו ועל כבוד החופות בישראל. הוא שאל מה עליו לעשות. השבתי לו שיאמר לאותה אם שבמהלך החופה נוצרת צפיפות על בימת החופה, בגלל האנשים העולים לברך, והכלב עלול להיפגע... לכן מוטב לה שתפקיד את הכלב בידיים נאמנות של משהו שיעמוד תחת לבימה סמוך לכל המשפחה, וכך הכלב יוכל להשתתף באירוע וגם לא ייפגע..."

ומה היה לבסוף עם "בובי"?
 "תתפלא לשמוע. כיוון שלא פנו אליה מנימוק דתי, זה דווקא פעל, והיא הסכימה שישמרו עליו מחוץ לבימה החופה"

אז לא משעמם בחופות?
 "בוודאי שלא. האירועים מגוונים. יש אירועים שבהם המשפחה תבקש מהרב לפני החופה, 'הרב: תרגש כמה שיותר, תנעים לנו בקול, אנו מחכים לרגעים האלו כבר הרבה שנים. תעשה כמה שיותר ארוך ומכובד'. ויש אירועים שבהם המשפחה תאמר לרב לפני החופה 'זריז הרב – אם אפשר, האוכל כבר מוכן והאנשים רעבים, תעשה זריז רק מה שצריך'... למעשה, למסדר קידושין דרושה גמישות אנושית מרבית, הוא נפגש כל יום עם עשרות או מאות אנשים אחרים, וכשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, לכל אחד רצונות שונים ומיוחדים, ורק דבר אחד אינו משתנה: החובה שלו לבצע את הכל על פי ההלכה, בכל סוג קהל, בכל מצב, בכל מקום, ובכל תנאי במה"

מה פירוש בכל תנאי במה?
 "אספר לך כי אבי שיחיה, הרב הראשי לבת-ים, הוזמן פעם לסידור קידושין שלא היה יכול לסרב לו. הסבא היה גבאי ראשי באחד מבתי הכנסת הגדולים בעיר ואיש נכבד כשלעצמו. והיכן נערכו הקידושין? באמצע הים. את הרב לקחו בסירה של זכוכית לנקודה כלשהיא, ואז נשמעה שריקה חדה, ומצפון ומדרום הופיעו להם פתאום שתי סירות, אחת נושאת את החתן ומשפחתו, והשנייה את הכלה ומשפחתה, וכך נאלץ הרב לסדר את הקידושין בין הסירות באמצע הים"

יש היום חתונות כאלה?
 "אחד המאפיינים של דורנו, זה ראוות וחיצוניות. להיות שונה, לא כמו כולם. לכן נערכות היום חופות בכל מיני מקומות מוזרים, במערה מתחת לאדמה, או בצוללת מתחת לפני המים, או על רחבה בראש הר גבוה. ויש חברות המתמחות בעריכת אירועים כאלו"

והדברים הללו מוסכמים על ידי הרבנות?
 "לגמרי לא. אבל לצערנו תוכל למצוא שלל של חופות וסידורי קידושין בכל מיני צורות ותפאורות שאין רוח חכמים נוחה מהם, ולצערנו ידי כולם מלאות עבודה"

על אלו תפאורות הרב מדבר?
 "כל מיני מוטיבים וסמלים שונים ומשונים שהכניסו אל החופות. תקיעת שופר, הדלקת נרות, הפרחת יונים, הכאות בתופים, הקראות שונות, ועוד. כמו כן ישנה תופעה של 'הרבנים המזמרים', המגיעים לחופה יחד עם מקהלה וכלי נגינה ועורכים הופעה של ממש בתוך החופה"

והדבר אסור?
 "הדבר מושך את החופות לכיוון של אירוע רפורמי, על כל הצרמוניה המשתמעת מכך. בחוזר הרבנות הראשית לישראל האחרון, ההוראה היא חד-משמעית למסדרי הקידושין שלא לנהוג בזאת, אלא לערוך את החופות רק כנהוג בישראל מקדמא דנא"

אנחנו מבקשים מהרב הסבר על תופעת "הרבנים המזמרים"
 "יש בארץ ישראל יותר מעשרים כאלו. הם טוענים שהם עושים זאת לשם שמים, כי אחרת אותם זוגות ילכו להתחתן בקריסטין או אצל הרפורמים, אבל אני שואל אותם: אם לא היו משלמים להם על עריכת החופות סכומים גדולים, גם אז הם היו הולכים לערוך להם כך את החופה 'לשם שמים' כדי שלא ילכו לרפורמים? ייאמר לשבחם של הרבנים הראשיים, שהם עומדים בפרץ בכל העניין הזה, ומזהירים חוזר והזהר שלא לקבל מסדרי קידושין מכל הבא ליד, כי אם אותם המאשרים על ידי הרבנות, או על ידי ועדת החריגים"

בשביל מה ועדת חריגים?
 "על פי התקנון, רב מוסמך לסדר חופה וקידושין הוא רק רב שכונה בפועל או בעל כושר לרב עיר או לדיינות. אמנם בוודאי הרבה ראשי ישיבות, אדמו"רים ורבני קהילות אחרים גם הם עורכים חופה וקידושין, ולצורך אלו ניתנו קריטריונים, ואלו שאינם עומדים בזה ישנה ועדת חריגים"

דיברנו בעיקר על המצב בארץ, מה קורה בחו"ל?
 "אני דווקא מגיע להרבה מקומות בעולם, ובכל מקום יש ביקוש אדיר ללמוד היטב, ולדעת איך נוהגים בארץ ישראל, גם ברישום הנישואין וגם בסידור הקידושין. מרן רבנו הגר"ע יוסף אמר לי כמה פעמים: 'תשתדל שבכל קהילה ספרדית בעולם תהיה הכתובה והנישואין כמו בארץ ישראל'. דברים דומים שמעתי גם מכל הראשונים לציון, ואני משתדל בזה ככל יכולתי. רבני הקהילות רוצים לדעת בכל פרט את דעתו של רבנו הגר"ע יוסף, והרבה פעמים נתבקשתי להיכנס אליו כדי להורות לקהילות השונות אם להמשיך במנהגם, או לתקן איזה פרט שיהיה כמו בארץ ישראל" לדבר הרב בר שלום, במגזר החרדי מתחתנים בערך חמש מאות זוגות בכל חודש, בלי עין הרע. חמש מאות זוגות בחודש אחד?

"כן. וזה אחד מהניסים הגלויים שאפשר לראות בזמן הזה. אנחנו חיים ממש כמו בני ישראל בזמן יציאת מצרים במדבר, שלא הייתה להם עבודה ופרנסה, ואף על פי כן הסתדרו עם כל צרכיהם על ידי מן מהשמים. אם אתה רואה חמש מאות חתונות בחודש, משמעות הדבר חמש מאות דירות שנקנות או נשכרות בחודש, חמש מאות אולמות, צלמים, סעודות, תלבושות, ריקודים, וכל זה עולה הון עתק, ואף על פי כן הציבור החרדי חי וקיים, משיא ילדים בזה אחר זה, גדל ומתעצם. זה ממש אחד הניסים הגלויים שיש בדורנו, וכן ירבה וכן יפרוץ"

פסח 2018

שינפלד על המרינה ביוון כל המצויינות בריזורט אחד

אוכל ברמה גבוהה ובכשרות מהודרת מצוות
השפים של שינפלד

זו מצויינות ✓

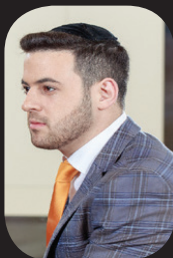

שלושה
סדרים
מהודרים
עם עורכי
סדר
רמי מעלה

זו מצויינות ✓

צוות מדרכי טיולים מקצועיים
בראשות אריה שגב,
אבי לנקרי וגבי מור יוסף

זו מצויינות ✓

החזן חיים אדלר, היוצר והזמר ישי
לפידות עם המנצח אהרליה נחשוני
ואמנים נוספים

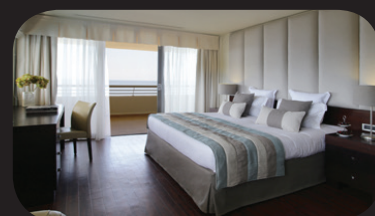
זו מצויינות ✓

שינפלד על המרינה בפסח
כל המצויינות בריזורט אחד

מלון הפאר מליטון פורטו קאראס ליד סלניקי יוון המקום האידיאלי לטיולים!

צפו בקליפ של רשמים מהביקור במקום
www.shainfeld.com/clip76

ריזורט ענק עם מרינה,
חופי ים, מגרשי גולף,
טניס, רכיבה על סוסים,
ספורט אתגרי ועוד

זו מצויינות ✓

שינפלד זה מה שעושה את החופשה!
הפסח חוגגים 30 שנות פעילות במלון היוקרתי ימליטון פורטו קאראס. אנו ממשיכים לחדש ולהתחדש
ומעניקים לכם את השקט הנפשי, היחס האישי והשירות המקצועי ברמה הגבוהה ביותר.

כי לא אופסה בריאה לא אנפשרים

03-618-9999
www.shainfeld.com

חכם, מזמין מוקדם ומרוויח!
מבצעים להרשמה מוקדמת

לקבלת החוברת
המהודרת התקשרו
03-6189999

מאמץ מורדכי

שלוש שנים לפטירת רבה הנערץ של כפר חב"ד, הרב מרדכי שמואל אשכנזי זצ"ל, שוחח יוסי גיטלר עם בניו ומשרטט קווים לדמותו • בנו הרב יוסף אשכנזי בהצצה על תחנות חייו של אביו הגדול: הקרבה לרבי ("הכוונה צמודה על כל שעל"), העמל בתורה ("שכב במיטה עם הספרים"), האחיזה במושכות תנועת חב"ד ("עמל לכוון בכל דבר לרצונו של הרבי"), שפלות הברך ("אומרים שאני הרב של כפר חב"ד") ושנות ההנהגה המשותפות ברבנות ("הרב טרבניק סידר קידושין ואבא קרא את הכתובה") • וגם: הפילוג בתשמ"ט ("גייס בבהילות כמה מיליוני שקלים"), חלקו בהשכנת השלום ("היה איש הקשר מול גדולי התורה הליטאים"), קשריו עם אישי הציבור ("ליצמן הגיע בהתרעה של רגע") ופטירתו הפתאומית ("פסק 'טהור' ויצאה נשמתו בטהרה") • ולסיום: פרופיל לדמות בנו, הרב המכהן רבי מאיר אשכנזי

יוסי גיטלר

תולדות חייו

גרליק, רבה הראשון של כפר חב"ד, שנהרג בתאונה בסיוון של שנת תשל"ד. בשנת תשמ"ד עם הסתלקותו של הרב טרבניק מונה רשמית לכהן כמרא דאתרא במשרה מלאה.

בשנת תשל"ו נמנה על סגל הרבנים המצומצם שמינה הרבי לייסד את בית דין רבני חב"ד בארץ ישראל. בשנת תשס"ג העניקה לו מועצת הרבנות הראשית פה אחד בישיבה שלא מן המניין תעורת 'גדול בתורה' על חיבוריו התורניים. ובשנת תשס"ד זכה ב'פרס הרב קוק' על חיבור ספרי הלכה.

בכ"ג טבת תשע"ה, כשהוא בדרכו לציון יום השנה לפטירת אביו הקבור בבית החיים העתיק בטבריה, חטף התקף לב ונפטר על אם הדרך כשהוא בן שבעים ואחת. בהלווייתו שנערכה למחרת השתתפו אלפים מתושבי הכפר ואוהדיו הרבים מכל רחבי העולם שליוו אותו למנוחת עולמים בבית הקברות היהודי העתיק שבטבריה. במסע ההלוויה ההמוני הוכתר בנו הרב מאיר לכהן כממלא מקומו וממשיך דרכו ברבנות הכפר.

כתב בחייו חיבורים רבים, הראשון היה בשנותיו המוקדמות: 'מראי מקומות לשו"ע הרב', יצירה מונומנטאלית מדהימה בהיקפה. והבולט יותר הוא 'הערות וצייונים להלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן' - שישה כרכים. וכן הספר 'שערי הלכה ומנהג' על מנהגי והליכות חסידות חב"ד - כרך ראשון יצא לאור בחייו, ובניו עמלים

בכ"ח אייר תש"ג נולד הרב מרדכי שמואל להוריו הרב משה ואשתו דבורה אשכנזי בתל אביב, שם התגוררו בצל הסבא - אבי אמו - הרב אליעזר קרסיק שניהן כרב קהילת חב"ד בעיר. במשך השנים עם פטירת הרב קרסיק, ירש חתנו הרב משה אשכנזי את מקומו ושימש כרב הקהילה בת"א. סבו - אבי אביו - הרב מאיר אשכנזי, היה רבה של שנגחאי בסין, ונודע בזכות פועליו הכבירים להצלת שארית הפליטה של בני הישיבות מליטא בשנות מלחמת העולם השנייה.

בילדותו למד בתלמוד תורה 'בני תמימים' בתל אביב, ובשנות בחרותו בישיבות חב"ד בלוד, מונטריאול, ובנוא-ארק. בשנת תשי"ח נסע ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית 770 בניו יורק.

בי"א אלול תשכ"ה נשא לאשה את הרבנית סימה בת הרב יצחק זאב וולפא. אחר נישואיו גר בכפר חב"ד, ובהוראת הרבי שימש כר"מ בישיבת 'תומכי תמימים' שבכפר. בשנת תשל"ה, בגיל שלושים ואחת בלבד, מונה למר"צ וכממונה על הרובד ההלכתי בכפר לצדו של הרב נחום טרבניק, חתנו של הרב שניאור זלמן

ביום רביעי, כ"ג טבת, מלאו שלוש שנים להסתלקותו הפתאומית בטרם עת של פאר רבני חב"ד בדור האחרון, הגאון החסיד רבי מרדכי שמואל אשכנזי זצ"ל, רבה של כפר חב"ד במשך ארבעה עשורים ומדמויות ההוד הבולטות בעדת חסידי חב"ד בארץ ובעולם. רבים ראו בו דמות מופת ועלו למעונו לבקשת עצה ותושייה בדבר הלכה ובמילי דעלמא, אישיותו הנדירה הייתה מזיגה מופלאה של גאונות מבהילה לצד פיקחות שנונה, ענק בתורה והוראה לצד הבנה עמוקה בנפש כל יצור אנוש, חיבר ספרים רבים במקצועות התורה השונים המבוססים על דרכו ומשנתו ההלכתית של הרב בעל התניא זיע"א, בהוראתו והדרכתו הצמודה של מורו ורבו בו היה דבוק כל הימים כ"ק מרן הרבי מליובאוויטש זיע"א.

לקראת יום ההילולא פנינו לבנו ממלא מקומו וממשיך דרכו ברבנות כפר חב"ד הגאון רבי מאיר אשכנזי, לשמוע על פועלו ודמותו של אביו הגדול. הרב הפנה אותנו לאחיו הצעיר הרב יוסף, מאנשי הקהילה החסידית בנחלת הר חב"ד שבקריית מלאכי, ומחבר הסדרה התייעודית "אוצר החסידים" על משפיעי חב"ד לדורותיהם, שאסף וקיבץ את תולדות חייו ומעשי תוקפו וגבורתו של האב הגדול, במאות עמודים שכרכם יחד לספר ששמו יקבנו: 'הרב אשכנזי', בו נפרשים פרקי חייו והליכותיו בקודש של האב הרב הדגול זצ"ל.

”

הרבי ליווה אותו כל הימים. שזה דבר נדיר ביותר. כבר מגיל חמש עשרה כאשר הורה לו לנסוע לניו-יורק, ובהמשך בנוגע ללימודים שכיוון אותו מה ללמוד, שילמד הרבה הלכה, ואיזה ספרי הלכה ללמוד, איזה ישיבות. כל הזמן ההוא, כל שלושת השנים שהוא היה שם עד גיל שמונה עשרה, הוא היה בהדרכה צמודה ומדוקדקת. לא היה דבר כזה שבחור יהיו לו כ"כ הרבה יחידיות והוראות.

בימים אלו על הוצאת הכרך השני והבאים אחריו.

ואשימה עיני עליך

את השיחה עם הרב יוסף אשכנזי אנו פותחים עם שנות נעוריו של אביו, בהן למד במספר גבוה יחסית של ישיבות. הרב אשכנזי מפרט: "הישיבות במונטריאול ובנוא-ארק היו תוך כדי השחות בצל הרבי, בגיל חמש עשרה הוא כבר נסע לאמריקה, ולישיבה בלוד הוא נכנס בתור ילד בן אחד עשרה וחצי, גיל מאוד מוקדם לעומת המקובל, זה היה נדיר, אף אחד בגיל הזה לא נסע לאמריקה, רק בחורים הרבה יותר מבוגרים. אחרי שלוש שנים הוא חזר לארץ כששאר בני גילו עדיין לא היו אצל הרבי בכלל".

מה גרם לשינוי הנהגה ושלחתו בגילאים כה מוקדמים לישיבה בכלל ולחו"ל בפרט?

"היה לו מזל. כי הייתה הוראה מהרבי, איזו שליחות, שהחורים שלו יעברו לברזיל. הם עברו עם הילדים הקטנים, אבל הוא, הבכור, הרבי אמר שיבוא ל-770. באמת בהתחלה הוא למד ב-770 אבל היו שם בחורים מבוגרים, ואז הרבי הורה שיעבור

מורה דרך לרבים. נואם בעת הכתרתו לרבנות

בארץ, ושאל מה קורה עם העבודה. הוא תבע שהעבודה תתקדם ותסתיים, והוא אכן סיים את זה בכ"ד טבת תשל"ב, שלוש שנים אחרי שהתחיל".

שישו איתה משוש

איך הגיב הרבי ליציאת הספר?

"הרבי עשה התוועדות מיוחדת, זו הייתה הפעם היחידה בהיסטוריה שהרבי עשה התוועדות עבור ספר שיצא. אמנם כ"ד טבת זה היארצייט של אדמו"ר הזקן, אבל הרבי לא נהג באותם שנים להתוועד בכל תאריך, כשעוברים על הספרי התוועדות של הרבי באותם שנים אין התוועדות בכ"ד טבת, רק באותה שנה היה לכבוד הספר. והרבי דיבר שיחה מיוחדת בצורה כל כך חמה ונפלאה על זה שאברך זכה לחבר חיבור כזה על החלקים של אור"ח, והרבי הדגיש "עד סוף חלק אורח-חיים".

"תבין שכאשר הוא סיים את זה הוא היה בן עשרים ושמונה וחצי, הוא סיים לעשות מ"מ על שלושה חלקים של שו"ע אדמו"ר הזקן! אפשר לשער בכלל מה מדובר פה? מדובר על אדם שבגיל עשרים ושמונה ידע את כל התורה בע"פ. תראה איזה כבוד ופאר הרבי עשה לספר הזה.

"היה הרב אפרים אליעזר יאלעס, מהרבנים המפורסמים בדור ההוא בארה"ב וידיד קרוב של הרבי. יש וידאו מהתוועדות בי' שבט תשל"ב, שבועיים אחרי כ"ד טבת - אז אבא שלי סיים את הספר. ובוידאו רואים שהרבי שואל את הרב יאלעס האם הוא ראה כבר את הספר החדש שיצא, והרב אומר שלא ואיזה ספר, אז הרבי אומר לו שיעלה למזכירות אחרי ההתוועדות ויתנו לו את הספר. ההערכה של הרבי לספר הזה הייתה חסרת תקדים.

"יש גם סיפור לפני זה. כי הספר הגיע ממש לפני ההתוועדות, הספר היה אצל יהודי בפלטבוש, לא חב"דניק אלא אדם בשדה התעופה שאבא הספיק להביא לו את הספר. אבא שלי הודיע למזכירות של הרבי שהוא שלח את הספר, והמזכיר הרב בנימין קליין קרא שם לבחור בשם אהרון חיסריק, נתן לו כסף ואמר לו סע לפלטבוש ותביא מהר את הספר מהאיש, והדגיש לו אתה חייב להספיק עוד לפני שהרבי נוסע לאוהל. אתה מבין? הרבי רצה שיהיה לו את הספר עוד לפני שהוא נוסע לאוהל. וכך היה. הרבי לקח עמו את הספר לנסיעה. אלו דברים שלא נראו בחיים, שהרבי ייקח אתו ספר של אברך צעיר לנסיעה. והנהגה הרב יהודה קרינסקי סיפר שבכל הנסיעה הרבי עלעל הלוח וחזור בין בתרי הספר. כשחזר מהאוהל הוא ירד מהרכב עם הספר ביד ונכנס ל-770, אמר למזכירות שתהיה התוועדות וירד עם סירטוק משי למעריב, זה היה סימן שיש התוועדות.

"להתוועדות הוא ירד עם הספר ביד, הניח אותו לפניו ופתח את ההתוועדות עם הספר, זה דברים שלא היו בחיים. הרבי לא יורד בדרך כלל עם ספרים להתוועדות, וודאי לא ספר שהוציא אברך".

אחרי סיום הספר המשיכה ההכוונה הצמודה?

"הרבי אמר לו שימשיך, וכעת יתחיל לכתוב הערות על שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, ובוהו הוא עסק כל חייו. שלושה חודשים אחרי סיום את המ"מ, היה בפסח ב-770, הוא היה היחיד מכל העולם שהרבי אישר לו להישאר מ"א ניסן, שהייתה אז שנת השבעים להולדת הרבי. והיה לו יחידות, והרבי נתן לו הוראות איך להמשיך בהערות על שו"ע אדמו"ר הזקן, ואמר לו מאחר

למונטריאול ובהמשך לנוא-ארק, ואח"כ חזר שוב ל-770. "הוא הגיע כמה ימים לפני ל"ג בעומר תשי"ח, כמה שבועות לפני כ"ח אייר, שאז נעשה בן חמש עשרה, כבר הגיע ל-770, הוא למד שם עד אחרי חגי תשרי ואז עבר למונטריאול".

למה עזב את 770?

"היה סיפור עם הסבא שלו הרב אליעזר קרסיק, הוא הגיע אז לחגי תשרי תשי"ט לרבי, וכשהוא היה ביחידות אמר שהוא קצת לא שקט עם הנכד שהוא מאוד צעיר, ושמה (770. י.ג.) כל הבחורים מבוגרים. כי לא נסע אף אחד בגיל כזה צעיר. אז הרבי שאל אותו מה הוא חושב שכדאי לעשות, והוא ענה לרבי שהוא חשב על הישיבה במונטריאול, שם היה משפיע שהכירו עוד מהישיבה מליובאוויטש שקראו לו הרב פרץ מוצ'קין והיה יד ידו שלו, והוא גם כן היה בתשרי אצל הרבי, אז הסבא הרב קרסיק אמר לרבי שנמצא פה הרב פרץ מוצ'קין ודיברתי אתו והוא מוכן לקבל את הנכד שלי, אולי הוא יעבור למונטריאול. הרבי אמר שזה רעיון מאוד טוב, וכך עשו. הרבי גם שלח מכתב לסבא שלי, אבא שלו, הרב משה אשכנזי, וכתב שבהמשך לשיחה של הרבי עם הסבא הרב קרסיק הוא מורה לשלוח את הבן למונטריאול" (ראה תצלום מצורף).

איך התבטאה קרבתו של אבא לרבי?

"הרבי ליווה אותו כל הימים. שזה דבר נדיר ביותר. כבר מגיל חמש עשרה כאשר הורה לו לנסוע לניו-יורק, ובהמשך בנוגע ללימודים שכיוון אותו מה ללמוד, שילמד הרבה הלכה, ואיזה ספרי הלכה ללמוד, איזה ישיבות. כל הזמן ההוא, כל שלושת השנים שהוא היה שם עד גיל שמונה עשרה, הוא היה בהדרכה צמודה ומדוקדקת. לא היה דבר כזה שבחור יהיו לו כ"כ הרבה יחידיות והוראות.

"גם בפרטי השידוך שלו הרבי היה מעורב לפרטי פרטים, הפגישות שלו עם אימא שלי היו לפרוטוקול בלבד. הרבי קבע הכול. וכבר בין השידוך לחתונה הרבי כבר קבע להם מה יעשו אחרי החתונה. הרבי גם דרש שיקבל סמיכה מהרב שניאור זלמן גרליק, הרב הראשון של כפר חב"ד, עוד לפני החתונה. על הכול יש מכתבים".

זה המשיך גם אחרי הנישואין, כאשר התגורר כבר בארץ? "ודאי. בתור אברך הרבי הטיל עליו המון דברים, ותבע ממנו פעולות בדברי הלכה. הבולט ביותר היה שהרבי רצה שיחבר ספר מאוד מעמיק על שולחן ערוך אדמו"ר הזקן, זה היה דבר בלתי נתפס שהרבי הטיל על אברך צעיר כזו מלאכה".

כן כמה היה כשהרבי דרש זאת ממנו?

"הוא היה אז בן עשרים וחמש וכמה חודשים, בחודש תשרי תשכ"ט, כשהיה ביחידות אצל הרבי ואז הטיל עליו לעשות מראי מקומות לשו"ע אדמו"ר הזקן. דהיינו לקחת את השו"ע, חוץ מחלק א' עליו כבר עשו מראי מקומות, ולרדת לשורש כל הלכה ופסיקה, למצוא בכל הש"ס והפוסקים מה היה המקור של הרב אדמו"ר הזקן בעל התניא, בכל פרט ופרט, בכל הלכה והלכה שהוא כתב, חלקים שלמים בשו"ע, והחלקים הקשים של הלכות שבת ור"ה ויו"כ.

"ואת כל זה הרבי הטיל על אברך בן עשרים וחמש, בעידן שלא היה 'גוגל' ולא 'אוצר החכמה' ולא שו"תים במחשבים. בן עשרים וחמש והוא אמור לדעת את כל התורה בעל-פה. והוא לא רק הטיל וזהו, הוא שלח מכתבים כל אותה תקופה, אם זה לאבא שלי, או לרב אפרים וולף שהיה המנהל של מוסדות חב"ד

”תשובה שגורה בפיו של הרבי היה ‘כעצת רב מורה הוראה’, גם כשלא נקב בשמו של אבא פנו אליו, אפשר לומר שהיה אחד הרבנים המרכזיים אם לא המרכזי שבהם, שאליו פנו כאשר הרבי אמר לפנות למורה הוראה. וזה חוץ מכפר חב”ד אלא מכל העולם. כך שאחרי ג’ תמוז תשנ”ד ידעו כולם שאצלו ניתן לקבל את המענה מה היה הרבי אומר בכגון דא”.

שבת אחים גם יחד

מתי קיבל את עטרת רבנות כפר חב”ד לראשו?
”זה מעט מורכב. בסיוון תשל”ד נהרג בתאונת דרכים הרב שניאור זלמן גרליק שהיה הרב הראשון של הכפר. היו אז שני מועמדים בולטים, חתנו של הרב גרליק הרב נחום טרבניק,

על ידי מישהו אחר זה היה נפרש על פני כמה עמודים, והכול הערות עמוקות והפניות לש”ס ופוסקים בכל התורה כולה”.

נפש עמל עמלה לו

במה עסק משך כל שעות היממה?
”הוא היה מאוד עסוק. היה לו את הרבנות בכפר, וגם היה רב של חב”ד העולמית. השלוחים של חב”ד מכל העולם היו מתקשרים אליו והיה נוסע אליהם, אתה יודע כמה מקוואות ברחבי העולם הוא בנה, מכוני סמיכה ששלוחים רצו שיבוא לבחון, אלף ואחד דברים.”
”ומעבר לכל אלו, הדבר המרכזי בחייו היה השקיעות וההתמדה בתורה בבחינת ‘והגית בו יומם ולילה’ כפשוטו ממש. אתן דוגמא פשוטה, מעולם לא ראיתי את אבא שלי מכבה את האור והולך לישון ככל אדם, לא היה דבר כזה. מדובר באדם שהתורה הייתה חייו ברמה המקסימלית של המושג. לא יודע אם זה קיים היום בכלל. לא היה אצלו הבדל בין יום ללילה הכול אותו דבר”.

מה פירושו, הוא לא היה הולך לישון?
”הוא היה הולך לישון בצורה כזו: היה נשכב על מיטה בחדר מלא ספרים עם הבגדים והספרים לידו, הכין נטלה וספל ליד המיטה שאם היה נרדם קצת היה נוטל ושופך את המים הטמאים וממלא שוב, ואם נרדם עוד פעם אז שוב, ככה היה אצלו כל הלילה כל לילה. שוב לומד ושוב נרדם. כל אדם הרי צריך לישון, אבל לא היה דבר כזה שהוא הולך לישון כעת שמונה שעות, אם הוא היה נרדם היה נרדם”.

היה אצלו הבדל לפני הסתלקות הרבי ואחריה?
”הוא היה מאוד חסיד. ומג’ תמוז תשנ”ד הוא ראה את עיקר העבודה לכוון בכל דבר לדעה של הרבי. עד אז הוא יכל לשאול את הרבי בעצמו, כעת הוא צריך בכל דבר ששואלים אותו, וזה אינספור מקרים כללים ופרטיים, הוא צריך לפסוק כמו שהרבי היה רוצה, הוא צריך לכוון לדעה של הרבי בכל פרט ופרט. זה היה אצלו עניין מאוד בולט. לפעמים בהתוועדויות היה אומר שזה לא צחוק, יש שאלות מאוד קשות והוא צריך להצליח ולכוון לדעתו של הרבי.”

”הרבי היה מפנה אליו כל השנים, מתשל”ה עד תשנ”ב אז חלה הרבי. הרבי היה שולח אליו המון שאלות בהרבה נושאים כללים ופרטיים, כך שהוא יכול היה לדעת בהמון דברים מה הרבי היה אומר. כי כל שנות ההנהגה של הרבי ראו כל הזמן שאחרי שאבא שלי היה פוסק והיו כותבים לרבי מה פסק הוא היה מרוצה מזה. או כל מיני דברים שהרבי”ה שלח אליו ויצא מזה טוב.”

”מעבר לזה אפשר לספר שהיה פעם אירוע במשפחה מסוימת שיצר חשש לבריאות של הילדים, ההורים חששו מפגיעה בילדים ופנו לרבי, הרבי ענה שיפנו לרב אשכנזי שיפסוק שלא יקרה כלום לילדים. פה זה כבר לא רק לפנות אליו שייתן את העצה הנכונה או המענה ההלכתי. הרבי נתן לו כוח של ברכה וכוח על טבעי, כי היה חשש מבוסס שזה יזיק, והרבי ענה שהרב אשכנזי יפסוק שזה לא יזיק.”

וסיימת מ”מ תתחיל לעשות הערות. יותר לבאר. בהתחלה הוא עסק בחלק חושן-משפט ובהמשך הרבי הפנה אותו להלכות תלמוד-תורה.

”גם כשהיה רב במשרה מלאה, הרבי לא הסכים שזה יהיה על חשבון כתיבת ההערות בשו”ע. הרבי אמר לו שאפילו אם צריך להסתגר בחדר אז מסתגרים. אפילו אם הוא צריך זמן לסגור את עצמו בחדר שלא ירים טלפונים ולא יקבל אנשים, על אף שלכאורה הוא צריך למלא את התפקיד של הרבנות, אם צריך זמן שיהיה סגור לכתוב, שיהיה גם ככה.”
”כך ראשון של ההערות יצא בשנת תשמ”ג, ושוב זכה ליחס מיוחד מהרבי. הוא דיבר על זה בהתוועדות ונתן חיבה מיוחדת לספר. ואמר לו שימשיך לכתוב על הלכות תלמוד תורה, ובשנת תש”ס הוציא ספר שלם של חמישה כרכים עבים, ועוד כך נוסף של מפתחות על הלכות תלמוד-תורה. מזה אתה יכול להבין, אם היו צריכים להוציא חלק שלם של מפתחות, מה יש בספרים עצמם. את המפתחות עשה אח שלי הרב חיים אליעזר ממנטריאל”.

כל מה שכתב יצא לאור?
”זה ים של חומר מה שהוא כתב והרבה מזה עוד לא יצא. שני אחים שלי, הרב שניאור זלמן והרב שלום דוב בער, עובדים להוציא את הספרים שנשארו. כעת עוסקים ב”שערי הלכה ומנהג” חלק שני שעומד ממש לקראת הוצאה”.

מנהג ישראל תורה

”שערי הלכה ומנהג” זה על ‘סידור הרב’ ולא על השו”ע?
”נכון. בשלב מסוים הוא עבר משו”ע לסידור אדמו”ר הזקן. אבא שלי לקח פרויקט להתעמק בנוסח של אדמו”ר הזקן בסידור, וכך אחד כבר יצא בחייו.”
”כמו כן הוא התעמק מאוד במנהגי חב”ד, כל מיני מנהגי חב”ד בכל תחומי החיים. הוא יורד לשורש העניין למה נוהגים ככה, מה המקורות של זה, ולפי זה כל מיני דברים מובנים. זה כדי להוכיח את העמקות הנפלאה שיש בכל מנהג ומנהג, וזה מאוד מאוד עמוק ויפה, יש שם חידושים והוא מקשר עניינים שונים. יש מזה עוד המון חומר.”
”הרבה מהחומר הוא כתב בעיתון ‘כפר חב”ד’. עשר שנים לפני שנפטר, משנת תשס”ה, היה לו מדור של שני עמודים מלאים באותיות צפופות על מנהגי חב”ד, שהיה כתוב בהמון עמקות.”

”צריך להבין שסגנון הכתיבה שלו לא היה ליקוט, איך אצלנו נוהגים ואיך אצל אחרים, זה לא היה סוג הלימוד שלו. אלא עמקות אדירה, המון מחקר וירידה לשורש הדבר. תמיד היו לו הברקות ורעיונות, היה שולף איזה סברא ולפי זה כל מיני דברים היו מובנים. היה עמקן ומחדש בצורה בלתי רגילה. אתה יכול לראות שאם סיים בגיל עשרים ושמונה את המ”מ בשו”ע ולהבין כמה עמקות הוא הכיל.”

”הספר האחרון על הסידור זה פעם ראשונה שעשו עריכה על הספרים שלו, אז זה יוצא בצורה ברורה. אבל הספרים הראשונים הכול כתוב בראשי-תיבות ובקודים. כל קטע שם אם היה נכתב

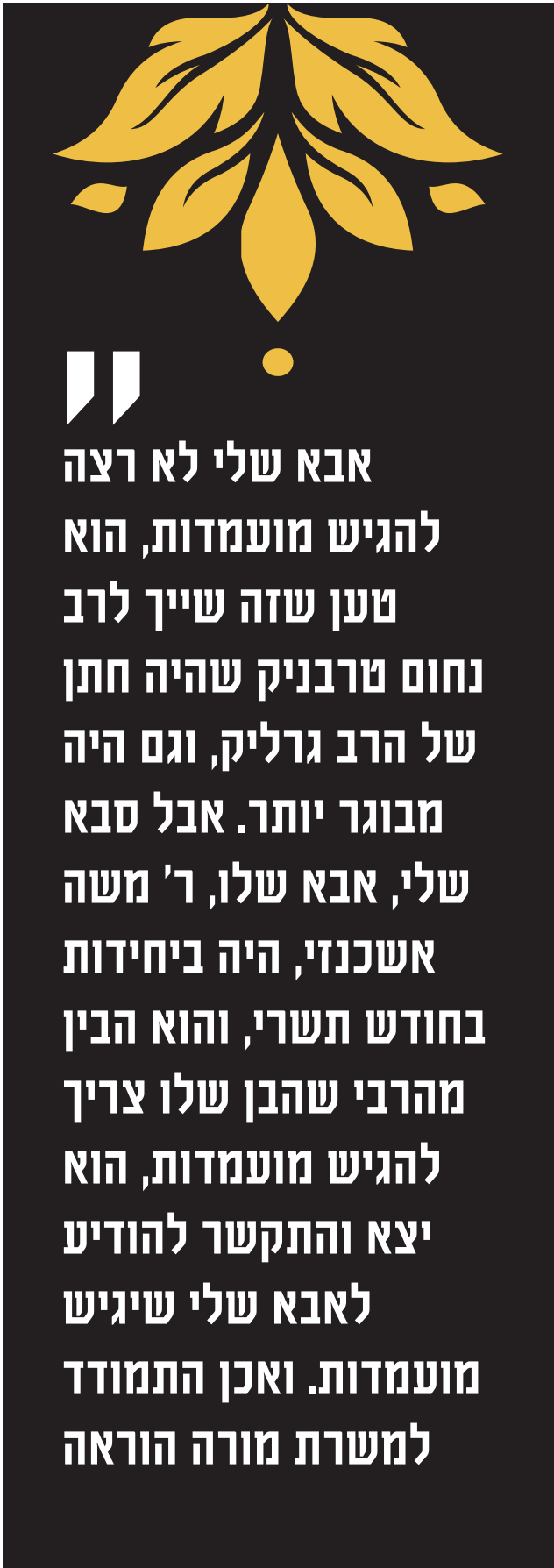

עם שועי ארץ. הרב אשכנזי לצד ראש הממשלה בנימין נתניהו

”
גם כשהיה רב במשרה
מלאה, הרבי לא הסכים
שזה יהיה על חשבון
כתיבת ההערות בשו”ע.
הרבי אמר לו שאפילו
אם צריך להסתגר בחדר
אז מסתגרים. אפילו אם
הוא צריך זמן לסגור
את עצמו בחדר שלא
ירים טלפונים ולא
יקבל אנשים, על אף
שלכאורה הוא צריך
למלא את התפקיד של
הרבנות, אם צריך זמן
שיהיה סגור לכתוב,
שיהיה גם ככה

ואבא, הרב מרדכי שמואל אשכנזי. הרבי רצה שהחסידים יבחרו את הרב, והחסידים כתבו מכתבים שלא רוצים לבחור ומתחננים שהרבי יבחר עבורם. אבל הרבי רצה שזה יבוא מלמטה ולא הסכים לומר מי הרב, ושלח לומר שהציבור יבחר אבל זה לא חייב להיות בחירות של כל הציבור, הוא כתב: או בחירות של כל הציבור או של באי כוח של הנמצאים באתרא, והבינו מזה ששם דגש על באי כוח. לכן מינו גוף בוחר שהורכב מעסקנים מנהלי מוסדות, גבאי בתי הכנסיות, נציגי המועצה הדתית וועד הכפר.

”אבא שלי לא רצה להגיש מועמדות, הוא טען שזה שייך לרב נחום טרבניק שהיה חתן של הרב גרליק, וגם היה מבוגר יותר. אבל סבא שלי, אבא שלו, ר' משה אשכנזי, היה ביחידות בחודש תשרי, והוא הבין מהרבי שהבן שלו צריך להגיש מועמדות, הוא יצא והתקשר להודיע לאבא שלי שיגיש מועמדות. ואכן התמודד למשרת מורה הוראה.

”בכלל אנשים שידעו והיו קשורים ידעו לאן הרבי חותר. לדוגמא המשפיע הנודע ר' מגדל פוטרפראס אמר לאנשים: אני אומר לכם שהרבי רוצה שהרב אשכנזי יהיה הרב. יש בספר שהוצאתי כל מיני עדויות על כך.

”אבא שלי לא הסכים להיות מרא דאתרא, ומצד שני הרב טרבניק לא הסכים להיות המורה הוראה. הוא לא רצה לפסוק בענייני הלכה. הוא היה ר”מ בגמרא בישיבה ואמר שלא מונח מספיק בהלכה. הוא היה תלמיד חכם מופלג ולמדן גדול ולימד

גמרא, אבל אמר הלכה זה לא התחום שלי. הוא ישב בהרכבים של דיני תורה עם אבא ועוד רבנים, אבל לא רצה להיות פוסק בענייני היום-יום. והוא הסכים להיות מרא דאתרא רק בתנאי שאבא שלי ייקח את הניהול ההלכתי לידיים שלו, והוא יהיה רק המרא דאתרא - הסמכות העליונה.

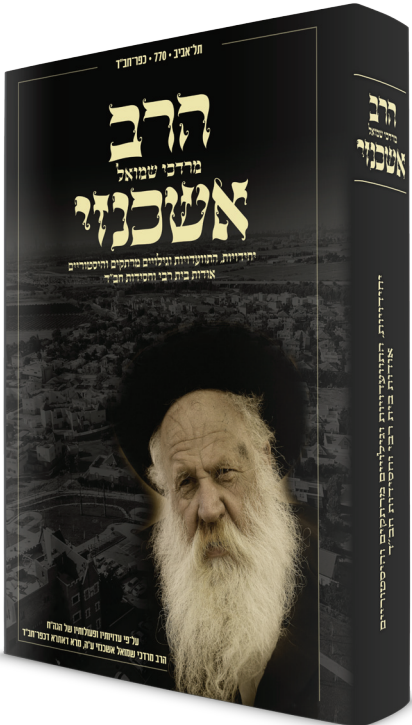
”ואכן הגוף הבוחר בחר את הרב טרבניק ואת אבא שלי בחלוקה האמורה, וכשבחרו שלחו לרבי וענה מיד בברכות מאוד גדולות, ראו שכוונו לרצון של הרבי. גם שלח אח”כ מכתב מאוד נלהב.

”בכ”ה חשוון תשל”ה הם נבחרו ובכ”ד טבת הוכתרו. בשנת תשמ”ד נסתלק הרב טרבניק והרבנות הוענקה מאליה לאבא. ארבעים שנה בדיוק מיום ההכתרה, בערב כ”ד טבת תשע”ה, הוא הסתלק לבית עולמו.”

איך התנהלה העבודה המשותפת, ומה הייתה חלוקת העבודה ביניהם?

”עברו יחד והיו מאוד בידידות עוד לפני הרבנות. נוצר אכן מצב מעניין של רבנות דו ראשית שנעשתה בהסכמה מלאה. אבא שלי לא הסכים להיות מרא דאתרא, והרב טרבניק לא הסכים להיות מורה הוראה. אז בשאלות הלכתיות פנו לאבא שלי, גם מאפיית המצות והנושא של הכשרות היה קשור לאבא שלי, כך גם דרשת שבת הגדול שזה הלכות לקראת פסח אבא שלי היה דורש. בעצם כל ביטויי ההלכה היו אצל אבא שלי כבר מתשל”ד, בכל מה שקשור להלכה לא היה חילוק בין תשל”ד לתשמ”ד (שנת פטירת הרב טרבניק. י.ג.), ההבדל היחידי הוא שבעשור הזה היה את הרב טרבניק שהיה מרא דאתרא, הסמכות העליונה. בפועל בדיני תורה ישבו שניהם.

”אבל באמת כל דבר בכפר גם אם לא היה קשור לשאלה הלכתית, אלא אחד יש לו טענה שלא קיבלו את הילדים שלו למוסדות וכו’, גם בזה אבא שלי היה עם הרב טרבניק יחד, לא היה שום דבר בכפר שאבא שלי לא היה מעורב בו כבר מתשל”ד. הנושא של ההלכה היה רק אצלו, וביתר התחומים הם עברו ביחד והסתדרו ביניהם בצורה יוצאת דופן, והרב טרבניק הוא זה שרצה

את אבא שלי בעניינים.

”יש המון מכתבים בדיני תורה, גם מלשכת הרבנות שזה כבר לא בין אנשים פרטיים, אלא בין מוסדות, כמו בין ועד כפר חב”ד לבין אחד ממוסדות הכפר, אבא שלי כתב את המכתב על בלנק של לשכת הרבנות בכתב ידו, כאשר הרב טרבניק חתם ראשון והוא אחריו.

”אבא היה אדם מאוד דומיננטי, והרב טרבניק היה המרא דאתרא והסמכות. בחופות לדוגמא הוא היה מסדר קידושין ואבא שלי היה מקריא את הכתובה. מכירת חמץ היה אצל הרב טרבניק. כי הוא היה המרא דאתרא. למעשה ניהול הכפר היה משותף לגמרי ונושא ההלכה היה אצל אבא שלי עפ”י רצונו ובקשתו של הרב טרבניק.

”הרבי כתב על אבא שלי עוד בחיי הרב טרבניק ”מרא דאתרא”, היה זה במכתבים לרבני הכפר שהיה כותב ”למארי דאתרא”, כי באמת היה שני רבנים לכפר. הוא הנהיג ארבעים שנה.”

בצלוחית של פלייטון

בין נישואיו לרבנות כבר כיהן במשרה תורנית? “שימש כר”מ בישיבת תומכי-תמימים בכפר חב”ד בהוראת

הרבי. גם בזמנים שעבד על הספר שהרבי כל כך דרבן ורצה שיצא במהירות, במקביל הרבי דאג שיגדילו את משרתו בישיבה. כל כך הרבה הוא הטיל עליו.”

היו לו משרות נוספות במסגרת חב”ד?

”בשנת תשל”ו, אבא שלי היה מהרבנים היחידים שמונו ע”י הרבי לחברי בית הדין של רבני חב”ד בארץ ישראל. הרב שלמה יוסף זווין קיבל הוראה מהרבי להקים את הבית-דין ושיעמוד בראשו, הוא היה זקן ונפטר בגיל מופלג בשנת תשל”ח. והרבי אמר לו שימנה לצדו את הרבנים של כפר חב”ד ונחלת הר חב”ד בקריית מלאכי, ושהם יצורפו אליהם עוד רבנים. אבל היחידים שהרבי נקב בשמותיהם היו הרב זווין והרבנים של כפר חב”ד ונחלת הר חב”ד. בפועל צירפו עוד רבנים מהרגע הראשון, ומי שצריך אותם היה אבא שלי עם יתר החברים, אבל הרבנים של כפר חב”ד היו מינוי של הרבי.”

ומה באשר למעמדו בציבוריות הכללית?

”בשנת תשס”ג מועצת הרבנות הראשית נתנה לו תואר ’גדול בתורה’, אני זוכר את היום הזה, ישיבה מועצת הרבנות הראשית בישיבה מיוחדת ופה אחד נתנו לו תעודה של ’גדול בתורה’. גם עריית תל-אביב העניקה לו את ’פרס הרב קוק’ לשנת תשס”ד על חיבורי הלכה.”

הפטירה של הרב זכורה לי כפתאומית וטראגית. מה תוכל לספר לנו על אותו יום?

”היה זה ביום פטירת אביו, כ”ג טבת, והתכונן לנסוע לטבריה שם טמון אביו. בבוקר באו קבוצה של ילדים מהכיתה המבוגרת בחיידר להתפלל איתו שחרית, כי היה צריך לגשת לעמוד, ואח”כ התוועד איתם, סיפר על אבא שלו ונפרדו. הוא הלך למקווה לפני הנסיעה וכשחזר עבר דרך הבית לכמה רגעים, באותו רגע הגיעה שאלה מתאילנד ופסק ’טהור’, עשר דקות אחרי, בכביש גהה, נפטר, היה ממש כמו המופיע בגמרא ’יצאה נשמתו בטהור’.

”בן דוד שלי, אחיין שלו, ר’ מנחם מגדל אשכנזי, לקח אותו ברכב. הוא נהג ואבא שלי ישב לידו. פתאום הוא רואה שאבא שלי לא בעניינים, לא מתפקד, כי הוא קיבל התקף לב, והזמין אמבולנס, גם התקשר לעוד כמה אנשים, לרב בנימין ליפשיץ שהיה אז יו”ר הועד, היום סגן יו”ר המועצה, מיד הגיע אמבולנס וגם הרב ליפשיץ הגיע, אבל כבר לא היה מה לעשות.

”מסע ההלוויה היה למחרת. חיכו שאחים ואחיות שלי יבואו מכל העולם. וגם לכפר היה חשוב לעשות לווייה מאוד גדולה. יש עניין לעשות לווייה גדולה ואדרבא זה טובה לנפטר. הלוויה הייתה למחרת בבוקר. הגיעו המון אנשים, כל המוסדות בכפר, אורחים מכל הארץ והעולם, היו שם רכבות אנשים.”

אל תעשם עטרה להתגדל בהם

איך התייחס למעמדו האישי?

”הוא לא היה שייך לגאווה וחיצוניות, הוא בז לזה. הסגנון שלו היה מאוד עממי ופשוט. הוא לא היה רואה אם הבגדים שלו נקיים או לא, הוא היה מאוד פשוט. שקוע בתורה. בפועל הבגדים שלו היו נקיים בזכות אימא שלי. זה לא רק שלא היה מונח בזה אלא שלא ייחס לזה חשיבות. כל השיקולים של חיצוניות וכבוד, הישות, ואיך זה יראה, איך יסתכלו עלי, ואיך יתייחסו אלי לא דיברו אליו, היה מאוד פנימי.

”גם למשרת הרבנות עצמה התייחס כך. הוא מעולם לא אמר על עצמו ’הרב אשכנזי’, כל חב”ד מספרת את הדבר הזה, כשהוא היה מתקשר למישהו והיה צריך להציג את עצמו היה אומר מרדכי אשכנזי, כשהיו שואלים אותו איזה אשכנזי אז היה אומר אשכנזי מכפר חב”ד, לפעמים כשנאלץ לומר הרב אשכנזי כדי שידעו, היה אומר אנשים קוראים לי הרב של כפר חב”ד. הוא לא היה שייך לזה לכתוב את השם שלו הרב אשכנזי, היה חותם מרדכי או מרדכי שמואל אשכנזי. אצלו הגישה הייתה שאני נשאר אותו הדבר אחרי כמו שהייתי לפני.

”בהתוועדויות שיושבים בשבת, יושבים יחד ומדברים, כמוכן שהוא הרב וראש המדברים והוא דורש לפני הציבור כרב, אבל כשיושבים יחד בהתוועדות ומתקברים לשני, הוא אחז שבהתוועדות אין חילוקים ואין מעמדות. ממש שווה בין שווים. אפשר לדבר אליו בצורה יותר פתוחה. לא שייך אצלו שיתנו לו יותר כבוד או שידברו אליו בלשון מכובדת וכל מיני גינונים שנהוגים בכל מיני מקומות.

איך היה מעמדו בתוך חסידות חב”ד עם הקרבה הגדולה לרבי?

”השתדל להצניע את מעמדו וקרבתו. הרבה מופתים של הרבי עברו דרכו ומעולם לא דיבר ולא סיפר מאומה. הוא לקח אתו המון סודות לקבר. רק אחרי הפטירה גילינו כמה לא ידענו, חשבנו שהוא סיפר הכל, כי היה מספר הרבה דברים, התברר שלא סיפר כלום. בספר שיצא 830 עמודים וזה טיפה בים, אני יכול להמשיך ולאסוף וזה אף פעם לא יגמר. ואני לא מדבר על סתם דברים יבשים ומשעממים אלא ממש סיפורים של תוכן, של חשיפות, פרשיות והוראות מהרבי, ללא גבול ממש.

”היו נכנסים אליו אנשים בשליחות הרבי ולא ידענו, חשבנו שנכנסים לשאול שאלה רגילה, ובמקרים רבים הם בעצם נשלחו אליו על ידי הרבי. הוא מעולם לא סיפר לנו על זה גם עשרים שנה אחרי ג’ תמוז, עד שהוא נפטר, וגם אז מעולם לא אמר. לא עשה

הרב של הכפר

איך רצה שהכפר יראה?

"שהכפר יהיה כמו הרצון של הרבי זה מה שהיה אומר. היה יחידות בתשמי"ד לתושבי כפר חב"ד ונחלת הר חב"ד ששהו ב-770, והרבי אמר על כפר חב"ד שזה ישוב חסידי אמתי. אז אבא שלי ראה בזה משפט יסודי, משפט מפתח, הוא יחל לקיים את המילים האלו שהרבי אמר שכפר חב"ד זה ישוב חסידי אמתי, הוא פעל שבאמת ככה זה יהיה בכל פרט ופרט".

הוא התעסק עם ארגוני צדקה וחסד?

"כן. אבל לא ברמת העסקנות הפרטנית, את זה השאיר לוועד. כאשר נסע ברחבי העולם היה מנצל את זה לגייס כספים לארגוני הצדקה בכפר, לפעמים גם ניתן היה לקבל כספים אצלו. הוא עשה הרבה אבל לא הבלית עצמו בעניין הזה".

היו לו יחסים חמים עם שאר גדולי ישראל מחוץ לחב"ד?

"כן, הייתה לו שפה מאוד טובה עם כולם. יש מכתבים ותמונות עוד כשהיה אברך צעיר. גדולי התורה כמו רבי משה פיינשטיין והגרש"ז אויערבאך נתנו הסכמות לספר המראי-מקומות שלו. כמו גם גאב"ד העדה החרדית ה'מנחת יצחק' זי"ע הסכים לספרו על הלכות תלמוד-תורה כל השנים הייתה הערכה אליו מצד למדנים גדולים. גם כשהיו צריכים פגישות עבור חב"ד לכל מיני תיאומים ודברים, הוא היה הדמות שחב"ד תמיד הציגה בפרונט".

עת מלחמה ועת שלום

מה היה חלקו בפעילות הציבורית של חב"ד, כמו בתשמי"ט למשל?

"היה מאוד חשוב לו העניין שהרבי חפץ שחב"ד יעזרו לאגודת ישראל. היו אז צריכים הרבה כסף להצלחת המבצע, ואבא עם הרב יוסף יצחק אהרונוב לקחו את זה על עצמם, שלא לעצור את המבצע. היו צריכים כמה מיליונים ולא היה את זה בכלל, אז הם ישבו במשרדים של הרב אהרונוב כל היום וכל הלילה, ואבא שלי דיבר עם שלוחים של חב"ד בכל העולם ועשו כינוסים של חב"ד בכל העולם, והוא דיבר בשידור חי ועורר על כך שיש עניין שהרבי רוצה שאגודת ישראל עכשיו תצליח והצליחו לממן את הכול".

"אבל תדע לך שהוא היה איש של שלום אמת בין כל חלקי הציבור החרדי. בהמשך השנים כאשר המחנות התאחדו, ובפרט אצל הרב שטיינמן שהחזיר את המצב לקדמותו, אבא זכה להיות איש קשר ונפגש עם המנהיגים הליטאים ועם החסידים. יש תמונה מפורסמת שהוא יושב עם כ"ק מרן האדמו"ר מגור באירוע השלושים לנרצחי מומביי הי"ד בכיכר השבת בירושלים בחודש טבת תשס"ט, הוא גם היה בפגישות אצלו לפעמים".

היו לו קשרים גם עם פוליטיקאים חרדיים?

"הקשר של אבא עם שר הבריאות לשעבר ח"כ ליצמן היה משהו ייחודי מאוד. ליצמן היה ידיד גדול מאוד שלו, פעם אחת הגיע לאבא שלי בהתרעה של רגע, אבא שלי התקשר אליו ואמר שצריך משהו דחוף וליצמן הגיע תוך רגע. הוא הגיע אלינו לכל השמחות, וכמובן הגיע לנחם. הייתה ידידות מאוד טובה. "היה גם מיורד מאוד במשך שנים רבות עם סגן שר החינוך מאיר פרוש שהיה בא אלינו לשמחות תמיד, וגם עוד טרם צאת מסע הלוויה ישב עם חוג המשפחה המצומצם בבית פנימה. עם כולם היה בסדר, לא היה איזה חסידות או מפלגה או גוף שהוא לא היה בסדר איתם, מלבד, כמובן, 'דגל התורה' בשנות המחלוקת".

מה הייתה שיטתו בהצבעה לכנסת?

"דעתו הייתה שיש להצביע למפלגת 'יהדות התורה'. הרבי הרי

אמר להצביע למפלגה החרדית ביותר, ולכאורה מה הספק הרי זו המפלגה החרדית ביותר, אלא שהספק נוצר כי הרבי דיבר על שלמות הארץ, והיו דיונים האם אגודת ישראל תעמוד עד הסוף בנושא שמירת הארץ, והאם הרבי התכוון שיצביעו למפלגה שלא תשמור על מה שהיה הכי חשוב לו. אבל הספק כבר כמעט לא קיים היום, כי אין דיבורים כאלו, וכשיש אז אגו"י משמיעה הצהרות נחרצות נגד. עם זאת אבא גם ראה חשיבות שהכפר לא יהיה צבוע בצבע אחד, והוא ראה לנכון שאם יש כמה מפלגות שנחשבות למייצגות את הקו של הרבי אז שיהיה קולות גם להם, הוא לא אמר לכולם להצביע אותו דבר, היה גם יהודי ספרדי שקיבל הוראה להצביע ש"ס, ויהודי ירושלמי שהורה לו לבחור עבור 'יהדות התורה', ולאדם אחר הורה להצביע עבור מפלגה ימנית-דתית. הכול לפי העניין".

הוא אחז שיש להצביע בבחירות, או שרק מי שכבר בוחר שיצביע ג'?

"הוא אחז שצריך להצביע כי צריך להשפיע. יש ויכוחים באגודת קודש שהרבי מתווכח על זה עם הנטורי קרתא, היה את הרב ישעיה אשר זעליג מרגליות מירושלים שאחז לא להצביע, והרבי כתב לו כן להצביע".

דור לדור יושב מעשיך

כיצד התבצע מינוי אחיכם הגדול הרב מאיר אשכנזי לממשיך דרכו ברבנות הכפר?

"הסדר היה שכשאבא שלי עוד שכב בבית הכנסת המרכזי ביום של הפטירה, כי הלוויה הרי הייתה למחרת, וכל הכפר הגיע לשם. אז התכנסו הוועד לשיבה עם בי"ד רבני חב"ד שהכריעו את המינוי, ואז נכנסו הגבאים והמינוי הוכרז סופית. למחרת בלוויה הרב אליהו יוחנן גור אריה והרב מנחם מנדל גלובובסקי הכריזו על המינוי בשם בית-דין רבני חב"ד ועד הכפר וגבאי בתי הכנסיות".

משפחת האצולה. עם אביו וסבו הרב אליעזר קרסיק

וזרח השמש

לדמותו של הרב מאיר אשכנזי

לקראת סיום שרטטנו קווי מתאר ראשוניים לדמותו של ממשיך דרכו בקודש, בנו הגדול הרב מאיר אשכנזי, רבה המכהן של כפר חב"ד, שנולד ב"ט בכסלו תש"ל בכפר חב"ד לאביו הדגול זצ"ל.

בבחירותו למד בישיבות תומכי תמימים בלוד, בנחלת הר חב"ד שבקריית מלאכי, ובכפר חב"ד. בשנת תשמ"ט נסע ללמוד בישיבת תומכי תמימים המרכזית שבמרכז חב"ד העולמי בברוקלין. נסמך לרבנות מטעם הרבנות הראשית לישראל וכן על ידי הרב פינחס הירשפרונג ממונטריאול והרב שמחה עלברג נשיא התאחדות הרבנים דארה"ב וקנדה. בתשנ"א נסע לסייע לפעילות חב"ד בעיר חרסון שבאוקראינה במשך שלושה חודשים. ובתמוז תשנ"ב התחתן עם חנה פיה, בתו של הרב דוד מאיר דרוקמן רב העיר קריית מוצקין. לאחר נישואיו התגורר בצפת, שם היה ר"מ בישיבת חב"ד בעיר, בראשות דודו, הרב יוסף יצחק וילשאנסקי. והיה חבר בהנהלת סמינר בית חנה בעיר.

כאמור, לאחר פטירת אביו בכ"ג בטבת תשע"ה, הוכתר כממלא מקומו על ידי הרב אליהו יוחנן גוראריה והרב מנחם מנדל גלובובסקי בשם בית דין רבני חב"ד ובשם ועד כפר חב"ד וגבאי בתי הכנסת שככפר. לרב אשכנזי ולאשתו ארבעה בנים וארבע בנות.

הרב זצ"ל הותיר לברכה את זרעו, זרע ברך ה', בנים וחתנים יושבי על מדין המכהנים במשרות תורניות נכבדות בארץ ובעולם. בנו הגדול הוא הרב מאיר ממלא מקומו ברבנות כפר חב"ד. אחריו הרב חיים אליעזר – הנודע בגאונותו ובספריו העיוניים והעמוקים על שו"ע אדמו"ר הזקן. הרב עזריאל זליג – רב ושליח חב"ד בעיר יקטרינבורג שברוסיה. הרב מנחם מענדל - עורך "ביאורים בתורת רבינו" ומשפיע בישיבת תומכי תמימים כפר חב"ד. הרב שניאור זלמן - שליח חב"ד ורב בית הכנסת "המרכזי" בראשון לציון. הרב שלום דובער - ראש כולל בכפר סבא. הרב יוסף - עורך סדרת "אוצר החסידים" על משנתם של משפיעי חב"ד ברוסיה ועוד, נחלת הר חב"ד קריית מלאכי. הרב ישראל – שליח ומנהל אגף מבצע תורה בצעירי אגודת חב"ד. הרב יהודה לייב - מג"ש ומוסר שיעורים בכפר חב"ד.

חתניו הם הרב אליעזר ברוד - רב היישוב כרמי יוסף, מו"ץ בכפר חב"ד ורו"כ סמיכה בישיבת 'אור מנחם' בכפר חב"ד. הרב יוסף יצחק קפלן - רב היישוב סתריה. הרב לימא וילהלם - ראש ישיבת חב"ד במוריסטאון שבניו ג'רזי.

”

”דעתו הייתה שיש להצביע למפלגת 'יהדות התורה'. הרבי הרי אמר להצביע למפלגה החרדית ביותר, ולכאורה מה הספק הרי זו המפלגה החרדית ביותר, אלא שהספק נוצר כי הרבי דיבר על שלמות הארץ, והיו דיונים האם אגודת ישראל תעמוד עד הסוף בנושא שמירת הארץ, והאם הרבי התכוון שיצביעו למפלגה שלא תשמור על מה שהיה הכי חשוב לו.”

קראתי בשם בצלאל

הח"כ הצעיר והדינאמי של הבית היהודי
בראיון נמרץ, על היחסים עם המפלגות
החרדיות, בגידתו של שר הביטחון בהצבעה
על חוק המרכולים, תיקון חוק הגיוס
והיחסים הפנימיים בבית היהודי • חושף:
"ניסיתי להוביל מהלך שכולנו נתנגד לחוק
עונש מוות למחבלים" • מזהיר: "לא
אגרר לקרבות הבוץ הקטנוניים, ובעיניי גם
המזיקים, של גפני" • משוכנע: "אתמוך
בחוק המרכולים הרטרואקטיבי ואני חושב
שזה הכרחי להעביר אותו" • ומסכם את
השאיפה שלו: "להיות בעמדת השפעה הכי
גבוהה שאפשר"

|| ארי קלמן ||

בתקופה הזו את הבחירות?

“אני לא הרחתי את הבחירות כי בסופו של דבר היחידים שמרוויחים מבחירות בסקרים זה רק אנחנו הבית היהודי, אין עוד. כחלון מתרסק בגלל שהוא לא מצליח להוריד את מחירי הדיור. אנחנו מאוד לא רוצים בחירות, אנחנו חושבים שזה לא אחראי כי בסוף מדינת ישראל צריכה יציבות, משק וכלכלה וכל שר צריך זמן לקדם את הדברים שלו, אני לא רואה אף אחד שיש לו אינטרס לבחירות. אני לא נלחצתי בעניין הזה”.

ומה דעתך על חוק המרכולים?

“ראש הממשלה ניסה לשכנע אותי להסכים להחרגה של אילת, אני לצערי סירבתי”.

החרדים דווקא הסכימו?

“נכון, ויכול להיות שאולי בעקבות ההתנגדות שלנו הם חזרו בהם. ראיתי שיש איזה מאבק בחוק הזה, אני חושב שזה שוויתרו על ההחרגה על תל אביב היא טעות פעמיים, פעם אחת כי תל אביב היא לא מדינה בתוך מדינה ופעם אחת משום שתל אביב הוחרגה תהיה בעיה משפטית בבג”ץ. משום שגבעתיים למשל יבואו ויעתרו למה אנחנו שונים מתל אביב, וגם חנויות הנוחות שהוחרגו יגיעו לבג”ץ שעתיד לפסול את החוק, לכן אני התנגדתי להחרגה, גם שם צריך לשמור את קדושת השבת. החשש שלי הוא שהדבר עלול לסכן את החוק”.

“אני מעריך שהחרדים עשו הערכה של בין המצוי לרצוי ומה אפשר להעביר בתוך הקואליציה, אני חשבתי שאפשר יותר להתעקש בעניין הזה. נדמה לי שאם אנחנו כבר הולכים על המהלך הזה, משלמים עליו מחיר ציבורי מסוים במקומות שלא אוהבים את החוק הזה, אז נכון כבר ללכת עד הסוף, אבל אני לא דן את חבריי החרדים”.

איך אתה מסביר את זה שראש הממשלה מגיע למליאה בשבוע שעבר כדי להביא ח”כים להצבעה על חוק עונש מוות למחבלים, אבל חוק המרכולים נדחה ועוכב כמה שבועות?

“ראש הממשלה עושה חשבון פוליטי, בחוק עונש מוות היה קל יותר לייצר רוב כיוון שאגודה נמנעו, במרכולים יותר קשה כיוון שיש ישראל ביתנו מתנגדים. אני אגב ניסיתי להוביל מהלך שכולנו נתנגד לחוק עונש מוות, זה חוק שהוא בלוף הרי, הוא לא משנה את המצב הקיים וזה פופוליוזם זול של ליברמן, ואני אמרתי מה פתאום שהוא יקבל את ההישג הזה? הוא מתנהג בחוסר אחריות, נגד ההסכם הקואליציוני, נגד המשמעת הקואליציונית, עושה שבת לעצמו, למה שניתן לו את ההסכם?

“הרי מה יקרה אם לא היינו מעבירים לו את החוק? הוא יפיל את הממשלה? הוא ילך לבחירות? הרי הוא לא יהיה עוד פעם שר הביטחון. עד שסוף סוף הוא הגיע לתפקיד הנכסף, עזוב, לא יהיה יותר מזה, הוא גם לא יהיה שר ביטחון פעם הבאה אז הוא בחיים לא ייותר על התפקיד, הוא ייאחז כל יום בכיסא. איזה איום יש לליברמן על הממשלה? ! זה אקדח קפצונים”.

אתה חושב שיש סיכוי שחוק המרכולים הרטרואקטיבי יעבור?

“אני אתמוך ואני חושב שזה הכרחי להעביר אותו, בסוף יש לנו הסכם קואליציוני ששם נכתב שאם בג”ץ יפגע בסטטוס קוו אנחנו נתקן אותו בחוק ותל אביב זה עצמו שחיקה, אם אתם לא רוצים תלכו לבחירות”.

עסקת רבות בעניין השבת, בדגש על נושא חילולי השבת במגרשי הכדורגל, אבל שאר החברים שלך למפלגה פחות

הפר את התחייבותו, וכעת מד”א בלי תקציב כבר שנתיים. התקציב היה אמור לבוא 2015 וגפני דחה בשנה ועכשיו בעוד שנה.

“במד”א אומרים כעת שאין להם כסף והם מורידה כוננים, מורידים אמבולנסים ומורידים נקודות זינוק. אני מכיר את המשחקים של גפני, אני יודע שהוא מוציא את הנשמה של כולם ולא באתי לחנך אותו, אני הייתי מתנהל אחרת מול וועדת הכספים, אני חושב שהוא גורם נזק לעצמו כיוון שאין אפילו גורם אחד בקואליציה שלא כועס על גפני”.

“זה כסף שנועד להציל חיים, הכסף הזה בא בגלל המורכבות המדינית של ההתיישבות ביהודה ושומרון, מכיוון שמד”א חתמה על הסכם עם הצלב האדום המדיני שהיא לא תפעל מהתקציב הכולל של הארגון השותף, ולכן הממשלה מעבירה חמישה וחצי מיליון שקלים בתקציב שונה, אבל מאוד ברור שזה כסף יהודי שממש משמש להצלת חיים, אני לא מוכן שהוא ינהל את הקרב הזה על גבם של תושבי יו”ש והצלת חיים”.

“לא ברור לי למה גפני חושב שהוא ירוויח נקודות זכות בקהל שלו כשהוא מנהל קרבות בין הציבורים, אני עובד כל כך קשה לאחד בין הציבור שלנו לציבור שלכם כי אנחנו באמת ציבור אחד, אני לא יודע מה הוא ירוויח מלהתנגח, יכול להיות שהוא ידע שאני אשתולל ואתפרע ואעזור לו להביא את הכסף”.

גפני האשים אתכם, נציגי הציונות הדתית, שאתם עסקנים שדואגים רק לעצמכם...

“לא תגרור אותי לשם, לא תגרור אותי למחלוקת בין הציבורים, אני מרגיש אח ושותף ב99% של הדרישות, ואני מגבה את גפני. אני מגבה אותו כשהוא דואג לבני התורה, כי זו אותה התורה, אני מגבה אותו כשהוא דואג לתלמודי התורה, אני אתו ב90% מהדברים. לא אגרר בשום פנים ואופן למלחמה בין הציבור הדתי לאומי לבין הציבור החרדי, אנחנו אחים ויש בינינו הבדלי השקפות בנושא הציוני וביחס למדינת

ישראל, אבל יש גם המון מכנה משותף שאנחנו יכולים וצריכים לעבוד יחד. הנה קח את חוק המרכולים ואת המאבק על צבינה של השבת, המון דברים שאפשר ושצריך להציג חזית אחת ולקדם אותנו במדינת ישראל... לא אגרר לקרבות הבוץ הקטנוניים, ובעיניי גם המזיקים, שעורך גפני בחוסר אחריות”.

אז
מסכמים
סוערת,
במאבקי
גם אתה מריח

אני לא חושש מפריימריז, ברמה האישית כמו שאתה אומר נדמה לי שאני די אהוד ונדמה לי שאבחר במקום די גבוה, אבל אני באמת פחות עסוק בשאלה אם אני אבחר שוב לכנסת. אם הקב”ה יחליט שאהיה פה אז אני אהיה פה ואם לא אז לא אם הקב”ה יחליט שאהיה פה אז אני אהיה פה ואם לא אז לא. כל מה שהייתי זה במקרה, גם לכנסת הגעתי במקרה, הגעתי לכאן בלי ניסיון בפוליטיקה

במהלך שבוע מרתק, תוך כדי קרב על חוק המרכולים ומעט לפני שמפלגתו, הבית היהודי, מקדמת אף היא חוקים משלה, ישבנו לראיון עם ח”כ בצלאל סמוטריץ’, אחד מחברי הכנסת היותר פופולאריים במפלגה ומי שכבר יצר לא מעט כותרות בכנסת הנוכחית.

נתחיל בסיפור טרי לגמרי מועדת הכספים, הקרב שלך מול יו”ר הועדה ח”כ משה גפני, שמעכב תקציבים למגן דוד אדום, לא חשוב לו העניין של הצלת חיים? “יש ויכוח בינו ובין ליצמן על מעמדו של איחוד הצלה, האם הוא יתוקצב או לא יתוקצב, ברור שגם גפני רוצה להציל חיים, שהוא רוצה לדאוג לאיחוד הצלה, אבל לתפוס את התקציב של מד”א כבן ערובה כדי לסחוט תקציב למקום אחר זה דבר שבעיני אינו תקדימי בעליל, זה סכנת נפשות של ממש. עכשיו, הסיפור הזה תקוע למעלה משנה, אני לא שברתי את הכלים בשלב הראשון, הבנתי שיש פה משהו שאני לא מבין בו ובסדר אני לא מכניס ראשי... וגפני התחייב לי שברגע שזה יבוא לקיצוץ הפעילות - הוא יעצור, הוא

אני לא חושב שהוא תקוע, יש דיונים על הניסוחים בין משרד המשפטים למפלגות החרדיות, אני כמובן אתמוך בחוק הזה. אני חושב שלשיטתי מצוות לימוד תורה היא ערך עליון, בוודאי שגם השירות הצבאי הוא מצווה מאוד גדולה אצלנו, גם תורה וגם צבא זה מצווה, אבל בשום פנים ואופן זה לא ילך בכפייה

פשוט מן השורה, אני חושב שאני רואה ברכה בעמלי וסיעתא דשמיא ברוך השם, אני חושב שהציבור במרוצה ואתקדם בפעם הבאה". בנושא המדיני, אחרי הצהרת טראמפ נראה בניה מעבר לקו הירוק? "זו צפרדע גדולה וכואבת שאנחנו בולעים בקואליציה הזו, אני חושב שאנחנו יכולים יותר לדרוש ולהתעקש מראש הממשלה, אין בניה, זה בלוף, גם לא בירושלים שיש שם מצוקת דיור. לצערי הרב הליכוד לא מספיק ימני, הוא מדבר בשפה ימנית אבל המדיניות ממש לא ימנית". ■

על בחירות והם יהיו במרץ ואז יש חצי שנה למקומיות, אז שאם נעבור את מרץ ואת התקציב של 2019 אז כבר אין ממה לחשוש".

אחד המבחנים זה ההמלצות בחקירות ראש הממשלה, נניח בצד את נתניהו, ראש הממשלה בכללית יכול לתפקד כשמוגשות נגדו המלצות? "קודם כל ברמה העקרונית בוודאי, החוק אומר שראש הממשלה צריך להתפטר רק אחרי שהוא מורשע, אין שום הגיון שהוא צריך לפרוש לפני כן כי אתה לא יכול לתת את הסמכות בנושא שהוא עצם הדמוקרטיה בהחלטה של פקיד, בכיר ככל שיהיה. ככל שיש לי אמון ביועץ המשפטי לממשלה, אין שום הגיון דמוקרטי לתת בידיים שלו את ההחלטה. בהפוך על הפוך הרי ככל שראש הממשלה חייב להתפטר, אתה מבין שזה גם יקשה על היועמ"ש להגיש כתב אישום אם זה המצב הנכון. זו אחריות כבדה מאוד שהיועמ"ש לא ירצה שבגללו ילכו לבחירות.

"מצד שני, ברור שנצטרך לראות מה יכתבו בהמלצות ואז נקבל את ההחלטה לגופה, עצם זה שמוגשות המלצות נגד ראש הממשלה וגם העובדה שיהיה כתב אישום לא מחייבים אותו להתפטר, אבל נראה מה יש שם, אם נראה שיש שם בעיות מוסריות או שיש שם בעיות רציניות אז נחליט".

אתה מתמודד בבחירות הבאות לרשימת הבית היהודי? יש לך שם המון אהדה...

"וודאי שלא, אני לא חושש מפריימריז, ברמה האישית כמו שאתה אומר נדמה לי שאני די אהוד ונדמה לי שאבחר במקום די גבוה, אבל אני באמת פחות עסוק בשאלה אם אני אבחר שוב לכנסת. אם הקב"ה יחליט שאהיה פה אז אני אהיה פה ואם לא אז לא. כל מה שהייתי זה במקרה, גם לכנסת הגעתי במקרה, הגעתי לכאן בלי ניסיון בפוליטיקה, לא הייתי פעיל פוליטי, הגעתי לכאן בהחלטה של שבועיים.

"אני מתנגד לפריימריז כי היא שיטה רעה, כי היא גם יוצרת קשרי הון שלטון בין פוליטיקאים לאנשי הון כי הם צריכים כסף מהם, היא גם מרדדת את השיח הפוליטי מאוד ולוקחת אותו לפופוליוזם. אתה צריך להיבחר על אייטמים ועל קרדיט וזה הופך לריאליטי שמוכוון לפריימריז, השיח הופך לשיח מרודד מאוד.

"יש לי קשר נפלא עם הבית היהודי ואני מאוד רוצה שותפות, אני רואה את עצמי שליח שלהם. מצד שני אני לא מוכן לפרק את מפלגת האיחוד הלאומי אני חושב שחשוב מאוד שהיא תישמר, יש לי המון הערכה לשר בנט וזה לא סוד שיש לו תכניות אחרות, הוא רוצה להיות ראש ממשלה והוא לא רוצה להישאר במפלגה דתית".

השאלה האם הוא יוביל אתכם לשם או ייפרד ממכם? "אז לכן אני לא יכול לסגור את האיחוד הלאומי ולהשאיר עכשיו רק את הבית היהודי ואם בנט מחליט שהוא לוקח את הבית היהודי והופך אותה ממפלגה דתית למפלגת ימין בניחוח דתי אז נשארנו בלי מפלגה. לכן חשוב לשמר את הבית היהודי ולכן אני חושב להישאר כמו היום.

"אם בנט יחליט שהוא עובר למרכז, אז וודאי שיש ציבור של מפלגה ציונית דתית ונקים מפלגה כזו. אני לא נבהל מזה שהבית היהודי לא יתמודד אתנו, יש המון אופציות. אני מקווה שנגיע להבנות".

מה השאיפה שלך? "להיות בעמדת השפעה הכי גבוהה שאפשר, אני לא נוקט בשום דבר ספציפי כי זה לא רציני, אני היום עסוק לעשות הכי טוב את התפקיד שבו אני היום - חבר כנסת

עסקו בכך, זה לא מעניין אותם או שהם סומכים עליך? "זה נכון שהשר אריאל ואני לא באותה מפלגה של השאר (אריאל וסמוריקין) שייכים לסיעת תקומה. א.ק.), אז בצורה טבעית אנחנו מפלגה יותר דתית שיותר אכפת לה, כל אחד שידבר את עצמו, אנחנו נלחמים על השבת כי זה בנפשנו".

אבל אתה מסכים שאם הבית היהודי היה מצטרף כגוש היה לזה יותר כוח...

"אני אומר לך באחריות שיש שיתוף פעולה מלא, השר בנט עמד חד משמעית מאחורי דרעי וליצמן והם יודעים שהוא לא רצה להוביל את זה משיקוליו, אבל בפירוש ואני אומר את זה מידיעה שיש לו גיבוי מלא ממנו, שכל מה שהם החליטו בעניין הזה הוא מאחוריהם".

הייתם חלק מהשיבות בנושא אבל אז נעלמתם, מה קרה?

"בתחילת הדרך היו מזמינים גם את אורי לשיבות עם ראש הממשלה ולישיבות של ראשי המפלגות, ברגע שהחרדים הלכו לפשרות, ואני לא רוצה לומר קומבינות, הרי הם ויתרו על הכדורגל וכל מיני... ואורי רצה ללכת על קו אמיתי, אז הם הפסיקו להזמין אותו לשיבות שלהם ולישיבות עם ראה"מ. אני חושב שאם היינו בונים גוש דתי היה לנו את הכוח הכי חזק בממשלה, לדעתי אסור בשום אופן לתת לשיקולים פוליטיים לגבור על שיקולי המהות".

יש עדיין נושאים חרדים על סדר היום, אתה יודע לומר לנו איפה תיקון חוק הגיוס תקוע?

"אני לא חושב שהוא תקוע, יש דיונים על הניסוחים בין משרד המשפטים למפלגות החרדיות, אני כמובן אתמוך בחוק הזה. אני חושב שלשיטתי מצוות לימוד תורה היא ערך עליון, בוודאי שגם השירות הצבאי הוא מצווה מאוד גדולה אצלנו, גם תורה וגם צבא זה מצווה, אבל בשום פנים ואופן זה לא ילך בכפייה. אני בוודאי אשמח לקבוע שמי שלא לומד תורה בוודאי הם צריכים ללכת לצבא, אבל הצבא צריך להכין להם אופציות שיוכלו לשמור על אמונתם ועל קיצו של יור, אבל בשום פנים ואופן זה לא צריך להיות בכפייה. בג"ץ פועל כמו פיל בחנות חרסיה".

ולכן חייבים את פסקת ההתגברות...

"בוודאי, האסטרטגיה היא להביא חוק שייקח שלוש שנים עד שהוא ייפסל, בינתיים דוחים ואז יביאו עוד אחד והמשחק חוזר. לי ברור בשאלות כאלה שזו שאלה חברתית ערכית ולא משפטית, אין אח ורע לפסיקה הזו משום שבג"ץ נועד להגן על המיעוט מפני הרוב וכאן קורה ההיפך הגמור, בכך שפסק את חוקי הגיוס הוא מגן על הרוב מפני המיעוט. בסוף בסוף לא תהיה ברירה ובגלל ההתערבות של בג"ץ נצטרך את פסקת ההתגברות, אני מניח שזה יקרה – ייקח קצת זמן אבל זה יקרה".

יש סיבה להיות אופטימי על הצבעת ליברמן בחוק הגיוס או שאחרי ההצבעה על המרכולים אין טעם לצפות ממנו לתמוך?

"על חוק הגיוס ליברמן מחויב בהסכם הקואליציוני, בשונה מחוק המרכולים שהוא טוען שכיוון שזה נכנס אחרי ההסכם הקואליציוני הוא לא מחויב. אני לא חושב מזה".

אתה שותף להערכות שהקואליציה בהליך פירוק? "אני חושב שזה לא טוב שיהיו בחירות, צריך לזכור שהבחירות יכולות להיות עד מרץ או רק ב-2019, כיוון שבנובמבר יש בחירות לרשויות המקומיות ואין מצב לדחות את הבחירות, אז או שיכריזו עכשיו בחודש הקרוב

חלק מסיפון הצוללת שנמשה מהמים

קבורת טבועי אגוז

מסרבות לשקוע

יובל שנים חלף מאז יצאה הצוללת אח"י דקר למסעה לכיוון ישראל - מסע בו נעלמה, ונראה כי בציבוריות הישראלית נותר סיפורה כפצע שמסרב להגליד • לפני שנתיים פורסם דו"ח משמעותי בחקירת הטביעה, אך גם הוא גילה טפח וכיסה טפחיים • עד היום כל ההנחות בנוגע לטביעתה של הצוללת, מוטלות בספק • וגם: האסון המרוקאי שיצוין השבוע ונעלם מהנוף הישראלי

|| ברוך ברגמן ||

נאוטיקוס. השרידים נמצאו בעומק 3 ק"מ על הנתיב לחיפה, במרחק 485 ק"מ מיעדה.

מבריטניה לישראל

אח"י (ראשי תיבות של אניית חיל הים) דקר הייתה במקורה צוללת מסדרה הצוללות מדגם T. הסדרה מנתה 55 צוללות שייחודן היה בחימוש כבד שנשאו: 10 צינורות (משגרים) טורפדו. הצוללות הראשונות בסדרה זו הושקו בדצמבר 1938, וכולן השתתפו במלחמת העולם השנייה. 15 מהן אבדו במלחמה. היא הייתה בין הצוללות האחרונות בסדרה זו, והוטמעו בה שיפורים רבים שנלמדו במהלך המלחמה.

הצוללת הושקה בספטמבר 1943 ונכנסה לשירות ב-9 בינואר 1945. מספר הצי שניתן לה בצי המלכותי הבריטי היה P-352. פעולתה הראשונה הייתה ב-8 באפריל 1945 והיא כללה סיור מול חופי נורווגיה. המלחמה באירופה הייתה לקראת סיום, ולכן נשלחה הצוללת למזרח הרחוק. היא יצאה למסעה ב-6 במאי, וב-26 ביולי הגיעה לפרמנטל שבמערב אוסטרליה (ליד פרת'). ב-13 באוגוסט יצאה לסיור המבצעי השני שלה, לכיוון יאווה. ימים ספורים לאחר מכן הסתיימה המלחמה מול יפן, והצוללת נשלחה חזרה לאוסטרליה ולאחר מכן שבה לבריטניה.

בתום מלחמת העולם השנייה הושבתו מרבית הצוללות מהסדרה. אלה שהושארו בשירות ובהן הטוטים יועדו למשימה של מעקב ולחימה בצוללות סובייטיות. כדי לעשותה יעילה יותר למשימה זאת עברה אה"מ טוטם (Totem; כנהוג בצי הבריטי, כלי השיט בסדרה נקראים כולם בשם המתחיל באות המסמלת את הסדרה) בשנות ה-50 שיפורים נרחבים, במסגרת צ'טהם (בריטניה). השיפורים כללו הארכת גוף הלחץ, הסרת תותח הסיפון, הסרת צינורות טורפדו חיצוניים,

מישים שנה חלפו מאז אותו חודש שחור עבור ישראלים רבים: אירוע טביעתה של הצוללת אח"י דקר. הצוללת שעשתה את דרכה לישראל בתום מלחמת ששת הימים, טבעה שעות ספורות לפני טקס גדול שהוכן לקראתה במה שנחשב לאחת הטרגדיות המשמעותיות בתולדות ישראל. אדי הניצחון והאופוריה ששררו בישראל לאחר מלחמת ששת הימים, לא הצליחו לעמעם את תחושת הכאב מהאסון הכבד עם מותם של 69 אנשי צוותה של הצוללת.

הצוללת אח"י דקר, מספר צי-77, הייתה בשירות חיל הים הישראלי, לאחר ששירתה במקור בצי הבריטי, ונכנסה לשירות לקראת תום מלחמת העולם השנייה. ב־1965 רכשה ישראל את הצוללת. היא שופצה במספנות פורטסמות', אוישה בצוות ישראלי שאומן בידי הצי הבריטי, ויצאה לדרכה לישראל ב-9 בינואר 1968.

דיווח המיקום האחרון התקבל מהצוללת ב-24 בינואר 1968 בשעה 06:00 בבוקר מדרום לקצה המזרחי של כרתים, והשדר האחרון התקבל ממנה 18 שעות מאוחר יותר. על אף חיפושים נרחבים שנערכו אחריה על ידי אניות, צוללות וכלי טיס, לא נמצאה הצוללת על פני המים והיא הוכרזה כאבודה. המידע וההערכות על הסיבות לאובדנה לא פורסמו, ובדעת הקהל בישראל נוצרה תעלומה וטראומה לאומית.

כשנה לאחר טביעתה התגלה אחד ממצופי החירום של הצוללת בחוף רצועת עזה. מסקנות שגויות מניתוח ממצאי המצוף ומקום הימצאותו הובילו לחיפושים אחרים בחופי מצרים ובים האגאי, אך אלה לא העלו דבר. רק עשרות שנים לאחר מכן, ב-28 במאי 1999, 31 שנים וארבעה חודשים לאחר היעלמה, נמצאו שרידיה של "דקר" על ידי אניית חיפוש של חברת

אתר הנצחה לאגוזי בחצור הגלילית

הוספת מצברים ושני מנועים חדשים, ועיצוב מחדש של ביתן הגשר.

ב-25 בינואר 1968, בדרכה מבריטניה לישראל טבעה הצוללת וכל 69 אנשי צוותה,

בפיקודו של רס"ן יעקב רענן, נספו. למרות חיפושים נרחבים שנערכו אחריה על ידי אניות, צוללות וכלי טיס לא נמצא זכר לצוללת, וגורלה היה לתעלומה. כשנה לאחר טביעתה התגלה אחד ממצופי החירום של הצוללת בחוף רצועת עזה. מסקנות שגויות מניחות ממצאי המצוף ומיקומו הובילו לחיפושים בחופי מצרים והים האגאי שלא העלו דבר.

בגמר המלחמה הקרה נאותה ארצות הברית להעמיד את יכולות החיפוש והאיתור במים עמוקים שפותחו על ידי צי ארצות הברית, לטובת מציאת הצוללת. החיפושים חזרו והתמקדו בקטע שבו אבד הקשר, לאורך נתיבה המתוכנן של הצוללת לנמל חיפה. ב-28 במאי 1999, 31 שנים וארבעה חודשים לאחר היעלמה, נמצאו כאמור שרידיה של "דקר".

באתר הטביעה בוצע תיעוד מקיף של שרידי הצוללת וסביבתם, אולם שום שרידים מהצוות לא אותרו. הממצא היחיד שנמצא והשתייך לצוות הוא חליפת מדי א' ועליה דרגות רב"ט. כיוון שהחליפה הייתה עטופה במעיל סערה ושקית פלסטית, היא השתמרה במצב טוב. על פי המספר המוטבע על סמל הצוללת וזהו מדים אלו כשייכים לרב"ט יוסף אלמוג (סוויסה), מכונאי מצוות הדקר. לאחר תהליך שימור הועברו המדים לידי בני משפחתו ואלה העבירו אותם לתצוגה לקהל במוזיאון ההעפלה וחיל הים בחיפה.

הצוללת לא נשלחה ממקומה בגלל הסבירות גבוהה להתפרקותה בשל הנוזקים הכבדים בגופה. המחקר בעניין הצוללת הסתיים בעקבות פנייתו של מפקד חיל הים, ידידיה

עשרה ימים רצופים נמשכו החיפושים בתנאי מזג אוויר חורפי סוער, בהשתתפות ספינות הטילים של חיל הים, אך ב-4 בפברואר, באור אחרון, הוחלט על הפסקת חיפושים, והצוללת על צוותה הוכרזה כאבודה

יערי, לבני המשפחות והסכמתם הסכמה רחבה לסימו.

תעלומה ללא פתרון

השאלה שהעסיקה את מיטב המוחות בשנים הבאות, הייתה מה גרם לטביעתה של הצוללת. האם היה מדובר בכשל טכני או בפגיעה בכלי שיט אחר? לפי דו"ח רשמי של חיל הים שפורסם רק לפני שנתיים, אחת מסיבות אלו הובילה לטביעת הצוללת דקר בינואר 1968. הדו"ח הוגש לחלק מ-69

המשפחות השכולות, ובחיל הים אמרו כי הוא מאגד את כלל הנתונים שנאספו אודו היעלמותה המסתורית.

"צמצמנו את האפשרויות לשתי סברות עיקריות שגרמו לטביעת הדקר", אמר מפקד חיל הים, אלוף רם רוטברג עם פרסום הדו"ח הדרמטי. לדבריו, האופציה הראשונה היא כשל טכני שהוביל לאובדן שליטה עד למגע עם הקרקעית בעומק של 3000 מטר והשנייה היא פגיעה באותו לילה סוער של ינואר עם קרש או כלי שיט אחר בתורן העליון של הצוללת, "מה שהוביל להדירת מים לצוללת".

הדו"ח שפורסם למעשה שיחזר בצורה מסודרת ומפורטת את הימים שקדמו להיעלמות הצוללת וכן את היממה העודפת שלה בלב ים, בעקבות סירוב חיל הים לבקשת הצוות להקדים את הגעתה לבסיס בחיפה, במטרה שזו תשתתף בטקס סיום קורס חובלים בהשתתפות קברניטי המדינה שהיה אמור להתקיים ב-2 בפברואר 1968.

הצוללת שהייתה אמורה להגיע בדיוק לטקס החובלים, הפליגה מהר מידי והגיעה לאזור נמל חיפה 24 שעות קודם למועד. בקשתה להיכנס נדחתה מאחר וייחסו חשיבות רבה להגעתה בדיוק לטקס ולפיכך נותרו לה 24 שעות במהלכן שהתה בים הפתוח. "עובדה זו חשובה ביותר על רקע ההשערות השונות שעלו במהלך השנים, כיצד התכוון מפקד הצוללת להעביר את הזמן הפנוי שנותר לו?" נכתב בדו"ח. "על פי השערות אלו התגבשו ההשערות השונות בנוגע למקום הימצאות הצוללת, ובהתאמה להן נגזרה תכנית החיפושים".

התשדורות האחרונה הגיעה לקראת סוף ינואר, אז בחצות התקבל שדר מהצוללת ומאו עקבותיה נעלמו. בנוסף, מה שגרם לעיכוב של יום בתחילת החיפושים, היה העובדה שהתקבל שדר שבתחילה חשבו כי הוא נשלח מהצוללת. החיפושים הופעלו רק ביום שישי, 26 בינואר, לאחר עיכוב בהוצאת מטוס סריקות, תוך סיוע במרכז החיפוש וההצלה הבריטי שפעל בקפריסין, לצד כלי שיט ומטוסים ישראלים, אניות ישראליות וכלים ימיים נוספים - לאמריקנים, יוונים, טורקים ולבנונים.

שיטת החיפוש התבססה על חלוקת השטח לגזרות, כאשר כל השטח המשוער כוסה על ידי סיוע אווירי שהפנה את כלי השיט הסורקים לכל כתם שמן או עצם הצף על פני המים. בנוסף התבצעו האזנות אינטנסיביות לכל תדרי הקשר שהדקר הייתה עשויה לקרוא בהם. הכוחות הזרים הפסיקו את השתתפותם כארבעה ימים לאחר תחילת החיפושים, לאחר הודעה של מרכז ההצלה הבריטי בקפריסין, שלפיה לא סביר שהצוות נותר בחיים. החל מ-1 בפברואר נותרו בשטח צוותים ישראלים בלבד.

בימים הראשונים שאחרי ההיעלמות נקלטו אותות קריאה שהעלו הערכות שהגיעו מהדקר, ובהן אות קבוע שנקלט בארץ ובקפריסין במשך כשעה וחצי באמצעות מורס, שבהן היה ניתן להבחין בקוד SOS, עם סימונים שכללו את הספרות השייכות למצופי הסימון הדקר. זה קרה ב-27 בינואר, בעיצומם של החיפושים.

"עשרה ימים רצופים נמשכו החיפושים בתנאי מזג אוויר חורפי סוער, בהשתתפות ספינות הטילים של חיל הים, אך ב-4 בפברואר, באור אחרון, הוחלט על הפסקת חיפושים, והצוללת על צוותה הוכרזה כאבודה", נכתב בדו"ח. "משפחות אנשי הדקר נאספו בבסיס חיל הים בבת גלים, שם נמסרה להם ההודעה הקשה על ידי שר הביטחון משה דיין, הרמטכ"ל חיים בר לב ומפקד חיל הים האלוף שלמה אראל".

ועדה שהוקמה בחיל הים לאחר הטביעה סברה שאת אותות המצוקה לא שלחה הדקר אלא "תחנה בלתי ידועה, שעשתה זו מתוך רצון הטעיה או שובבות גרידא". בנוגע לקליטת שידורי מורס אחרים בתדרי המצוקה של מצופי החירום, לא הגיעה הוועדה למסקנה חד משמעית אם אכן מדובר בשידור מהצוללת, אך יחד עם זה קבעה שקיימת

מהרו לחווית טיפוס בלתי נשכחת!

מנהל ישיבה? מארגן קאמפ?
מנהל סמינר? מרכזת קייטנות

קירות טיפוס
למתחילים ומתקדמים

מדריכים וציוד אבטחה במקום

◀ מתאים מגיל 5 ומעלה
◀ אין צורך בידע מוקדם

אפשרות לטיפוס לילה
בתאום מראש

לקבוצות תינתן הנחה מיוחדת!

מהרו להרשם - מספר המקומות מוגבל!!

קיר iclimb ירושלים | אצטדיון טדי - 02-6482264
להזמנות: אבישי - 050-6322047

האסון המרוקאי

יחד עם ציון טביעת הצוללת אח"י דקר, השבוע יצוין אסון נוסף, גם הוא בתחום השיט הימי: טביעת ספינת אגוז ועליה 44 עולים ממרוקו. הכל החל בשנת 1956, אז, לאחר מאבק לאומי ממושך, מרוקו קיבלה את עצמאותה מצרפת ומאז אסרה המדינה על עליית יהודים לישראל. במשך השנים 1956-1961 העלייה ממרוקו נערכה באופן חשאי, בעיקר באמצעות המחתרת היהודית במרוקו. היהודים נאלצו לעזוב את בתיהם בחשכה, לעלות על ספינות ליעדים אירופאים ומאירופה להמשיך לישראל. בצורה זאת עלו כ-30,000 יהודים במהלך תקופת העלייה החשאית.

הספינה, שנשכרה בשנת 1960 על ידי "המוסד", נהגה (באמצעות המחתרת היהודית במרוקו) לצאת מחוף אל-חסיימה שבמרוקו לגיברלטר ומשם היו העולים ממשיכים בדרכם לישראל. על סיפונה של הספינה היו לרוב בין 40 ל-50 עולים. בכ"ג טבת תשכ"א, בפעם ה-13 שבה עשתה את דרכה לגיברלטר, טבעה הספינה, ויחד עמה אבדו 44 העולים שבה, מחציתם היו ילדים, וכן אלחוטן ישראלי ואחד מאנשי הצוות הספרדים. היחידים ששרדו היו שלושה מאנשי הצוות הספרדים. 22 גופות נמצאו, והשאר אבדו במצולות. 22 הגופות הובאו לקבורה בבית העלמין היהודי העתיק שבאל-חסיימה. את טקסי הקבורה החפוזים ערכו אנשי קהילת יהודי תטואן. עם נוסעי הספינה נמנה איש "המוסד" חיים צרפתי, שליווה את המעפילים על הספינה ונספה בטביעתה. אסון טביעת "אגוז" היה זרז להשגת הסכם ליציאת יהודים ממרוקו, בתנאים מסוימים - ממשלת ישראל נאלצה לשלם כופר בעד כל יהודי לממשלת מרוקו, והעלייה נערכה באמצעות ארגון "היא"ס" שאינו ציוני, דרך מסלול שאינו נסיעה ישירה לישראל, אלא עבר בתחנת ביניים. עד 1964 יצאו ממרוקו כ-80 אלף יהודים במבצע יכין, מרביתם הגיעו לישראל.

בדצמבר 1992, בעקבות התחזקות היחסים בין ישראל למרוקו, הסכים המלך חסן השני להעלות עצמות הנספים, ואלו נטמנו בטקס ממלכתי בהר הרצל. מי שעמד מאחורי הקלעים הוא סם בן-שטרית שערך עשרות שליחויות חשאיות למרוקו וברחבי העולם בין השנים 1983-1992, למען הניע את מלך מרוקו, ממשלתו ומקורביו להתיר את העברת העצמות.

לזכותו של חסן השני ייאמר, כי כבר מהפניה הראשונה אליו ביולי 83, השיב, כי הוא נענה עקרונית ובחיוב לבקשה, ובנשימה אחת הוסיף כי בהתחשב ברגישות הנושא בעולם הערבי והפלסטיני יש לחכות למועד נוח ומתאים. משהתמהמה המועד, הופעל חליפות מכשב החיזורים והלחצים על המלך. פעמים אחדות נערכו התיאומים הנדרשים והמבצע עמד לצאת אל הפועל, והוא בוטל ברגעים האחרונים, אם עקב תקריות ומלחמות במסגרת סכסוך הדמים בין ישראל לבין שכנותיה, או עקב אירועים וחיכוכים בעולם הערבי.

ניסיון אחד לדוגמה היה בשנת 1986, עת שהה בן-שטרית, יחד עם שני נציגים ממשרד הביטחון במשך 27 ימים בארמון המלוכה ברבאט. כל ההסכמות עם השלטונות המרוקנים הושגו. ועדת השרים לסמלים ולטקסים בראשות השר יצחק נבון דנה בתוכנית ההעלאה ואישרה אותה. היא הורתה לגופים הממשלתיים, איך וכיצד להיערך לטקסים הממלכתיים. גם המשפחות השכולות הצטוו לשמור בסוד כמס את דבר העלאת עצמות יקיריהן.

בהעלאת חללי הספינה לישראל נענה למעשה המלך חסן השני לפניות של ראשי ממשלה קודמים שמעון פרס ויצחק שמיר, שאת בקשותיהם העביר אליו סם בן-שטרית יו"ר הפדרציה העולמית של יהדות מרוקו, בתוקף היותו מיופה הכוח של המשפחות השכולות וממשלת ישראל. בן-שטרית העביר גם את פנייתו של יצחק רבין בספטמבר 1992 שהביאה למפנה. בפנייתו של רבין הודגש באוזני המלך כי זוהי בקשה, בשם המשפחות השכולות, שמניעה דתיים-הומניטריים, ותתרום גם לתהליך השלום ההולך ונרקם במזרח התיכון.

עם נחיתת המטוס בישראל ועמו ארונותיהם של מעפילי אגוז, הביאה התקשורת הכתובה והאלקטרונית הישראלית בכותרותיה הראשיות ובמהדורות החדשות את סיפורה הטראגי של הספינה.

צה"ל, הרבנות הצבאית ומרכז ההסברה נערכו לטקסים הממלכתיים בהתאם לתוכניות מגרה שהיו מוכנות מראש. נשיא המדינה, ראש הממשלה ושריו, הרבנים הראשיים לישראל, שופטי בית המשפט העליון, משלחת נכבדה ממרוקו והמוני בית ישראל השתתפו באזכרות ובלוויה הממלכתית בהר הרצל. הכנסת קיימה ישיבה מיוחדת, שאותה פתח ראש הממשלה בדברי הודיה חמים למלך על מחוותו.

על אף שאסון "אגוז" אירע לאחר תקופת ההעפלה, מכונים הנספים, שיצאו מארצם חרף התנגדות השלטון שם, "מעפילי אגוז", ורחובות בשם "מעפילי אגוז" קיימים בערי ישראל, בהן תל אביב, נתניה, בית שמש ואשקלון, וכן רחוב המ"ג בירושלים, בבת ים ובפתח תקווה וכן רחוב ספינת אגוז באור עקיבא. רחובה הראשי של העיר מעלות נקרא "מ"ג המעפילים" על שמם. רבים מציינים את יום טביעת הספינה, כ"ג בטבת, כיום זיכרון לנספי הספינה, ולמורשת עליית יהודי צפון אפריקה.

באשדוד נמצאת אנדרטה לזכר ההעפלה ממרוקו ולנספים בספינה אגוז ולידה טבלת הנצחה להעפלה ממרוקו. במתנ"ס חצור הגלילית הוקמה אנדרטה הבנויה מדגם מוקטן של הספינה ולוח הנצחה עם שמות הנספים לציון 50 שנה לטביעת הספינה. בדימונה הוקמה אנדרטת מ"ד המעפילים האנדרטה בדמות סירה בתוך ברכת מים. על הגלעד חקוקים שמות הנספים על משפחותיהם: צרפתי-אדרי-אלמליח-בן הרוש-דדון-ממן-אזולאי-בן לולו ובודדים. בסמוך 2 קשתות המשלימות את הקשת בכיכר הסמוכה.

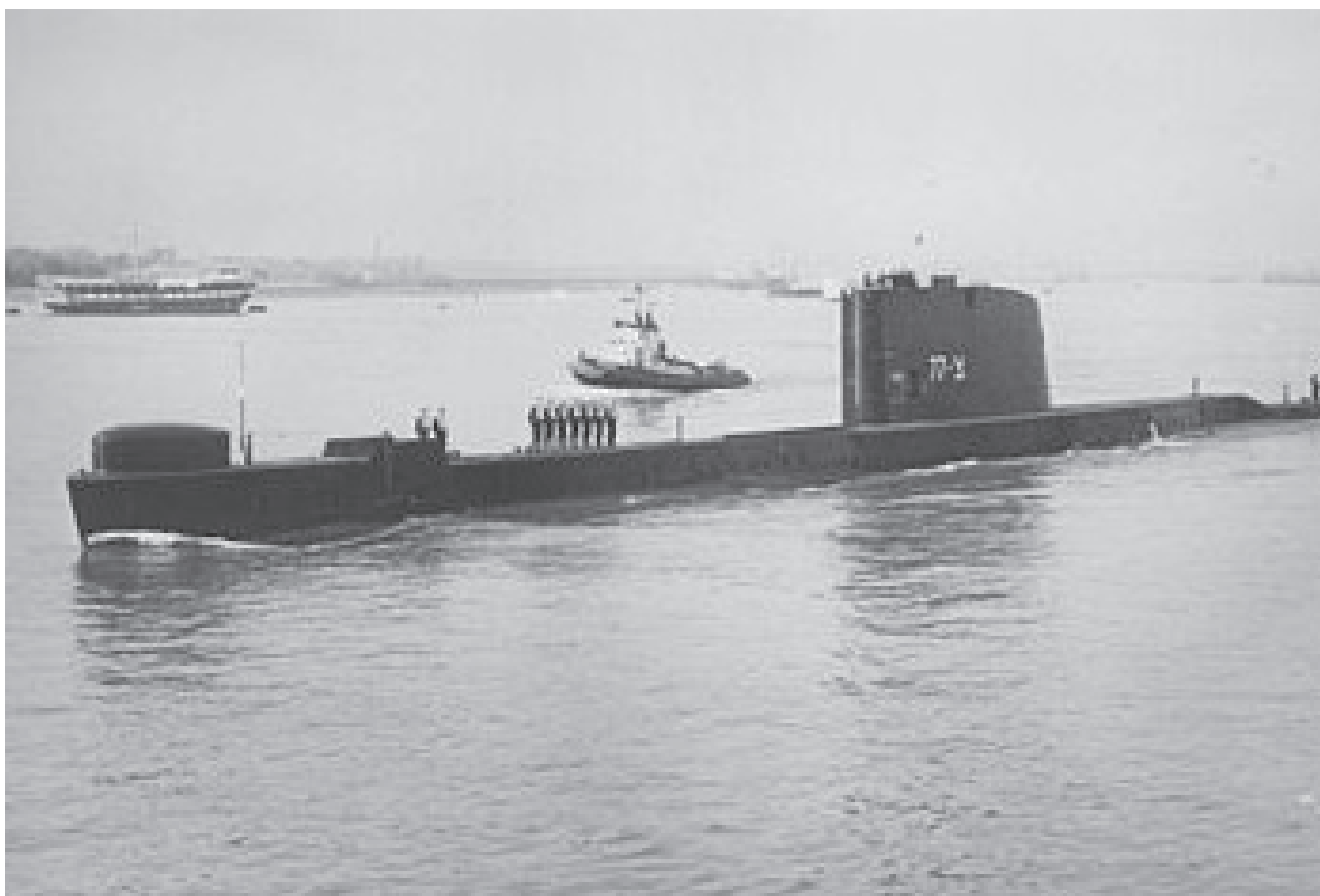
סבירות ששידורי המורס מקורם במצוץ הסימון של אח"י דקר.

בסיכום הדו"ח, הוצגו ארבע האפשרויות שמעלה הדו"ח לאובדן הדקר. האפשרות הראשונה היא אובדן שליטה על הצוללת שנמשך עד שהגיעה לעומק קריסה, כאשר גורם זה עלול היה להתרחש משתי סיבות: היפגעות הצוות במידה שהוא לא יכול היה לפעול כתוצאה משריפה, הרעלה, התפוצצות כלשהי במרכז הצוללת, או תקלות מכניות חמורות באחת או יותר מהמערכות המשפיעות על ביטחון הצלילה. גורם נוסף אפשרי הוא צירוף כלשהו של שגיאת אנוש ותקלה טכנית.

אפשרות שניה היא פריצת מים לצוללת. תופעה זו גורמת לצוללת להפוך כבדה ולהגיע לעומק קריסה לפני שהצוות התגבר על הפריצה. אפשרות שלישית היא גורם חיצוני שפגע בשלמות הגוף או הצוללת ובכך הוביל לפריצת מים שאין עליהם שליטה. אירוע שכזה יכול להתרחש כתוצאה מחבלה מבפנים או בהדבקת מוקש מבחוץ, מהתנגשות עם צוללת או אנייה או מפגיעה של טורפדו. אפשרות רביעית שהוצגה הייתה אובדן יציבות של הצוללת. אפשרות שהסבירות שלה נמוכה בשל החלפת מכלים ואמצעים שהגדילו את עמידות הצוללת מפני התהפכות.

הצוללת שהייתה אמורה להגיע בדיוק לטקס החובלים, הפליגה מהר מידי והגיעה לאזור נמל חיפה 24 שעות קודם למועד. בקשתה להיכנס נדחתה מאחר וייחסו חשיבות רבה להגעתה בדיוק לטקס ולפיכך נותרו לה 24 שעות במהלכן שהתה בים הפתוח

יציאתה לדרך של אחי דקר

treat right future bright

נפטרים מפטרת הציפורניים

בדרך הטבעית, היסודית והיעילה!

סדרת Xagaris המבוססת על תמציות צמחים איכותיות

שהוכחו יעילות לטיפול בפטרת הציפורניים

- ✓ חיזוק הכבד מפני הרעלנים שמופרשים על ידי הפטריה לזרם הדם
- ✓ שיקום רקמת הציפורן הפגועה
- ✓ בלימת התפשטות הפטריה
- ✓ הורדת רמות הסוכר בגוף וניטרול המצע עליו מתפתחת הפטריה

התקשרו עוד היום ליעוץ מקצועי

וליווי אישי של צוות המומחים

072-3922669

מוצרי החברה עוברים בדיקות איכות קפדניות ומקיפות תחת תקן של GMP ותקני ISO מהמחמירים באירופה. המוצרים מיוצרים במפעל ברישיון משרד הבריאות שמספרו: 4/939

פתאום יבוא האדון אל היכלו

האבות זכו לגילוי אלוקי שבכוחו ירדנו למצרים, ובכוחו עבדנו בפרך וזכינו לגאולה. גם עבודתנו ועבודת אבותינו בזמן הגלות היא זו שתביא את הגילוי האלוהי בגאולה העתידה. אז למה אנו מחכות?

ברור. שם חב"ד, משפחה חב"דית. אין לי הסבר. אבל זה מה שהרגשתי כאשר הבחנתי בה לראשונה.

אני מרגישה קרבה, אך גם מחוגי השעון הולכים ומתקרבים לשעת הקידוש. אני מלווה אותה ליציאה ורגע לפני שאנחנו נפרדות והיא כמעט רצה כמו בחורה צעירה אל הגבר שלה, היא מפטירה בטון מבוש או נבוך: "זה ירח הדבש שלנו". אי אפשר שלא להבחין באור שנה בעיני בעלה כאשר מבטיהם מצטלבים.

אני עומדת רגע נטושה במקומי וחושבת על המבט האלוהי של הקב"ה בכנסת ישראל. אחרי הסעודה אני יושבת ללמוד שיחה של הרבי מליובאוויטש שעניינה עין טובה...

תגידו, נכון ששם הפרשה רומז על הגילוי האלוהי? השם "וארא" אל אברהם, אל יצחק ואל יעקב, מדבר בעד עצמו. רק בזכות התגלות הקב"ה לאבות התאפשרה עבודת מצרים ורק בזכות עבודתם הרוחנית התאפשרה עבודת עם ישראל בתקופת מתן תורה והעלייה שפעלו בעצמם ובעולם.

נכון, אתן צודקות. הפרשה עוסקת בעבודת הפוך ובמכות מצרים. אבל כבר מההתחלה ברור שכל זה הוא המשך לגילוי לו זכו אבות האומה. מכאן ניתן להבין את השפעת עבודתנו ועבודת אבותינו בזמן הגלות על הגילוי האלוהי המושלם שיהיה בימות המשיח. דווקא עבודתנו עכשיו נותנת את הכוח לגאולה.

הרבי מליובאוויטש מסביר לנו ששליחותו של חמי, הרבי הקודם, הייתה "להביא לימות המשיח" וכי עלינו לעשות הכל לשם מילוי שליחות זו. כל העניינים הכוללים תפילה, לימוד, אוכל ועבודה, שידוכים ומשחקים יהיו חדורים בשליחות הזו - להביא את המשיח לעולם!

וכדי שייקל עלינו לבצע זאת אומר לנו הרבי לזכור כל העת שהמשיח יכול להיכנס בכל רגע ולהסתכל על כל אחת ואחת מאיתנו, ולדעת במבט אחד עד כמה השתדלנו לזרז את התגלותו של מלך המשיח... מהרה ייגלה.

ליל שבת חורפי וגשום בירושלים. את האשה המרשימה הזו אני רואה בבית כנסת בשכונה יוקרתית בבירה (כאילו שישנן שכונות לא יוקרתיות בעיר שדירותיה נשקלות בזהב). אין ספק. היא זרה. אי אפשר להתעלם מגובהה, מתכשיטיה המשובצים אבני חן יקרות ומריח החו"ל שהיא מדיפה.

עוד אני תוהה אם בעלה יהלומן או שאולי היא עצמה מעצבת נחשבת, אני שומעת את תפילתה החרישית במבטא ויליאמסבורגי כבד. מזווית העין אני מבחינה בידיה הענוגות מדפדפות בסידור עברי-אנגלי. ידיה שדופות אולי ממחלת פרקים כלשהי או שהן מסגירות את היותה בגיל השלישי. כאשר אני קולטת שהמתפללות הותירו אותי מאחור, אני ממחרת לחזור לסידור ולמילים החמות והמחזקות שבינות לדפיו המהוהים. עם סיום התפילה אני מבחינה בה ממהרת להתעטף בשל פרווה. עושה רושם שהיא ממהרת לאנשהו. אך היציאה הומה נשים, ישראליות ללא ספק. כולן עסוקות בברכת שבת שלום הדדית והיא עומדת, מנומסת, וממתינה שהמעבר יתפנה.

בזמן הזה, אני עומדת לידה ועל פניי מתפשט חיוך. חיוך של ליל שבת. חיוך אחרי תפילה. היא מחייכת בחזרה ושואלת "את מכאן?" מכפר חב"ד. "ומה שם משפחתך?" שואלת האצילה מבלי שארגיש חטטנות מיותרת. קוראים לי שניאורסון. עכשיו לובשות פניה ארשת התפעלות. אני מרגישה שמעט הקרח שעוד היה בינינו, הפשיר. אני שואלת אותה מה גרם לה להתפעל והיא ממשיכה לחייך חיוך אצילי כשהיא אומרת באנגלית ברוקלינית מהוקצעת "השבוע יהיה הארצייתי של האלטרער רעבע. אנחנו מצאצאיו וגם את. לא?".

השאלה נותרת תלויה באוויר, המעבר נפתח, אבל היא כאן לצדי ואני שומעת את סיפור חייה על רגל אחת. היא מציגה את שם משפחתה הנוכחי ומייד אחריו את שם בעלה ממנו התאלמנה לפני שמונה-עשרה שנה, ובאותה נשימה את שם נעוריה... נו, זה

עו"ד ירון גולדמן, מומחה בתחומי הלבנת הון, עבירות מס, משפט פלילי ופשיעה כלכלית. בכיר לשעבר ברשות המיסים וכיום, מזה עשור, בעלים של משרד איזנברג-גולדמן, עורכי דין

מקלטי מס - החגיגה עומדת להפסק

בנושאים אלו, אשר מנטרות על בסיס קבוע פעילות יזמית של ישראלים בחו"ל, הן לצורך איתור הון שחור והן לצורך גביית המס עליו והגדלת הכנסות המדינה, וכמובן כדי למנוע את פעילות הטרור האסלאמי בעיקר. אם פעילות של חברות ישראליות במקלטי מס הינו חוקי לחלוטין, לא כך הדבר כאשר להפקדות של כספי ישראלים בחשבונות בנק בחו"ל. רשות המסים סימנה בהפקדות ישירות כאלו של כספים אשר לא דווחו לרשות המסים (על ידי ישראלים או אחרים) כחוד החנית של מלחמתה בהון השחור.

עכשיו הגענו אל מהותו של העניין הפלילי אדם פרטי אשר נתפס בהפקדת כספים בחו"ל ללא דיווח במסגרת גילוי מרצון (במסגרת תהליך המעבר משיטת מיסוי טריטוריאלית לשיטת מיסוי פרסונאלית), ימצא את עצמו עובר למסלול של כתב אישום פלילי על כל המשתמע מכך, מבחינת רשות המיסים מדובר בהעלמת מסים קלאסית.

במסגרת ההסכמים הבינלאומיים עליהם חתומה ישראל, רשות המיסים נחשפת בשנים האחרונות למידע מפורט מאוד על ישראלים שהפקידו בסתר כספים בחשבונות בחו"ל. הסרת החיסיון הבנקאי, כמו שקרה בשווייץ, הינה רק סנונית ראשונה למגמה רחבה ומתפשטת זו אשר שניתנה את הכללים מן הקצה אל הקצה. החשיפה העיתונאית הבינלאומית של העיתון הגרמני "בילד צייטונג", בשיתוף עיתונים מ-100 מדינות ("הארץ" בישראל), על רשימת הקלקוחות של משרד רואה החשבון הגדול בפנמה היא דוגמה קלאסית למהות התהליך.

מענה אמור: מקלטי מס - OUT, קירות שקופים למקלט - IN

החגיגה בפנמה למשל עומדת להיפסק. מדינת ישראל חתמה על אמנה לחילופי מידע עם פנמה אשר תאפשר לקבל מידע על חברות שהקימו ישראלים בפנמה. כך גם לגבי מלטה, לוקסמבורג ועוד יעדים אטרקטיביים להון. בסיוע הטכנולוגיה העולם הגדול הפך קטן מאוד, ורשות המיסים מהדקת את אחיזתה בגרונם של אלה המבקשים למצוא מחבוא לכספם ברחבי התבל.

לסיום אומר: ישראלי שיחביא את כספו בחו"ל, לא ידווח עליו, לא יגיש דו"חות, ולא יכלול אותם בהצהרותיו לרשות המיסים עובר למסלול הפלילי החם. ישראלי שיגלה, וידווח, עניינו יעברו למסלול האזרחי במהותו, והמחלוקות ידונו על הבסיס המטריאלי, הכספי.

ובאשר למקלטי המס במסגרת התכנון החוקי הלגיטימי מבחינתה של חברה ישראלית השואפת להפחית את תשלום המסים שלה, אלו עדיין מתקיימים, באופן מצומצם יותר. אמנם, ובכל מקרה חוקי ושקוף הרבה יותר.

על רקע חשיפת המסמכים הסודיים של פוליטיקאים ואנשי עסקים שהשקיעו מיליארדים בחברות בפנמה לצורך הלבנת הון אבל גם לצורך הקטנת תשלומי המס שלהם, מסקנה מתבקשת הינה: הטכנולוגיה הקטינה את העולם ורשות המסים סוגרת על ההון שלכם.

נאמר מיד: פעילות במדינות מקלטי המס הינה חוקית לחלוטין, אין כל פסול בתכנון מס במדינות זרות - תכנון מס שמטרתו הפחתת נטל המס של חברה הפועלת באופן חוקי. לכן, חיפוש אחר מקלטי מס מקובל בעולם בחברות והתאגידים, בישראל ובעולם.

יחד עם זאת, בעידן שבו מדינות חותמות על אמנות ושיתופי פעולה בתחום העברת המידע, יש להידרש היטב לסוגייה הזו שנוגעת בעבר, ולשאל: מה בין תכנון מס לגיטימי ואיתור מקלט מס חוקי, לבין התחמקות מתשלום מיסים ושימוש באותו מקלט מס אשר מאפשר גם התחמקות מדיווח ותשלום?

מהם מקלטי מס?

מדינות קטנות שכלכלתן חלשה, מעודדות הגעה אליהן באמצעות הפיתוי של הטבות מס משמעותיות לחברות זרות, ומנסות למשוך אליהן משקיעים זרים שיביאו איתם כסף זר. מדובר בהאצה ("בוסט") כלכלית לאותה מדינה ולספקי השירותים המקומיים הדרושים לחברות זרות. כאמור מדובר בהתנהלות כלכלית חוקית לחלוטין ונפוצה, וישנן מדינות המתפארות במיסוי נמוך לחברות זרות (off shore) ואף מספקות להן פטור מלא מתשלום מיסים מסוימים.

מצד שני, מדינות במערב המתועש נלחמות מלחמה של ממש באותם מקלטי מס, ולצורך הזה הוקמו ארגונים שונים לשיתוף פעולה כלכלי כמו OECD ו-FATF אשר מטרתם לאתר ולנטרל כסף שמקורו בהעלמות מסים מסוגים שונים או כל פעילות בלתי חוקית, ולחבל כך במסחר בלתי חוקי של מיזמים המזוהים עם הפשיעה המאורגנת, ובמימון ארגוני טרור בינלאומיים.

לפיכך, ה-OECD וה-FATF הפיצו רשימות "שחורות" של מדינות מקלטי מס, שעליהן מוטלות מגבלות סחר. המדינות החברות בשני הארגונים חתומות על אמנות לשיתופי פעולה בתחום העברת המידע בין רשויות החוק והאכיפה שלהן.

מסע הצלב הבינלאומי נגד הון שחור, העלמות מס ומימון טרור, חייב שינוי חקיקה שכל מדינה התחייבה לבצע בתחומה. בראש ובראשונה, פתיחת מאגרי המידע בנושא המיסים ושינויים בחוקי החיסיון הבנקאי. כחברה בשני הארגונים הללו, מדינת ישראל פועלת לקידום מטרות אלה באמצעות מדיניות מחמירה שמוציאות לפועל רשות המיסים והרשות לאיסור הלבנת הון (הזרוע המבצעת

כל הזמן

חדשות הציבור החרדי מסביב לשעון

מקצועי

חדשני

מעודכן

מרתק

מגוון

מעניין

www.kolhazman.co.il

בתי היקרה, דברי אתי

איך אמא יכולה לשדך בת כשהקשר ביניהן לא קיים? הרי שידוך בנוי על חיבור. על קשר. איך היא תנהל אותו כשביתה אינה רוצה לדבר אתה? איך היא תדע בצורה הזו מה הדעה של הבת? איך היא תידבר אתה ותסכם דברים? ואם היא מעוניינת בבחור מסוים, איך יתכן לסדר פגישות כשאין שיתוף פעולה?

שידוך הוא תהליך שיוצא מתוך הקשר של אמא – בת. צריך להחליט איזה בחור מחפשים, לקבוע מה חשוב לבת ומה היא מבקשת שיהיה בבחור, כדי למקד את החיפושים, לבדוק מתוך כמה הצעות איזו מתאימה ביותר, ובכלל להתחיל להניע את העגלה.

איך יתכן לעשות זאת כשאנו לא מדברות? כשאני נענית בקושי בכך ולא?

הרבה קשיים בשידוכים ידועים ומדוברים. אך, על כזה קושי עם בת, עדיין לא שמעתי. היא פשוט לא מעוניינת לדבר אתי נקודה. אינני יודעת מי ה"לא בסדר כאן". מסכימה שאולי אני. קרוב לוודאי אני. חיתנתי כבר כמה ילדים. הם ב"ה נשואים ושמחים. עם הבת הזאת תמיד קשה לי. מתארת לעצמי שגם לה קשה אתי. הרי בריב תמיד יש שני צדדים. היא התנגדותית מאז ומתמיד. יש לה אישיות חזקה, הייתי אומרת כמעט כמו שלי. היא כל הזמן כועסת עלי. לא משנה מה אני אומרת או עושה. תמיד אני יוצאת אצלה ה"לא בסדר".

אין עניין להיכנס כרגע ליחסים המתוחים השגרתיים בינינו. מביטחה לכם שאני אוהבת אותה לא פחות מאשר את האחרים. בטוחה גם שהיא בעומק הלב אוהבת אותי, למרות הכעס האינסופי שלה כלפיי.

הצרה היא שלאחרונה היא באה והעמידה לי עובדה, מה היא מחפשת. מבחינתי זה בסדר, אך למה היא החליטה שאני לא מוכנה לשמוע? למה פתאום היא הפסיקה לדבר? לא עשיתי כלום. אמרתי רק שנבחן את הבקשה שלה. ובאמת ראוי לבחון. כי לקחת בחור כמו שהיא רוצה, לא פשוט. האם היא חשבה שזו דחיה ושאלו לבקשה שלה סיכוי? בכל מקרה, ניסיתי לומר לה כמה פעמים שאני חושבת על זה בריצנות, אך היא כבר התנתקה. זהו.

האם בתפיסה שלה אני אמא לא אכפתית? האם היא חושבת שאני נגדה? חבל. כי אני לא.

אני יודעת שהיא מאד רוצה להתחתן. ופעם היא אמרה, שוב, מתוך כעס "כן, אני רוצה להתחתן ולצאת מהבית. לא טוב לי כאן" למה? האחרים כן אהבו את הבית. אף פעם היא לא נותנת סיבה למה היא לא. האם אני הגורם לכך? האם משהו באמון שלה בי, נסדק? ומה עם בעלי? באופן כללי הוא לא מרבה בדיבורים, ולא מתערב כל כך בשידוכים, אך היא כן מדברת אתו לפעמים. וכן נחמד להם בשיחה. אז למה?

בתי היקרה, הקשיבי לי. חשוב לך לדבר אתי, לא למעני. למענך. אם את רוצה לקבל שידוך טוב, עשי טובה לעצמך והתחילי לדבר. לא משנה מה את חושבת עלי. משנה אם אנחנו חושבות יחד על השידוך ועובדות מתוך שיתוף פעולה. התגברתי על הכעס ובואי נחפש לך את הכי טוב בשבילך. תנאי ראשון זו היכולת של שתינו לדבר.

מה דעתכן? האם יתכן לחפש שידוך כשאין קשר של שיתוף פעולה?

הכותבת היא פסיכותרפיסטית לענייני משפחה ושידוכים.
להרצאות, או לפגישה אישית: 026424049 yeutzto@gmail.com

בחש פילה טונה, צימוקים ועשבי תיבול

ט"ו בשבט בפתח, חג האילנות, המנהג המוכר ביותר ביום זה הוא אכילת פירות יבשים • לכבוד כך, מציעה טונה סטארקיסט מתכון לבחש בתוספת פילה טונה מעושנת, צימוקים ועשבי תיבול • מנה עשירה, בריאה וקלה להכנה המתאימה לאירוח

רכיבים:

קופסא של פילה טונה מעושנת	חתוכות לקוביות
2 כוסות אורז בסמטי	2 גזר קלוי וחתוך לקוביות
צור שמיר קצוץ	3 בצלים קצוץ
צור כוסברה קצוזה	מלח
2 עגבניות	פלפל
	כמון
	רבע כוס שמן
	3 כוסות מים רותחים
	חופן צימוקים
	חופן משמשים יבשים

אופן ההכנה:

- מחממים שמן ומוסיפים בצל עד להזהבה, מוסיפים את הגזרים והעגבניות ומערבבים מספר דקות.
- מוסיפים אורז ומערבבים. ממשיכים להוסיף את שאר הירקות, את הטונה, מים רותחים ואתה התבלינים: מלח, פלפל וכמון.
- מרתיחים שוב וכשהמים נעלמים, מעבירים ללהקה הנמוכה ביותר למשך 30 דקות.
- מכבים ומשאירים סגור למשך 10 דקות ולפני ההגשה מערבבים יחד עם הצימוקים והמשמשים היבשים.

סלט קטניות מקסיקני פיקנטי

המותג מאסטר שף מציע מתכון מיוחד לחורף: סלט מקסיקני פיקנטי, מעשיר כל ארוחה חורפית, עם שעועית אדומה, צ'ילי, עגבניות ועשבי תיבול

רכיבים:

1 קופסא שעועית אדומה מאסטר שף	1 בצל סגול קצוץ
3 כפות צ'ילי חריף	כוס כוסברה קצוזה
כף שמן קנולה	3 כפות שמן קנולה
2 עגבניות חתוכות לקוביות	1 לימון חתוך לקוביות קטנות
	1 פלפל ירוק חריף/ צ'ילי אדום חתוך לקוביות קטנות
	כפית מלח
	כפית פלפל שחור גרוס

להגשה:

- 1 אבוקדו
- 1 כוס אורז יסמין

אופן ההכנה:

- מערבבים בקערה את כל מרכיבי הסלט.
- מכינים אורז לפי הוראות ההכנה שעל האריזה.
- מניחים על האורז המבושל 2 חצאי אבוקדו וממלאים אותו בסלט. מפזרים מעט מלח גס ומגישים.

נוסטלגיה וחורף ואנשים טובים

התיישבתי לכתוב לכם על רגע שלימוד אותי שעוד נותרה עדינות בעולם, קבעתי פגישה במסעדת שאלוט בתל אביב ישבתי וכתבתי, וסיימתי את הפגישה עם שתי נשים מופלאות, ורגע לפני שהלכנו ביקשנו מהשף להציץ במטבח, כדרכן של עיתונאיות הסתקרנו, סויר קצר במטבח המבריק, העלה ריחות נפלאים של קקאו דווקא, הרי מדובר במסעדת בשרים....

סיר ענק של שוקולד מומס שהפיץ ריח משכר באוויר, ריח של חורף מהול בגשם, ריח של שלימות מול כוס קקאו חם. זיכרונות ונוסטלגיה.

"וואו איזה ריח נפלא, עושה לי דמעות התרגשות בעיניים", התפייטתי בקול רם ומיהרתי לארוז את המחשב שלי, לצאת לדרך להגיע הביתה לאסוף את הילדים מהצהרונים.

וככה אני פוסעת לכיוון החניון, נפרדת מהבנות שפגשתי, כשטיפוף רגליים נשמע למרחוק,

חכי, חכי,..... ומלצר מתנשף מגיש לי חבילה מרובעת עטופה בנייר חום של פעם, קשורה בחוט עץ של פעם הוא סב על עקביו וחזר למסעדה, פתחתי את החבילה גוש ענק של שוקולד חיכה לי, ואני בעיקר ראיתי לב פועם עטוף בסרט,

שף שראה אמא שהתלהבה מריח השוקולד והוא עטף לה להכין בבית לילדים שלה.

אז יש עוד עדינות בעולם, וזה מרגש.

בדרך הביתה חשבתי כמה מחשבה קטנה אחת יכולה לשמח לבב אנוש, אז תפקחו את העיניים, תקשיבו לקריאה של דודה גלמודה, חברה עצובה, ואפילו ילד שלכם שרוצה משפט אחד שמח עם קוביית שוקולד.

ואם מדברים על שוקולד, לדבריה של ריקי נאמן השוקולד ישמח לבב אנוש, ואין שמחה בחורף אלא במשקאות שוקולדיים סמיכים.

הרתיחו חלב הכניסו קוביות שוקולד לבן ושוקולד חום חלבי משובח תנו לילדים לערבב, ואם תקשטו במרשמלו חגיגת החורף תהיה מושלמת.

מי שאוהב שוקולד מריר משובח, יכניס קוביות שוקולד מריר, התוצאה נהדרת שילוב של ריח שוקולדי וטעם חורפי, אפשר להוריד קלוויות אם תכינו את משקאות השוקו עם חלב דל שומן.

לחגובות: saratikshore@gmail.com

לזניית שוקולד

חשבתם שלזניה יכולה להיות רק מלווה? תחשבו שוב! • אם אתם באמת רוצים להדהים את האורחים או המשפחה במנה שהם עוד לא נתקלו בה...זה בשבילכם • מותג הפסטה הנמכר ביותר באיטליה "ברילה", מציע מתכון לזניית שוקולד מושחתת שתנפץ את כל המוסכמות על לזניה שהכרתם עד היום

רכיבים:

- 1 חבילת דפי לזניה
- 200 גרם שוקולד
- 250 גרם חמאה
- 3 ביצים מופרדות
- ½ כוס סוכר
- 250 גרם (1 גביע) גבינה לבנה 9%
- 2 כוסות חלב
- 4 כפות סוכר
- תבנית מלבנית 20 X 30

לציפוי:

- 200 גרם שוקולד מריר
- 1/2 כוס שמנת מתוקה
- חופן אגוזים מקורמלים וקצוצים (קשיו מסוכר או שקדים מסוכרים)

אופן ההכנה:

- ממיסים חמאה ושוקולד ומערבבים לתערובת אחידה. מצננים מעט.

- מוסיפים חלמונים אחד, אחד וטורפים היטב.
- מוסיפים גבינה ומערבבים לקרם חלק.
- מקציפים חלבונים וסוכר לקצף יציב ומבריק.

- מקפלים את קצף החלבונים לתערובת השוקולד.

- מביאים לרתיחה חלב וסוכר, מוסיפים 1 כוס מים ומבשלים את דפי הלזניה במשך כ-5 דקות (בעדינות, תוך הפרדה בין הדפים).

- מסננים ומתחילים מיד בבניית הלזניה. בתבנית מלבנית מסדרים שכבת דפי פסטה. • יוצקים 1/3 מכמות הקרם ומסדרים מעל שכבת לזניה נוספת.

- יוצקים 1/3 נוסף מהקרם וכך הלאה ליצירת שלוש שכבות.

- מכינים את הציפוי: מביאים שמנת מתוקה לסף רתיחה, מוסיפים שברי שוקולד ומשהים כדקותיים. מערבבים לקרם חלק ומבריק - יוצקים מעל הלזניה.

- מקררים היטב, חותכים למלבנים או ריבועים, לפני ההגשה מפזרים שכבה נדיבה של אגוזים מסוכרים ומגשים.

מאת: מאיה דרין

סלט ירוק עם מינוט סטייק

"בלדי" משיקה לראשונה בישראל מוצר חדש - סטייק "מינוט", המזמין אתכם להתרגל לטעם ונוחות הכנה שלא הכרתם • פרוסות סטייק אנטריקוט דיקות שאפשר להקפיץ על מחבת וליהנות מסטייק איכותי תוך פחות מדקה • למי שרוצה לגנון את התפריט, מומלץ להשתמש בסטייק מינוט גם כתוספת לסלט אנטריקוט מוקפץ, הפתעה מרעננת בסנדוויץ' של הצהריים או כמנה עיקרית בתוספת טחינה והרבה פלפל חריף

רכיבים:

- חבילת אנטריקוט פרוס דק
- שמן זית
- מלח גס
- פלפל שחור גרוס
- לסלט:
- עלי חסה
- עלי רוקט
- עלי אנדיב
- נבטי אפונה
- פרוסות צנוניות לרוטב:
- חצי כוס שמן זית
- מיץ מלימון אחד
- שן שום כתושה
- כף חרדל
- כף דבש
- מלח ופלפל

אופן ההכנה:

- שמים בשייקר את מרכיבי הרוטב ומערבבים לקבלת רוטב אחיד

- שמים בקערה גדולה את הירקות לסלט ומתבלים ברוטב שהכנו

- מחממים מחבת שטוחה לטמפרטורה גבוהה, מטפטפים שמן זית על המחבת ומתבלים את פרוסות האנטריקוט במלח ופלפל

- צולים את הפרוסות על המחבת למשך כ-30 שניות מכל צד

- מניחים את פרוסות האנטריקוט על הסלט

ଝଟା ଟୁ ନେ ଶିଶିଆ ଯେ ଯୁଗା ଖାଦ ଡେହୁନେ...

לֹא עֵינִים זָרוֹת וְאֵת
שֶׁל הַפֶּיֶל. נוֹסִיף
נֶצֶר אֶת הַפָּנִים

מִתְּחִלָּה אֶת לִבְּךָ
אֶת מִקְלֶךְ הָאָרֶץ יִיטֵב
הַפֹּהֵל גִּי'מָצְאוֹ כְּעֹרֶת
נָעַר עַל הַצֶּלֶחַת אֶת

4

- **ᠭᠡᠣᠳᠡ**
- **ᠬᠡᠭᠡᠨ ᠠᠨᠠᠭ** (ᠬᠡᠭᠡᠨ ᠠᠨᠠᠭ)
- **ᠠᠨᠠᠭ**
- **ᠠᠨᠠᠭ ᠬᠡᠭᠡᠨ**
- **ᠠᠨᠠᠭ ᠠᠨᠠᠭ**
- **ᠠᠨᠠᠭ ᠠᠨᠠᠭ**

၁။ အင်္ဂါဂုဏ်
 ၂။ အင်္ဂါဂုဏ်
 ၃။ အင်္ဂါဂုဏ်

תַּעֲבֹדָהּ יְהוָה
וְיִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ
וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיהָ
וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיהָ
וְיִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיהָ

וְאַחַד לָבוֹ
מִטּוֹקֶס וְאֶחָד
מִלְּהַלְתֵּימָשׁ
אוֹ יְהוּדִים לְכָל
יְדֵי רֵאֲשֵׁי

לדגל השמחה להחמשה יאלצה רמז דא חיל

חלומות מתוקים

מטורפת ב-

החל מיום ה' השבוע

playmobil®

הגיגת

דומינו עץ
פירות/ ירקות/ חיות

3.90 ₪

ראש דשא
יצירה ט"ו בשבט

3.90 ₪

סט גינה לט"ו בשבט

3.90 ₪

6 יח' עצץ קליפס
לט"ו בשבט

5 ₪

זוג קביים לילדים

5 ₪

סט כלי מקיין גדול

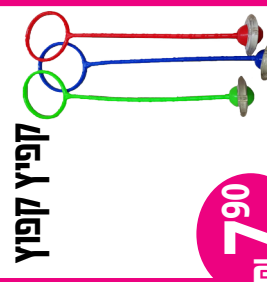
5 ₪

יוני סיני איכותי

7.90 ₪

קפיץ קפוצ'

7.90 ₪

סט כלי עבודה+ כובע

7.90 ₪

3 אריזות דג גדולות
למשלוח מנות

10 ₪

סט רופא גדול

10 ₪

בובת מאפינס

10 ₪

מגוון פאות לפרטים מלאי מוגבל!!!

5 ₪

בית בובות
מפקד כבאים
גן שעשועים

119 ₪

מסוק משטרה
משאית זבל
משאית חנקן

99 ₪

גופי טפארי
ניידת משטרה (2018)
מערבל בטון

35 ₪

משאית עפר

79 ₪

חדר ילדים

64 ₪

מזוודות

35 ₪

פעוטון

79 ₪

חלמידים ואופניים

59 ₪

אמא ועגלת תאומים

25 ₪

מטבח

79 ₪

חדר תינוקות

54 ₪

ספישל פלוס

10 ₪

מגוון גדול של משחקי קופסא מלאי מוגבל!!!

5 ₪

להזמנות בסיטונאות: 052-2454070

אצלנו השקל שלך שווה יותר!

על כל קנייה מעל 50 ₪ מתחילת מפתחות

מתחילת מפתחות

סניף רבי עקיבא 27
מרכז העיר ב"ב
050-6860841

סניף החלוצים 10
קרית הרצוג ב"ב
052-4333900

סניף רבי טרפון 6
מרכז העיר ב"ב
052-5435075

שעות פתיחה: א'-ה' כולל יום ג' 21:00-10:00 ו' 13:00-10:00

חלומות מתוקים להחריין

חלומות מתוקים בטקל

ALWAYS A
BETTER WAY

טויוטה זמיר

סוכנות משנה טויוטה

תרבות שירות אחרת

משפחתיות ברוכות ילדים

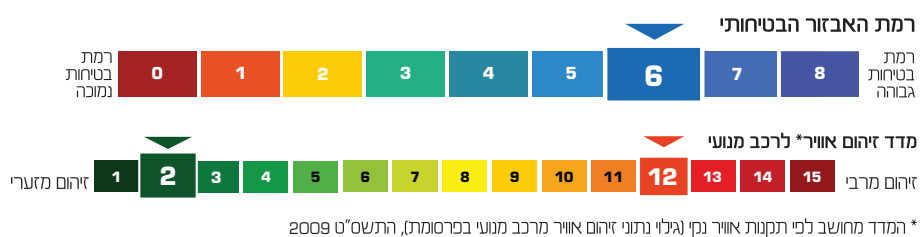
דגמי PRIUS+ ו-Verso של טויוטה,
עם 7 מקומות ישיבה מרווחים
וסטנדרט בטיחות גבוה
עכשיו בתנאים משתלמים!

טויוטה זמיר ירושלים - סוכנות משנה טויוטה

כנפי נשרים 62, גבעת שאול, י.מ. טל' 02-6580900 | www.toyota-zamir.co.il

* התמונות להמחשה בלבד

קוד דגם	תיאור דגם	רמת האבזור הבטיחותי
26	VERSO	6
74	PRIUS+	6

דגם	נתוני צריכת דלק בליטרים ל-100 ק"מ	דרגת זיהום אוויר
PRIUS+	עירוני 3.8 בינעירוני 4.2	דרגה 2
VERSO	עירוני 8.6 בינעירוני 5.4	דרגה 12

נתוני צריכת הדלק הינם נתוני היצרן, עפ"י בדיקת מעבדה. תקן EEC/80/1268

מוסף שבת

כ"ה בשבת תשע"ח, פרשת וארא

משפט השלום

18

חודש לאחר שנבחר, רבה של ים, הגאון רבי אליהו בר שלום בראיון מיוחד ➤ מאשים את המדינה: "מזלזלים ברבנים, הליך הבחירות פגום, מסורבל ומושחת, הכל דילים ולציבור אין השפעה" ➤ מגלה: "יש שלושים חנויות חזיר בבת ים ולא נצא להפגנות נגדם כדי לא להעצים אותם" ➤ וגם: דעתו על חוק המרכולים, הסולחה עם הגר"י מלכה, החברותא עם מורו ורבו הגר"י זילברשטיין, השיעורים ממרן הגרש"ז אורבנך זצ"ל ומדוע נציגת 'מרץ' בירכה על המינוי שלו?

מאמר מרדכי

26

שלוש שנים לפטירת רבה הנערץ של כפר חב"ד, הרב מרדכי שמואל אשכנזי זצ"ל, שוחח יוסי גיטלר עם בנו ומשרטט קווים לדמותו • הקרבה לרבי, העמל בתורה, האחיזה במושכות תנועת חב"ד, שפלות הברך ושנות ההנהגה המשותפות ברבנות • וגם: הפילוג בתשמ"ט, חלקו בהשכנת השלום, קשריו עם אישי הציבור ופטירתו הפתאומית • ולסיום: פרופיל לדמות בנו, הרב המכהן רבי מאיר אשכנזי

